

T.C.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

COĞRAFYA DERSİ KAPSAMINDA DOĞAL VE KÜLTÜREL MİRAS
VARLIKLARIMIZA YAPILAN GEZİLERİN VE GÖZLEMLERİN
VATANSEVERLİK DEĞERİ ÜZERİNE KATKISI
(GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ)

HAZIRLAYAN
ERDEM KÜPELİ
(162006009)

Yüksek Lisans Tezi
GİRESUN-2019

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**COĞRAFYA DERSİ KAPSAMINDA DOĞAL VE KÜLTÜREL MİRAS
VARLIKLARIMIZA YAPILAN GEZİLERİN VE GÖZLEMLERİN
VATANSEVERLİK DEĞERİ ÜZERİNE KATKISI
(GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ)**

Hazırlayan
Erdem KÜPELİ
162006009

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ünsal BEKDEMİR

Giresun-2019

JÜRİ ÜYELERİ ONAY

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 20/05/2019 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Erdem KÜPELİ'nin "COĞRAFYA DERSİ KAPSAMINDA DOĞAL VE KÜLTÜREL MİRAS VARLIKLARIMIZA YAPILAN GEZİLERİN VE GÖZLEMLERİN VATANSEVERLİK DEĞERİ ÜZERİNE KATKISI(GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ)" başlıklı tezini incelemiş olup aday 14/06/2019 tarihinde, saat 11.00 da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Ünvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Prof. Dr. Ünsal BEKDEMİR	
Üye	Prof. Dr. Ramazan SEVER	
Üye	Doç. Dr. Bülent AKSOY	

ONAY

..../06/2019

Prof. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “COĐRAFYA DERSİ KAPSAMINDA DOĐAL VE KÜLTÜREL MİRAS VARLIKLARIMIZA YAPILAN GEZİ VE GÖZLEMLERİN VATANSEVERLİK DEĞERİ ÜZERİNE KATKISI (GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

14/06/2019

Erdem KÜPELİ

ÖN SÖZ

Bu çalışma lise düzeyinde okuyan öğrencilerin coğrafya dersi kapsamında doğal ve kültürel miras varlıklarımıza yaptıkları gezilerin ve gözlemlerin, öğrencilere kazandırılması amaçlanan vatanseverlik değeri üzerindeki katkısını araştırmak, bulgular üzerinden yorum yapılarak vatanseverlik duygusunun kazandırılması yönünde önerilerde bulunmak amacıyla hazırlanmıştır. Çalışma kapsamında araştırma beş bölümden oluşturulmuş ve giriş bölümünde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümde tez içerisinde bulunan değer kavramına, değerlerin özelliklerine ve sınıflandırılmasına, değer eğitime, coğrafya değer eğitime, M.E.B 2018 CDÖP’de bulunan kök değerlere, değerler eğitimindeki yaklaşımlara, gezi ve gözlem yöntemine ve diğer kavramlara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemine, dördüncü bölümde ise anketten elde edilen veriler sonucunda bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Konunun daha önce çalışılmaması ve yapılacak çalışmalara yol gösterici olması nedeniyle bu araştırma önem arz etmektedir.

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince benden bilgi, deneyim ve kaynaklarını esirgemeyen, bana çalışma ve araştırma azmi aşılayan, akademisyenlik yolunda adımlarımı attığım bu aşamada benden manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocam Sayın Prof. Dr. Ünsal BEKDEMİR’e, süreç içerisinde ikinci danışmanlığımı üstlenen ve benden yardımlarını esirgemeyen hocam Sayın Doç. Dr. Hasan Hüseyin AKSU’ya, tezimin şekillenmesine bilgi ve deneyimiyle katkı sağlayan hocam Sayın Prof. Dr. Ramazan SEVER’e ve lisans eğitimim süresince bana coğrafyacı olmayı öğreten, tez danışmanlığımı üstlenen, yüksek lisans eğitimim öncesinde ve esnasında beni her zaman destekleyen, anket hazırlama aşamasında benimle bilgi ve deneyimini paylaşan, kişiliği ve karakteriyle kendime örnek aldığım Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlisi kıymetli hocam Sayın Doç. Dr. Bülent AKSOY’a sonsuz teşekkür etmeyi kendime bir borç ve bir görev addederim. Ayrıca bilgi ve deneyimlerini benden esirgemeyen meslektaşım Sayın Selfiye ÖZKAN hanımefendiye de teşekkür ederim.

Bu uzun ve meşakkatli süreç içerisinde benden maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, her zaman yanımda duran, yeri geldiğinde çalışmalarına yardımcı olan ve kıymetlerine paha biçemediğim annem Zeynep KÜPELİ ve babam AYTEKİN KÜPELİ’ye, kardeşlerim Yasemin DELİGÖZ ve İsmail Semih KÜPELİ’ye kabul etmeleri dilekleriyle sonsuz saygılarımı ve şükranlarımı sunarım.

Erdem KÜPELİ

2019

ÖZET

Bu tez çalışmasında, lise düzeyinde okuyan öğrencilerin coğrafya dersi kapsamında doğal ve kültürel miras varlıklarımıza yaptıkları gezilerin ve gözlemlerin vatanseverlik değeri üzerindeki katkısı cinsiyet, katılım düzeyi, okul türü ve alan türü değişkenlerine göre incelenmiştir.

Alan Araştırma Yöntemi (Tarama, Betimleme, Survey) kullanılarak gerçekleştirilen tez çalışmasının örneklemini Giresun il merkezinde faaliyet gösteren ve evrenden yansız olarak random (rasgele) seçilen 1 özel ve 6 genel lisede 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde öğrenim gören 388 öğrenci oluşmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeği” anketi kullanılmıştır. Hazırlanan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğinin belirlenebilmesi için 78 öğrenciye ön uygulama yapılmış ve elde edilen bulgular ışığında ölçeğin son hali düzenlenerek 388 öğrenciye uygulanmıştır.

Ölçme aracından elde edilen verileri analizlerinin yapılabilmesi ve değerlendirilebilmesi için SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Analiz sonucunda vatanseverlik değeri ile ilgili okul ve alan türü değişkenlerine göre öğrenciler arasında anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin vatanseverlik bilincine pozitif yönlü sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Vatanseverlik değeri ile ilgili cinsiyet değişkenine göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla bilinçli ve duyarlı olmaları yanı sıra öğrencilerin vatanseverlik bilincine pozitif yönlü sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Coğrafya dersleri vatanseverlik bilinci oluşturmada bütün değişkenlere göre yeterli düzeye ulaşamamış, öğrenciler coğrafya derslerinin vatanseverlik bilinci oluşturduğunu belirten ifadelere negatif yönlü cevap verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılım düzeyi değişkenine göre ise geziye katılan öğrencilerin geziye katılmayan öğrencilere göre daha pozitif yönlü cevap verdikleri, vatanseverlik bilinci oluşturmada gezilerin ve gözlemlerin etkili olduğu ve doğal-kültürel miras varlıklarımızı Farkındalığı Artan Unsur (FAU) haline getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya Dersi, Gezi-Gözlem Yöntemi, Vatanseverlik, Değer ve Değer Eğitimi, UNESCO

ABSTRACT

In this thesis, the contribution of high school students' visits and observations to our natural and cultural heritage assets on the patriotic value within the scope of geography course was examined according to gender, participation level, school type and field type variables.

The sample of the thesis is created by randomly selecting 388 students in the 2018-2019 academic year from 1 private and 6 general high school in the city center of Giresun using Field Study Method (Screening, Descriptive, Survey).

In the research, "Patriotism Scale of Geography Course" survey which was developed by researcher was used as a data collection tool. In order to determine the validity and reliability of the prepared scale, pre-treatment was applied to 78 students and the final version of the scale was applied to 388 students in the light of the findings.

SPSS 17.0 package program was used in order to analyze and evaluate the data obtained from the measuring tool. As a result of the analysis, no significant difference was found between the students according to school and area type variables related to patriotism, and it was concluded that the students have a positive orientation to patriotism consciousness. According to the gender variable related to patriotism, female students are more conscious and sensitive than male students with all students have a positive attitude towards patriotism. Geography courses did not reach an adequate level in creating patriotism consciousness according to all variables, and it was concluded that the students gave negative attitudes to the expressions that the geography lessons constitute patriotism consciousness. According to the variable of participation level, it was concluded that the students participating in the trip reply more positively than the students who did not participate in the trip, that the trips and observations were effective in creating patriotism consciousness and made our natural-cultural heritage assets into the Awareness Raising Factor (FAU).

Key Words: Geography Lesson, Fieldtrip Method, Patriotism, Value and Value Education, UNESCO

IV

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
CAME	: Müttefikler Eğitim Bakanları Konferansı
CDÖP	: Coğrafya Dersi Öğretim Programı
CGE	: Coğrafya Eğitim Komisyonu
ICOMOS	: Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
IGU	: Uluslararası Coğrafya Birliği
IUCN	: Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği
KKK	: Kara Kuvvetleri Komutanlığı
LVEP	: Yaşayan Değerler Eğitimi Programı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OGM	: Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
TDK	: Türk Dil Kurumu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim, Kültür Örgütü
UNİCEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
akt.	: Aktaran
bknz.	: Bakınız
çev.	: Çeviren
derl.	: Derleyen
ed.	: Editör
syf.	: Sayfa
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
KISALTMALAR.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
TABLolar VE ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	2
1.1.2. Alt Problemler.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1. Değer Kavramı.....	8

VI

2.2. Değerlerin Özellikleri.....	12
2.3. Değerlerin Sınıflandırılması.....	13
2.3.1. Eduard Spranger Değer Sınıflaması.....	15
2.3.2. Milton Rokeach Değer Sınıflandırması.....	16
2.3.3. Shalom H. Schwartz Değer Sınıflaması.....	17
2.4. Değer Eğitimi.....	18
2.5. Değer Eğitiminde Yaklaşımlar.....	21
2.5.1. Değer Telkini.....	21
2.5.2. Davranış Değiştirme	22
2.5.3. Değeri Açıklama (Belirginleştirme).....	22
2.5.4. Değer Analizi.....	23
2.5.5. Ahlaki Muhakeme (İkilem Tartışması).....	24
2.6. Coğrafya Değer Eğitimi.....	24
2.7. M.E.B 2018 Coğrafya Eğitim Programında ki Kök Değerler.....	28
2.7.1. Adalet.....	29
2.7.2. Dostluk.....	30
2.7.3. Dürüstlük.....	30
2.7.4. Öz Denetim.....	31
2.7.5. Saygı.....	32
2.7.6. Sevgi.....	32
2.7.7. Sorumluluk.....	33
2.7.8. Yardımseverlik.....	34
2.7.9. Vatanseverlik.....	34
2.8.Coğrafya Öğretim Yöntemi.....	38

VII

2.8.1. Gezi ve Gözlem Yöntemi.....	38
2.9. UNESCO Dünya Miras Listesinde Yer Alan Varlıklarımız.....	45
2.9.1. UNESCO.....	45
2.9.2. Dünya Miras Listesi.....	46
2.9.3. Kültür Kavramı.....	47
2.9.4. Miras Kavramı.....	47
2.9.5. Doğal ve Kültürel Miras Kavramı.....	48
2.9.6. Türkiye’de Bulunan Dünya Mirası Varlıkları.....	50
2.10. Doğal ve Kültürel Miras Varlıklarımız Olan Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) ve Pamukkale-Hierapolis Denizli).....	51
2.10.1. Göreme Milli Parkı ve Kapadokya.....	51
2.10.2. Pamukkale-Hierapolis.....	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	54
3.1. Araştırmanın Modeli.....	54
3.2. Çalışma Grubu.....	54
3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması.....	55
3.4. Verilerin Analizi.....	56

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR VE YORUM.....	60
---------------------------------	-----------

VIII

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	152
5.1. Sonuçlar.....	152
5.1.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Sonuçlar.....	152
5.1.2. Katılım Düzeyi Değişkenine Göre Sonuçlar.....	154
5.1.3. Okul Türü Değişkenine Göre Sonuçlar.....	155
5.1.4. Alan Türü Değişkenine Göre Sonuçlar.....	156
5.2. Öneriler.....	158
KAYNAKÇA.....	160
EKLER.....	170
ÖZGEÇMİŞ.....	177

TABLO VE ŞEKİLLER DİZİNİ

Tablo 1. Spanger Değer Sınıflaması.....	16
Tablo 2. Rokeach Değer Envanteri (Form D).....	17
Tablo 3. Schwartz Değer Sınıflaması.....	18
Tablo 4. UNESCO Dünya Miras Listesinde Türkiye yi Temsil Eden Varlıklar....	50-51
Tablo 5. Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeğine Ait Normallik Testi.....	57
Tablo 6. Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeğine Ait Faktörlerin Merkezi Eğilim Ölçümleri.....	57
Tablo 7. Ölçek ve Ölçek Faktörlerine İlişkin Güvenirlik Analizi.....	58
Tablo 8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Dağılımı	60-61
Tablo 9. Vatanseverlik Değeri Üzerinde Gezi-Gözlem Yönteminin Etkisine Ait Öğrenci Görüşlerinin Frekans Dağılımları.....	62
Tablo 10. Vatanseverlik Değeri Üzerinde Coğrafya Dersinin Etkisine Ait Öğrenci Görüşlerinin Frekans Dağılımları.....	64
Tablo 11. Vatanseverlik Değeri Üzerinde Bilinç Ve Duyarlılığın Etkisine Ait Öğrenci Görüşlerinin Frekans Dağılımları.....	66-67
Tablo 12. Vatanseverlik Değeri Üzerinde Doğal Ve Kültürel Alanlarımızın Etkisine Ait Öğrenci Görüşlerinin Frekans Dağılımları.....	69
Tablo 13. Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeği Döndürülmüş Faktör Matrisi	71-72
Tablo 14. KMO ve Bartlett's Test Sonuçları.....	73
Tablo 15. Cinsiyet değişkeni ile gruplandırılmış maddeler arasındaki farklılığın karşılaştırılmasına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.....	73-74
Tablo 16. Öğrencilerin “Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	74
Tablo 17. Öğrencilerin “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	75

Tablo 18. Öğrencilerin “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	75
Tablo 19. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.	76
Tablo 20. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	76
Tablo 21. Öğrencilerin “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	77
Tablo 22. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	77
Tablo 23. Öğrencilerin “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	78
Tablo 24. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	78
Tablo 25. Öğrencilerin “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	79
Tablo 26. Öğrencilerin “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	79
Tablo 27. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	80

Tablo 28. Öğrencilerin “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	81
Tablo 29. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	81
Tablo 30. Öğrencilerin “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	82
Tablo 31. Öğrencilerin “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	82
Tablo 32. Öğrencilerin “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	83
Tablo 33. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi ülkemi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	83
Tablo 34. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemizde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	84
Tablo 35. Öğrencilerin “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	85
Tablo 36. Öğrencilerin “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	85
Tablo 37. Öğrencilerin “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	86

XII

Tablo 38. Öğrencilerin “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	86
Tablo 39. Öğrencilerin “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	87
Tablo 40. Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	87
Tablo 41. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	88
Tablo 42. Katılım Düzeyi değişkeni ile gruplandırılmış maddeler arasındaki farklılığın karşılaştırılmasına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.....	89
Tablo 43. Öğrencilerin “Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	90
Tablo 44. Öğrencilerin “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	90
Tablo 45. Öğrencilerin “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	91
Tablo 46. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	91
Tablo 47. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	92
Tablo 48. Öğrencilerin “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	93

XIII

Tablo 49. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	93
Tablo 50. Öğrencilerin “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	94
Tablo 51. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	95
Tablo 52. Öğrencilerin “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	95
Tablo 53. Öğrencilerin “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları ..	96
Tablo 54. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	97
Tablo 55. Öğrencilerin “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	97
Tablo 56. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	98
Tablo 57. Öğrencilerin “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	99
Tablo 58. Öğrencilerin “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	99

XIV

Tablo 59. Öğrencilerin “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	100
Tablo 60. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	101
Tablo 61. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemizde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	101
Tablo 62. Öğrencilerin “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	102
Tablo 63. Öğrencilerin “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	102
Tablo 64. Öğrencilerin “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları	103
Tablo 65. Öğrencilerin “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	104
Tablo 66. Öğrencilerin “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	104
Tablo 67. Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	105
Tablo 68. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	106

Tablo 69. Okul türleri değişkeni ile gruplandırılmış maddeler arasındaki farklılığın karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları.....	106-107
Tablo 70. Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	108
Tablo 71. Öğrencilerin “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	108-109
Tablo 72. Öğrencilerin “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	109
Tablo 73. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	110
Tablo 74. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	111
Tablo 75. Öğrencilerin “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	112
Tablo 76. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	113
Tablo 77. Öğrencilerin “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	114
Tablo 78. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	115
Tablo 79. Öğrencilerin “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	116

Tablo 80. Öğrencilerin “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	117
Tablo 81. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	118
Tablo 82. Öğrencilerin “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	119
Tablo 83. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	120
Tablo 84. Öğrencilerin “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	121
Tablo 85. Öğrencilerin “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	122
Tablo 86. Öğrencilerin “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	123
Tablo 87. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi ülkemi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	124
Tablo 88. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemizde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	125
Tablo 89. Öğrencilerin “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	126

XVII

Tablo 90. Öğrencilerin “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	127
Tablo 91. Öğrencilerin “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	128
Tablo 92. Öğrencilerin “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	129
Tablo 93. Öğrencilerin “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	130
Tablo 94. Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	131
Tablo 95. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	132
Tablo 96. Alan türleri değişkeni ile gruplandırılmış maddeler arasındaki farklılığın karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları	133
Tablo 97. Öğrencilerin “Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine verdikleri cevapların alan türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	134
Tablo 98. Öğrencilerin “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların alan türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	134
Tablo 99. Öğrencilerin “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	135

XVIII

Tablo 100. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	136
Tablo 101. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	136
Tablo 102. Öğrencilerin “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	137
Tablo 103. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	137
Tablo 104. Öğrencilerin “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	138
Tablo 105. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	139
Tablo 106. Öğrencilerin “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	140
Tablo 107. Öğrencilerin “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	140
Tablo 108. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	141
Tablo 109. Öğrencilerin “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	142
Tablo 110. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması	

gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	143
Tablo 111. Öğrencilerin “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	143
Tablo 112. Öğrencilerin “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	144
Tablo 113. Öğrencilerin “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	145
Tablo 114. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	145
Tablo 115. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemizde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	146
Tablo 116. Öğrencilerin “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	147
Tablo 117. Öğrencilerin “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	147
Tablo 118. Öğrencilerin “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	148
Tablo 119. Öğrencilerin “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	149

Tablo 120. Öğrencilerin “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	149
Tablo 121. Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	150
Tablo 122. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.....	151
Şekil 1. Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeğine Ait Faktörlerin Normal Dağılım Grafikleri	58

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problemine, amacına, önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve tanımlara yer verilmiştir. Bu amaçla tezin kapsamı ve içeriğine vurgu yapılacaktır.

1.1.Problem Durumu

Coğrafya içerisinde bulunduğumuz doğal ve beşeri unsurlarla bir araya gelen doğal çevreden başka bir şey değildir. Başka bir ifadeyle coğrafya doğal çevrenin kendisidir. Coğrafya denildiğinde zihnimize canlanan ilk desen dağlar, ovalar, platolar, su kaynakları ve canlılardır. Bununla birlikte coğrafya denildiğinde zihnimize canlanan ikinci desen ise mekânı ve toplumu oluşturan meskenler, kültürel miraslar ile toplumsal değerler, örf, adet, gelenek ve göreneklerdir. Her iki durumda da bireylerin içerisinde bulunduğu coğrafyayı algılaması, koruması, gelecek nesillere aktarması ve öğrenmesi gerekmektedir.

Bireylerde öğrenme iki şekilde gerçekleşmektedir. Birincisi pasif öğrenme yani bireye başkası tarafından bilgilerin sunulduğu, yazılı-basılı kaynaklar, videolar ve görsellerle desteklenerek bilgi aktarımı sonucu oluşan öğrenmelerdir. İkincisi ise aktif öğrenme yani bireyin bilgiyi kendi çabasıyla öğrendiği, bilgi kaynağıyla doğrudan karşılaşarak, deneyim ve gözlemleri ile elde ettiği öğrenimlerdir.

Coğrafya bilimi içerdiği konu bakımından aktif öğrenme yoluyla öğretimin yapılması gereken bir bilimdir. Çünkü coğrafyanın laboratuvarı doğal çevredir. Coğrafya biliminde doğal çevreden edinilecek bilgi ise ancak bireyin doğayı gezmesi, görmesi, hissetmesi ve ona dokunması ile daha anlamlı ve kalıcı hale gelir. Bu sebepten dolayı coğrafya öğretiminde bireylerin üzerinde yaşadıkları topraklar hakkında daha anlamlı ve kalıcı bilgi edinebilmeleri ve doğayı öğrenebilmeleri için gezi-gözlem yönteminin kullanılması büyük önem arz etmektedir.

Coğrafya bilimi aynı zamanda evrensel ve yerel değerlerin bireylere öğretildiği ve kazandırıldığı önemli bir alandır. Coğrafya derslerindeki değer eğitimi toplumun geleceğini belirlemede önemli bir yere sahiptir. Toplumlar sahip oldukları değerlere verdikleri önem ve değerlerin gerektirdiği davranışları yerine getirdikleri derecede kültürel anlamda gelişir, uygarlaşır ve bilinçlenirler. Bu bağlamda coğrafya derslerinde bireylere kazandırılması amaçlanan; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri ülke ve toplum geleceği için öncelik oluşturan bir gerekliliktir.

Coğrafya dersi öğretim programının genel yapısı incelendiğinde bireylere bilgi aktarımının yanı sıra amaçlarından birinin ise değer eğitimi ve öğretimi olduğu görülmektedir. Aynı zamanda bu aktarımların gerçekleştirilmesi için uygulanacak öğretim yöntem ve tekniklere de yer verilmektedir.

Yukarıda belirtilen bilgiler dikkate alınarak öğretim programı içerisinde yer alan gezi-gözlem yöntemi ile kazandırılması istenilen vatanseverlik değeri arasındaki ilişki tespit edilmelidir.

1.1.1 Problem Cümlesi

Coğrafya dersi kapsamında doğal ve kültürel miras varlıklarımıza yapılan gezilerin ve gözlemlerin vatanseverlik değeri üzerine katkısı nedir?

1.1.2 Alt Problemler

- 1) Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin, vatanseverlik bilinci kazanmalarında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2) Öğrencilerin okudukları okul tür ve alan değişkenine göre vatanseverlik bilinci kazanmalarında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3) Öğrencilerin geziye katılıp katılmama değişkenlerine göre vatanseverlik bilinci kazanmalarında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.2.Araştırmanın Amacı

Coğrafya dersi kapsamında doğal ve kültürel miras varlıklarımıza yapılan gezilerin ve gözlemlerin coğrafya dersi vatanseverlik değeri üzerindeki katkısını ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla geziye katılan ve katılmayan öğrencilere anket uygulanarak geziye katılan öğrencilerin geziye katılmayan öğrencilere göre vatanseverlik duygularında olumlu yönde artış olup olmadığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

- 1) Öğrencilerin sınıf içerisinde Kapadokya ve Göreme Milli Parkı hakkında öğrendikleri bilgiler, vatanseverlik bilinci kazanmalarında ve çevreyi algılamalarında yeterli midir?
- 2) Öğrencilerin ders içerisine kullandıkları materyaller (küre, atlas, harita vb.) çevrelerini algılamalarında ve vatanseverlik bilinci kazanmalarında yeterli midir?
- 3) Gezi-gözlem etkinliğine katılan öğrencilerin Kapadokya ve Göreme Milli Parkı hakkında öğrendikleri bilgiler, vatanseverlik bilinci kazanmalarında ve çevreyi algılamalarında etkili olmuş mudur?
- 4) Gezi-gözlem etkinliğine katılan öğrencilerde gezi sonrası vatanseverlik bilinci oluşmuş mudur?
- 5) Gezi-gözlem etkinliğine katılan öğrencilerde gezi yapılan çevre ile ilgili edindikleri bilgiler kalıcı mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Bir milletin, millet özelliği gösterebilmesi için önce bir vatana sonra ise içerisinde bulunduğu toplumun değerlerine sahip olması gerekmektedir. Bu iki husus bir arada olduğu takdirde birlik ve beraberlik sağlanacaktır.

Coğrafya vatanın kendisidir. Bireyin coğrafyasını bilmesi çevresini dolayısıyla vatanını bilmesi demektir. Ancak bireyin sadece vatanını bilmesi yeterli değildir.

Vatanı savunması, güzelleştirmesi, gelenek, görenek ve değerlerine sahip çıkması ve gelecek nesillere daha yaşanır bir vatan bırakması gerekmektedir. Bu ise ancak bireylere vatan sevgisi duygusu kazandırılmasıyla mümkün olur.

Vatan sevgisi yani vatanseverlik duygusunu kazanmak önce vatani tanımakla elde edilir. Bunun için ise vatani gezmek, görmek ve incelemek gerekir. İster tarihimiz, ister edebiyatımız isterse çevremiz hakkında kitaplardan, dergilerden, makalelerden ya da görsel kaynaklardan bilgi elde etmek yeterli olmayacaktır. Çünkü vatan üzerindeki bütün değerleri öğrenmek onu ruhen hissetmek, dokunmak, görmek, dinlemek ve kokusunu almakla mümkündür. Bunun içinde en uygun öğretim yöntemi gezi-gözlem yöntemidir.

Bu araştırma coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yönteminin bireylere kazandırılmak istenen vatanseverlik duygusuna katkısını ortaya çıkarma açısından önem arz etmektedir.

Değer eğitimi ve gezi-gözlem yöntemi üzerine birçok araştırma yapılmış olsa da her biri ya ayrı ayrı incelenmiş ya da değerler ile öğretim yöntemleri geniş kapsamlı olarak ele alınmıştır. Özellikle coğrafya eğitiminde bu konu üzerine yapılmış çalışma çok azdır. Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yöntemi ile vatanseverlik değerinin ilişkisini gösteren doğrudan bir çalışma yapılmamıştır. Dolayısıyla yapılmış olan bu çalışma coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yöntemi ile vatanseverlik değerinin ilişkisini gösteren doğrudan bir çalışma anlamında bir ilk olup araştırma sonucu ortaya çıkacak olan sonuç ve öneriler daha sonraki çalışmalara da yol gösterici olacaktır.

1.4. Varsayımlar

- 1) Araştırmada kullanılan ölçme aracı (anket) kapsam geçerliliği ve güvenilirliği uzman kişiler tarafından yeterli bulunmuştur.
- 2) Anket araştırmanın amacına uygundur.
- 3) Öğrenciler hazırlanan anket sorularını dikkatli okumuş ve objektif olarak cevap vermişlerdir.
- 4) Araştırma için seçilen örneklem grubu evreni temsil edecek niteliktedir.

1.5.Sınırlılıklar

- 1) 2018-2019 eğitim ve öğretim yılı ile,
- 2) 2018 CDÖP içerisinde yer alan kazanımlar içerisinde verilmesi istenilen 9 değer ile,
- 3) Coğrafya öğretim yöntemi olan gezi-gözlem yöntemi ile,
- 4) Elde edilen veriler ankette yer alan sorular ile,
- 5) Giresun il merkezinde bulunan resmi ve özel liselerde okuyan ve araştırmaya katılan öğrencilerinin görüşü ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Coğrafya: Coğrafi yeryüzündeki doğal, beşeri ve ekonomik olayları, insanla ilgi kurarak inceleyen bir bilimdir (Doğanay ve Sever, 2016: 6).

Yeryüzünün fiziki ve beşeri çevre (ortam) özellikleriyle bu çevrelerde cereyan eden fiziki ve beşeri olayları, faaliyetleri inceleyen bilim dalı. Coğrafya bu çevrelere ait özellikler ile olay ve faaliyetleri betimler, onların oluşum mekanizmalarını, birbirleriyle olan ilişkilerini, mekânsal dağılımlarını ve bu dağılımındaki benzerlik ve farklılıkları nedenleriyle birlikte ortaya koyar (Hoşgören, 2014: 58).

Eğitim: Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye (www.tdk.gov.tr).

Eğitim, bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak yapılan değişikliklerin tümüdür (Fidan ve Erden, 2001:13).

Öğretim: Belirli bir amaca göre gereken bilgileri verme işi, tedrisat, talim (TDK, 1994: 573).

Ortaöğretim: İlköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğretim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar (OGM, 2015: 15).

Kültür: Bir halkın ya da bir toplumun maddî ve manevî alanlarda oluşturduğu ürünlerin tümü; yiyecek, giyecek, barınak, korunak gibi temel ihtiyaçların elde edilmesi için kullanılan her türlü araç-gereç, uygulanan teknik; fikirler, bilgiler, inançlar; geleneksel, dinsel, toplumsal, politik düzen ve kurumlar; düşünce, duyuş, tutum ve davranış biçimleri; yaşama tarzı (Örnek, 1971: 148).

Miras: Bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey (TDK, 1994: 530).

Kültürel Miras: Geçmişten miras alınan ve değişik gerekçelerle geleceğe miras bırakılmak istenen, fiziksel olarak varlığı olan ve insanlar tarafından yapılmış her türlü eserler ile bir topluma ait değerler bütünü” (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009, 3/22).

Değer: Davranışlarımıza yol gösteren, rehberlik eden inançlar ve kurallardır. Eylem ve davranışlarımızın yerindeliliğini, etkililiğini, güzelliğini, ahlakiliğini belirlemeye hizmet eden ilke ve standartlardır (Hökelekli, 2013: 285).

Duygu, düşünce ve arzularımızla içselleştirdiğimiz, toplum düzenini oluşturan ve yön veren, bireysel ya da ortak olarak kıymet biçtiğimiz, değişime dirençli maddi ve manevi niteliklerdir.

Çevre: Kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam, hayatın gelişmesinde etki yapan doğal, toplumsal ve kültürel dış faktörlerin bütünlüğüdür (Özey, 2009:6).

Vatan (Yurt): Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası; vatan (TDK, 1994: 848).

Vatansever (Yurtsever): Yurdunu, milletini büyük bir tutku ile seven, bu uğurda her türlü özveriye katlanan (kimse), vatanperver (TDK, 1994: 848).

Farkındalık Oluşturan Unsur (FOU): Kişinin araştırma, gezi-gözlem ve bireysel deneyiminden önce ikincil ve üçüncül kaynaklardan elde ettiği bilgiler ışığında bilişsel ve duyuşsal anlamda fikir sahibi olduğu unsurlardır.

Farkındalığı Artan Unsur (FAU): Kişi tarafından daha önce bilinmesine rağmen bilişsel ve duyuşsal anlamda etkisi az olan unsurların kişisel olarak araştırılması ve gezi-gözlem yöntemi ile deneyimlenmesi sonucu kişide bilişsel ve duyuşsal anlamda etkisi artan unsurlardır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, yapılan tez çalışması ile ilgili temel kavramlara yer verilmiştir. Bu bağlamda sırasıyla değer kavramına, değerlerin özelliklerine, değerlerin sınıflandırılmasına, değer eğitime, coğrafya değer eğitimine, coğrafya eğitim programında ki değerlere, coğrafya öğretim yöntemlerine, UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan varlıklarımız ve temel kavramlar ile doğal ve kültürel miras varlıklarımıza değinilmiştir.

2.1. Değer Kavramı

Değer kavramı hakkında yapılan tanımlamaları incelemeden önce sözlük anlamını öğrenmek yerinde olacaktır;

Peters (2004: 46) değeri; Yunanca (aretê) sözcüğünün “değer”, “vasıf”, “meziyet”, “fazilet”; kemal, ahengde ve hoş olanda anlamına geldiğini, fiilin ise “aresko”, iyi yapmak, becermek, halletmek, düzeltmek, iyi hale getirmek olduğunu, ahlaki anlamda ise iyilik, erdem, onur kavramları için kullanılmakta olduğunu söylemiştir.

Türkçe tegmek (dokunmak, değmek, sürünmek, yaklaşmak) ten değer... Anlam genişlemesiyle bir nesnenin dengi, karşılığı, ederi olan demektir (Eyuboğlu, 1991: 172).

Türkçe sözlük anlamı ile değer; 1. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet. 2. Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü. Toplum Bilim Terimleri 1. Nesne ve olayların bir toplum, bir sınıf ya da bir insan bakımından taşıdığı önemi belirleyen niteliği. 2. Bir toplum, bir sınıf ya da bir insan için önem taşıyan nesne ve olaylar (www.tdk.gov.tr). Eğitim Terimleri Sözlüğünde değer; Bir varlığın ruhsal, toplumsal, ahlaksal ya da güzellik yönünden taşıdığı düşünülen yüksek ya da yararlı nitelik (Oğuzkan, 1974: 48). Halkbilim Terimleri

Sözlüğünde değer; Halkın, kendi yarattığı ya da benimsediği kültür ürün ve olaylarından her birine biçtiği değer (Acıpayamlı, 1978: 33). Felsefe Terimleri Sözlüğüne göre değer; 1. Kişinin, isteyen, gereksinme duyan, erek koyan bir varlık olarak, nesne ile bağlantısında beliren şey. 2. Her türlü deneysel yaşantının dışında, insanın isteme, duyma ve eğilimlerinden bağımsız olan, kendi başına var olan (Akarsu, 1975: 44).

Değer kavramı ile bilinmesi gereken bir başka husus ise tutumlar ve normlarla karıştırılıyor olmasıdır. Eserpek (1981: 5-7) tutumu, değerlerin birey tarafından içselleştirilmiş ve sosyal olarak kazanılmış olan, bireyde sonuçlanan psikolojik süreç olarak tanımlamıştır. Zeylan (2007: 1) ise değerlerin tutumlardan ve fikirlerden daha uzun süreli ve kapsamlı olduğunu söylemiştir. Kağıtçıbaşı (2014: 129-130) Smith'in 1968'de yapmış olduğu tutum tanımını aynen kullanmış "Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir" ve bunun devamında tutumların "davranışa hazırlayıcı bir eğilim" olduğunu söylemiştir. Norm ve değer ayrımını yaparken ise değerleri "toplumda bulunan normların kristalleşmiş şekli" olarak tanımlamıştır. Bir başka deyişle normların oluşmasında temeli oluşturan, normların aksine değişmesi zor ve uzun zaman alan sosyal kalıplardır. Hökelekli de (2013: 284) bu tanımları destekler nitelikte "Ülküler ve değerler ise, bireyin içinde yetiştiği toplum ve kültürün normlarını yansıtır" bir açıklama yapmıştır.

Değer kavramı felsefe, sosyoloji, psikoloji, eğitim ve ilahiyat gibi farklı disiplinlerde ele alınmıştır. Bu disiplinlerde yapılan değer kavramı tanımlarına bakıldığında farklılıklar göze çarpsa da bazı ortak yönler de rastlanmaktadır. Hatta aynı disiplin içerisinde yapılan tanım ve açıklamalarda dahi benzerlikler ve farklılıklar olduğu görülmektedir. Bunun sebebi ise değerlerin farklı disiplinlerde farklı bakış açılarıyla incelenmeye ve açıklanmaya çalışılmasıdır. Bu durumda değer ile ilgili yapılan tanımlamaları geniş bir yelpazede incelemek ve karşılaştırma yapmak; bizlere farklı ve ortak yönlerini belirlemede yardımcı olacaktır.

Kuçuradi (2010: 38) "değer" teriminin iktisattan etiğe (felsefe) geçmiş olduğunu belirtmiştir.

“Etik” Türkçe’de “ahlak” sözcüğü ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Ahlak ise felsefe, sosyoloji ve ilahiyat gibi birçok sosyal bilimin de incelediği bir terim olarak karşımıza çıkar.

“ilk kez 1918’de Znaniecki tarafından sosyal bilimler literatürüne kazandırılan değer kavramı (Zavalloni, 1980) Latince “değerli olmak” veya “güçlü olmak” anlamına gelen valere kelimesinden türemiştir” (Kahle ve Turner, 1983, akt. Bilgin, 1995: 83).

Kluckhohn’a göre “değer, genellenmiş ve örgütlenmiş bir kavram olarak; doğayı, insanın doğaya yerleşimini, insan ilişkilerini, arzu edilen veya arzu edilmeyeni belirleyip davranışı etkilemek suretiyle, insan-çevre ve insan-insan ilişkilerini düzenler” (Smith, 1969, akt. Çalışkur, 2010: 9).

Değer hükmü birşeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğunu belirten ifade ise, o halde değer de birşeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır (Güngör, 2010: 27).

Değer yapıp edileni önemli, anlamlı kılan şeydir. Bir şeyin önemli ve anlamlı olduğunu ancak belli bir ölçü gösterir. Bu demektir ki değer bir “ölçü” dür. Bir ölçü olarak ise değer, olanla olması gereken ayırımını içermekte ve her zaman olumlu ya da olumsuz bir şey olarak görünmektedir (Bircan, 2015: 11).

Değerler sezgi ile yani duyu ve duygu ile kavrandıktan sonra kavramlarla ve önermelerle ifade edilirler... Ortak duyu anlamı ile değer veya kıymet deyince bizim kendisine muhtaç olduğumuz, kendisini aradığımız, bizi tamamlayan bir şey anlarız... haz, elem, ihtiras, duygular, hayal, irade, düşünce gibi çeşitli ruhî yetelerimizin rol oynadığı ihtiyaçları tamamlayan şey değer oluyor demektir... Değer, hakikat nevinden ifade edilince bir değer mantığı halini alır. Değer hakikatten ayrı, bir sfer olduğu halde, kavram ve önermelerle hakikat diline çevrilebilir... Eğer bir şeyi süjemizle oranı bakımından göz önüne alacak olursak o bir değerdir (Ülken, 2016: 198-205).

Değerler; davranışlarımıza yol gösteren, rehberlik eden inançlar ve kurallardır. Eylem ve davranışlarımızın yerindeliliğini, etkililiğini, güzelliğini, ahlakiliğini belirlemeye hizmet eden ilke ve standartlardır (Hökelekli, 2013: 285).

Değerler, insanların değer verdiği ve ulaşmak için peşinden koştuğu, elde etmeyi şiddetle arzu ettiği şeylerdir (Bolay, 2007: 14).

Değer, insanı insan yapan özelliklere sahip olan ve insanı diğer canlılardan ayıran temel özellikleri içinde barındıran ve insanların davranışlarına yön veren inançlar bütünü olarak tanımlayabiliriz (Ulusoy ve Dilmaç, 2015: 16).

...Bu anlamda kelime, doğru, güzel olan, kabul edilen, erişilmek istenen ve savunulabilir olma özelliğini haiz olan anlamını ifade için kullanılır (Arslan ve Yaşar, 2014: 7).

Çalışkur (2010: 9-10) yapmış olduğu çalışmada değerın daha çok iyi-kötü, güzel-çirkin, doğru-yanlış ve doğal çevre-insan ilişkisine değınırken, Kaymakcan ve Meydan (2014: 24-25) ise yapmış oldukları çalışmada değerin inanç, davranış, ölçüt ve toplum düzeni ile ilgili kısımlarına değınerek, değerin tanımını yapmışlardır.

Değer, bireylerin herhangi bir kişi, varlık, olay, durum vb. karşısında ortaya koyduğu duyarlılıklarıdır... Değer, insanı değerli kılan, sahip olduğu üstün nitelikler ve sahip olduğu donanımlardır (Yaman, 2014: 17-18).

Gürler (2013: 4) değeri “bir nesneye, varlığa veya faaliyete, bireysel ve toplumsal açıdan tanınan önem ya da üstünlük” olarak tanımlamıştır.

Çağlayan (2005: 91) değerleri “içimizdeki bizim aynası”, “hayatımızın önemli kaldıracı” ve “temel ve kalıcı öğretilerimiz” olarak tanımlar.

Değerler, bizlerin dış dünyaya öznel tepkileridir... Değerler, nasıl yaşamak istediğimize dair, genelleştirilmiş ve görece daha dayanıklı ve tutarlı önceliklerdir (Zeylan, 2007: 1).

Değer, nesilden nesile aktarılan, ortak akıl süzgecinden geçen vicdanın bağrından çıkan, insanlığın fitri ortak kabulleri ve insanlığın ortak sonuçlarıdır (Mehmet ballı, 2007: 18-20).

Değerler kısaca, yaşamımızı etkileyen, yaşamda önem verdiğimiz düşüncelerdir (Doğanay, 2006: 258).

Kısacası değer, varlığın çift kutupluluğunu çözemeyen, bilgiyi senteze ulaştırarak bizim, bilginin karşı karşıya bıraktığı alternatifleri birleştirmemizi temin edecektir (Sanay, 1988: 94).

Bu tanımlama ve açıklamaların ışığında değeri; duygu, düşünce ve arzularımızla içselleştirdiğimiz, toplum düzenini oluşturan ve yön veren, bireysel ya da ortak olarak kıymet biçtiğimiz, değişime dirençli maddi ve manevi nitelikler olarak ifade edebiliriz.

2.2. Değerlerin Özellikleri

Değerler her toplumun düzenini oluşturan, nesilden nesle geçen, bireyin toplum içerisindeki yerini belirleyen ve toplum tarafından kabul görmüş olan niteliklerdir. Fakat değeri sadece bir topluma ait olarak göstermek eksik bir düşünce olacaktır. Değer evrensel anlamda kabul görmüş niteliklerdir. Örneğin farklı iki ülkede insan sevgisi ya da vatan sevgisi denildiğinde akla gelen şey aynıdır. “Toplumların yaklaşım biçimleri farklı olsa bile sonuç olarak esasta birleşmektedirler. Her toplum, dozajı farklı da olsa sevilmesi gerekeni sever, kızılması gerekene kızar. Bu itibarla değerler asla göreceli değildir. Çünkü orijini insan yapısı, ilahi irade ve evrensel akıldır” (Ballı, 2007: 20). Yalnızca farklı olan şey bu değere yükledikleri anlamın derecesi ve ölçü değişimidir. Öztürk (1974: 231) ise toplumda ergenlerin değerleri kazanırken hem ulusal hem de evrensel değerleri kazanacağından bahsetmiş ve değeri göreceli olarak evrensel ve yerel olarak ikiye ayırmıştır. O halde değerleri ihtiva ettikleri anlam itibari ile evrensel yani değişmeyen; kültür normlarıyla harmanlanmış olarak değişiklik göstermeleriyle de yerel değerler olmak üzere ikiye ayırmak doğru olacaktır.

İster evrensel olsun ister yerel olsun değerlerin ortak özellikleri vardır. Schwartz ve Bilsky değerlerin ortak özelliklerini toparlayarak şu şekilde sıralamışlardır.

- Değerler, inançlardır. Ancak, tümüyle nesnel, duygulardan arındırılmış fikir niteliği taşımazlar; etkinlik kazandıklarında duygularla iç içe geçerler.
- Değerler, bireyin amaçlarıyla (eşitlik gibi) ve bu amaçlara ulaşmada etkili olan davranış biçimleriyle (hakbilirlik, yardımseverlik gibi) ilişkilidirler,
- Değerler, özgül eylem ve durumların üzerindedirler. Örneğin, itaatkarlık değeri, işte ya da okulda, aileyle, arkadaşlarla ya da tanımadığımız kişilerle olan ilişkilerimizin tümünde geçerlidir.
- Değerler, davranışların, insanların ve olayların seçilmesini ya da değişimini yönlendiren standartlar olarak işlev görürler.

- Değerler, taşıdıkları öneme göre kendi aralarında sıralanırlar. Sıralanmış bir değerler kümesi, değer önceliklerini belirleyen bir sistem oluşturur. Kültürler ve bireyler sergiledikleri değer öncelikleri sistemleriyle betimlenebilirler.
- Değerlerin değişime açık yapılarıdır. Özellikle de, zaman içinde ortaya çıkan gereksinimleri karşılamak için değer önceliklerinde değişiklikler olabilir. (Akt., Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 60).

Rokeach ise değerlerin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır.

- Bireyi, sosyal konularda belirli bir pozisyonu almaya sevk eder,
 - Bireyi, belirli bir politik veya dini ideolojinin bir diğerine tercihi yönünde etkiler,
 - Bireyin kendini sunmasında rehberlik eder,
 - Bireyin kendini ve diğerlerini değerlendirmesinde ve yargılamasında, kendini ve diğerlerini övmesi veya kusurlar bulmasında kriter rolü oynar,
 - Karşılaştırma sürecinde merkezi konumu nedeniyle bireyin kendini diğerleri kadar ahlaklı veya yeterli olup olmadığını değerlendirmesinde ölçü olarak kullanılır,
 - Diğerlerini etkilemede veya ikna etmede kullanılır,
 - Psikoanalitik anlamda kişisel ve sosyal olarak kabul edilemez inanç, tutum ve eylemlerin nasıl rasyonalize edilebileceğini gösterir.
- (akt. Bilgin, 1995: 83-84)

2.3. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerlerin sınıflandırılması konusunda literatürde değerlerin tanımlanması konusunda olduğu gibi birçok farklı görüş ve sınıflandırma yapılmıştır.

Ülken (2016: 364-366) yapmış olduğu sınıflandırmayı üçe ayırmıştır. Birinci kısmı içkin değerler olarak belirlemiş ve tekniği, sanatı, fikri bu kısım içerisinde değerlendirmiştir. İkinci kısmı aşkın değerler olarak belirlemiş ve ahlakı, dini bu kısım içerisinde değerlendirmiştir. Üçüncü ve son kısmı ise normatif değerler olarak belirlemiş ve dili, hukuku, iktisadı bu kısım içerisinde değerlendirmiştir.

Fichter (2001: 148-149) “değerler toplumun tabakalaşma sistemine olduğu kadar davranış örüntülerine, sosyal rollere ve süreçlere de yakından bağlıdır.” Demiş ve değerleri zorlayıcılık derecesine, süreklilik gösteren ortaklaşa işlevlere ve kuramsal işlevlerine göre üç başlık altında sınıflamıştır.

Keskin (2016: 41-42) Lickona'nın yapmış olduğu değer sınıflamasını karakter kavramı ile ilişkilendirerek, ahlaki ve ahlaki olmayan olarak ikiye ayırdığını belirtmiştir. Ahlaki değerleri ise evrensel ve evrensel olmayan ahlaki değerler olarak da ikiye ayırdığını belirtmiştir.

Keskin (2016: 45-46) Kinner, Kernes ve Dautheribes'in değer sınıflamasını yapmış oldukları geniş çaplı araştırma sonucunda evrensel (çekirdek/ahlaki) değerler altında topladıklarından bahsetmiştir. Bu sınıflamayı gerçeği ve adaleti arama, kendini koruma, kendine saygı gösterme, benmerkezci olmama, davranışlarından sorumlu olma ve vicdanına göre hareket etme, tüm insanların birbirine bağımlı olmasına saygı duyma, başkalarına yardım etme, diğer insanlara karşı hoşgörülü olma, saygılı ve bağışlayıcı olma, başkalarına zarar vermeme, çevreyi ve diğer canlıları koruma olarak belirlediklerini söylemiştir. Refshauge'nin yapmış olduğu çalışmada ise sınıflamanın temel değerler göz önüne alınarak yapıldığını ve bu sınıflamada dürüstlük, mükemmellik, saygı, sorumluluk, katılım, işbirliği, önemseme, tarafsızlık ve demokrasi'nin yer aldığını belirtmiştir.

Güven (2014: 20-21) Winter, Newton ve Kirkpatrick'in 1998'de yaptıkları sınıflandırmayı insanların içerisinde buldukları toplumun özelliğine göre belirlediklerini ve bunu ailevi, toplumsal ve bireysel olarak üçe ayırdıklarını söylemişlerdir.

Güngör (2010: 84-85) Spranger'in 1928'de yapmış olduğu çalışma sonrasında altı değer tipi ortaya koyduğunu belirtmiştir. 1960'da Allport, Vernon ve Lindzey'nin Spranger'den ilham aldıklarını ve yapmış oldukları “Study of Values” adlı çalışmalarından sonra ise değerleri, estetik, teorik, iktisadi, siyasi, sosyal ve dini olmak üzere altı başlık altında toplamının adet olduğunu belirtmiştir. Kendisi ise bu sınıflamaya ahlaki değeri eklemiş ve toplamda yedi değer sınıfı oluşturmuştur.

Bolay (2007: 14) değerlerin kesin bir ayrımının olmadığını ve iç içe geçmiş olduklarını söylemiş, değerleri; bilimsel değerler, ahlâkî değerler, estetik değerler, dinî

değerler, siyasî değerler, teknik değerler, hukukî ve iktisadî değerler ve hümanist değerler olarak sınıflandırmıştır.

Dolayısı ile herkes tarafından kabul görmüş kesin bir sınırı olan sınıflandırma yoktur. Bu nedenle sınıflandırmalar incelenirken daha çok kabul gören sınıflandırmalar ele alınacaktır.

2.3.1. Eduard Spranger Değer Sınıflandırması

“Değerlerin ölçümüne yönelik çalışmalar 1920’li yıllarda başlamış ve envanter geliştirmeye doğru gitmiştir” (Çalışkur ve Aslan, 2013: 85).

Spranger 1928 yılında yayınladığı “Types of Men” kitabının ikinci bölümünde insanları sahip oldukları değer tiplerine göre değerlendirmiş ve ideal temel kişilik türleri başlığı altında altı gruba ayırmıştır. “The Teoretic Attitude” (teorik, bilimsel), “The Economic Attitude” (ekonomik), “The Aesthetic Attitude” (estetik), “The Social Attitude” (sosyal), “The Political Attitude” (politik) ve “The Religious Attitude” (dini) dir (Spranger, 1928: 109-248). Spranger’in üzerine Allport ve Vernon (1931) bir çalışma yapmış (Bilsky ve Schvartz, 1992: 167) ve Allport ve arkadaşları bu değerleri ilerleyen yıllarda bir ölçeğe dönüştürmüştür (Akbaş, 2004 Akt. Aydın: 2013: 10). Yapılan çalışmalar incelendiğinde belirtilen değer sınıflaması ve açıklamaların Spranger’in yapmış olduğu sınıflamaya ait olduğunu söyleyenler bulunmaktadır (Çalışkur, 2010: 11-12, Aydın ve Gürler, 2013: 10, Balat, 2012: 10, Ulusoy ve Dilmaç, 2015: 24). Bunun dışında Allport ve arkadaşlarının yapmış olduğu ölçeğe ait olduğunu da söyleyenler vardır (Aydın, 2010: 29, Keskin, 2016: 38, Güven, 2014: 21-22). Ortak olan ise her araştırmacının aynı sınıflamaları ve açıklamaları kullanmış olmasıdır.

Bu bağlamda Spanger’in eseri incelenmiş ve açıklamaların Spranger tarafından yazılan eserden faydalanılarak bir araya getirildiği belirlenmiştir. O halde sınıflamayı Spanger sınıflaması başlığı altında tabloda vermek doğru olacaktır.

Tablo 1. Spanger Değer Sınıflaması

KURAMSAL-TEORİK BİLİMSEL	Gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verir. Bilimsel değerleri olan insan deneysel, eleştirici, akılcı ve entelektüeldir.
EKONOMİK	Yararlı ve pratik olana önem verir. Ekonomik değerlerin hayatta önemsenmesi gerektiğini bilir.
ESTETİK	Simetri, uyum ve forma önem verir. Birey hayatı olayların bir çeşitliliği olarak görür. Sanatın toplum için zorunluluk olduğunu düşünür.
SOSYAL	Başkalarını sevmeyi, yardımı ve bencil olmamayı esas almıştır. En yüksek değer insan sevgisidir. Bu insan sevgisini insanlara sunar. Nazik ve sempattir. Bencil değildir.
POLİTİK	Her şeyin üstünde kişisel güç, etki ve şöhret vardır. Esas olarak kuvvetle ilgilidir.
DİNİ	Evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar. Dini uğrunda dünyevi hazları feda eder.

Kaynak: Akbaş, 2004. Akt: Balat, 2012

2.3.2. Milton Rokeach Değer Sınıflandırması

Rokeach değer envanterini “İlk formu, 1967 yılında Rokeach tarafından geliştirilmiş olan envanter (Form A)” (Çalışkur ve Aslan, 2013: 88) bu çalışma ile başlatmış ve “değer envanteri son seklini almaya değin, farklı aşamalardan geçmiştir.”(Bilgin, 1995: 85). 1973 yılında “The Nature of Human Values” adlı eserde son halini yayınlayan ve toplamda beş form oluşturan Rokeach (A, B, C, D ve E), eserde D formunu kullanmıştır. “Rokeach’e göre değer envanterinin geliştirilen en iyi formu budur ve The Nature of Human Values kitabında yer alan veriler bu formun uygulamasıyla elde edilmiştir”(Bilgin, 1995: 85). Rokeach değerleri “ereksel-amaçsal-terminal” ve “araçsal-enstrümental” olmak üzere iki ana başlık altında toplamıştır. Amaçsal değerleri oluştururken farklı kaynaklardan elde ettiği bilgiler doğrultusunda, araçsal değerleri oluştururken ise 1968 de Anderson’un oluşturduğu kişilik-çizgi listesinden yararlanmıştır (Bilgin, 1995: 84-85). Her başlık içerisine on sekiz değer yerleştiren Rokeach toplamda otuz altı değerden bahsetmiştir. “Ereksel değerler yaşamın temel amaçları ile (örneğin, rahat bir yaşam, mutluluk, eşitlik, sosyal onay, vb.), araçsal değerler ise bu amaçlara ulaşmada kullanılacak davranış tarzları ile (örneğin, hırs, neşeli, bağımsız, sevecen vb.) ilgilidir”(Bilgin, 1995: 84).

Rokeach'ın yapmış olduğu iki ana başlık ve sahip oldukları otuz altı alt başlık tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2. Rokeach Değer Envanteri (Form D)

Amaçsal (Ereksel- Terminal) değerler		Araçsal (Ensrümental) değerler	
1.Ahret inancı	10.İç huzur	1.Bağımsız	10.Kendini kontrol eden
2.Aile güvenliği	11.Kendine saygı	2.Bağışlayıcı	11.Kibar
3.Bariş içinde bir dünya	12.Mutluluk	3.Cesaretli	12.Mantıklı
4.Başarı hissi	13.Olgun sevgi	4.Dürüst	13.Muktedir
5.Bilgelik	14.Özgürlük	5.Entellektel	14.Neşeli
6.Eşitlik	15.Rahat bir yaşam	6.Geniş görüşlü	15.Sevecen
7.Gerçek dostluk	16.Sosyal onay	7.Hayalgücü kuvvetli	16.Sorumluluk sahibi
8.Güzellikler dünyası	17.Ulusal güvenlik	8.Hırslı	17.Temiz
9.Heyecanlı bir yaşam	18.Zevk	9.İtaatkar	18.Yardımsever

Kaynak: Rokeach, 1973. Akt: Bilgin, 1995.

2.3.3. Shalom H. Schwartz Değer Sınıflandırması

Schwartz, Rokeach'ın yapmış olduğu değer sınıflamasının üzerinde değişiklikler yaparak, 10 değer tipi ve toplam 56 değer sayısı oluşturmuştur (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 60-61, Dilmaç ve Ulusoy, 2015: 28, Güven, 2014: 23, Yel ve Aladağ 2009: 121).

Schwartz yapmış olduğu çalışmadaki verileri bireysel ve kültürel olarak iki grupta incelemiştir. “Bireysel düzeydeki incelemelerde değerler, kişilerin yaşamlarını yönlendirmedeki önemlerine göre ele alınır. Değerlerin kültürel düzeyde incelenmesindeki amaç ise toplumun genelinde paylaşılan ve toplumsal normlara dayanan soyut fikirlere ilişkin bilgi üretmektir” (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 60-61).

Aşağıda verilen tablo Schwartz'ın bireysel değerler üzerine yapmış olduğu sınıflamayı göstermektedir.

Tablo 3. Schwartz Değer Sınıflaması

Değer Grupları	Değerler
Güç (Power): Sosyal statü ve saygınlık, insanlar ve kaynaklar üzerindeki kontrol veya egemenlik.	Sosyal güç, zenginlik, otorite, kamu imajını koruma.
Başarı (Achievement): Sosyal standartlara göre yetkinliği göstererek kişisel başarı.	Başarılı, yetenekli, iddialı
Hazlılık (Hedonism): Bireysel zevke ve hazza yönelim.	Zevk, hayattan keyif alma
Uyarılma (Stimulation): heyecan, yenilik ve meydan okuma.	Cesur olmak, değişken bir hayat yaşamak, heyecan verici bir yaşantı
Özyönelim (Self-Direction): Bağımsız düşünce ve eylem.	Yaratıcılık, özgürlük, meraklı, bağımsız, kendi hedeflerini seçmek
Evrenselcilik (Universalism): Tüm insanların ve tabiatın refahı için anlayışı, hoşgörü ve korumacı.	Sosyal adalet, barış dünyası, bilgelik, güzellik dünyası, doğa ile bütünlük, çevreyi koruma, eşitlik.
İyilikseverlik (Benevolence): Kişinin yakın olduğu kişilerin refahının korunması ve geliştirilmesi.	Refah, bağışlayıcı, dürüst, sadık
Geleneksellik (Tradition): Kültür veya dinin kendine aşılacağı gelenek ve fikirlere saygı, bağlılık ve kabulü	Hayattaki payımı kabul etme, dindarlık, geleneklere saygı, alçakgönüllü, ılımlı.
Uygunluk (Conformity): Başkalarını üzecek veya bunlara zarar verecek, sosyal beklentileri veya normları ihlal edecek eylemlerin, eğilimlerin ve dürtülerin kısıtlanması.	İtaatkar, öz disiplin, nezaket, ebeveynlere ve yaşlılara değer verme
Güvenlik (Security): Toplumun, ilişkilerin ve benliğin güvenliği, uyumu ve istikrarı.	Aile güvenliği, ulusal güvenlik, sosyal düzen, temiz, karşılıklı iyilik hali, aidiyet duygusu

Kaynak: Bilsky ve Schwartz, 1994

2.4. Değer Eğitimi

Değer eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalara son yıllarda önem verilmeye başlanılmıştır. Fakat kimi çalışmalarda değer eğitimi, kimi çalışmalarda ise değerler eğitimi olarak adlandırılmaktadır. Bu bağlamda Bacanlı (2011: 18) bir takım değerlerin kazandırılmasını “değer eğitimi”, genel ve evrensel değerlerin öğrencilere farkındalık kazandırmaya yönelik yapılan yaklaşım ve çalışmaların ise “değerler eğitimi” olarak ifade edildiğini belirtmiştir.

Değer eğitimi idealist anlayışa göre öğrencinin değerli davranış ve insan modellerini örnek alması amacıyla eğitilmesini içerir. Realist anlayışa göre hayatı bilgiye dönüştürmektir (Kale, 2004: 313-322).

Değer eğitiminin amacı kısa vadede bireyin sahip olması gereken sevgi, saygı, sorumluluk, erdem, inanç, adalet gibi temel değerleri aktarabilmektir. Uzun vadeli değer eğitimi ise doğrudan ya da dolaylı bir şekilde kişinin sahip olduğu bu değerleri karakter haline getirebilmesini ve toplum kurallarına uyma, topluma yarar sağlayabilme gibi hayat boyu devam edecek ritüellerin devamlılığını sağlamaktır (Values Education Study, 2003; akt Hökeleli ve Gündüz, 2007: 385, Yaman,2014: 17-18, Çağlayan, 2005:91-92, Altan, 2011:55-56, Akbaş, 2008: 335-360).

Bununla birlikte değerler eğitimi demokratik bir toplum ve demokratik bir yaşam için gereklidir (Akbaş, 2008: 335-360, Doğanay, 2009: 225-256).

Bu bağlamda kısaca değer eğitimi ya da değerler eğitiminin tanımını belirtmek gerekirse;

“Değer eğitimi, toplumda ortak değerlerin aktarılmasını veya tercih ortaklıklarının oluşturulmasını ifade eder” (Bacanlı, 2011: 18-19).

“Neredeyse hayat boyu devam eden bu değer kazanma/kazandırma süreçlerine "değerler eğitimi" denilmektedir” (Yaman, 2014: 17-18).

Marshall McLuhan’ın ortaya koyduğu “Küresel Köy” kavramı ile iletişimin gelişmesiyle dünya toplumlarının birbirleriyle olan iletişimlerinin daha kolay olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte ulaşım olanaklarının gelişmesi de farklı toplumların bir araya gelmesini kolaylaştırmış ve birlikte yaşamalarına olanak sağlamıştır. Hökeleli ve Gündüz (2007: 387) bu farklılıkların bir arada ahenkli bir şekilde yaşamaları için ortak değerlerin olması gerektiğini söylemektedirler. Bu nedenle değerler eğitiminin eğitim sisteminin herhangi bir şekilde içerisinde yer alması gerektiğinin önemini vurgulamış ve giderek yaygın bir şekilde kabul gören bir anlayış halini aldığını belirtmişlerdir.

Bolay (2007: 19) değerlerin çocuklara benimsetilmesi için aile içi eğitimin, okulun ve çevrenin büyük payının olduğunu söylemektedir.

Hökeleli ve Gündüz (2007: 389) okullarda değerler eğitiminin yerini şu şekilde açıklamışlardır. “Okullar, ailede kazanılan değerlerin daha da pekiştirileceği ve yeni bazı değerlerin kazanılacağı ortamlardır. Ailede olduğu gibi, okulda da değerler eğitiminin yaşantıların bir parçası haline getirilerek verilmesi en uygun olan yoldur. Kazandırılmak istenen değerlerin, bütün okul çatısı altında kabul göreni

benimsenen ve yaşanan değerler olması, bunların sosyal öğrenme yoluyla ve doğal bir süreçte edinilmesini kolaylaştıracaktır”.

Değerler eğitiminin önemini günümüzde tekrar hatırlatan kurum ve kuruluşlar vardır. UNESCO, 2004 yılında İsviçre merkezli bir dernek olarak kurulan “Yaşam Değerleri Eğitimi Uluslararası Birliği” (ALIVE) ve Brahma Kumaris Dünya Ruhsal Üniversitesi (BKWSU) dir.

UNESCO tarafından desteklenen “Yaşayan Değerler Eğitimi Programı” Living Values Education Program (LVEP), BM'nin 50. Yıl dönümü için hazırlanan uluslararası projeye dayanan değerler eğitimi programıdır (www.livingvalues.net). 1988'de oluşturulan “Daha İyi Bir Dünya İçin Küresel İşbirliği” adlı Brahma Kumaris'in uluslararası barış kampanyasından doğmuştur. 1995 yılında “Daha İyi Bir Dünya için Değerlerimizi Paylaşmak” olarak adlandırılan program ile birlikte UNICEF New York Eğitim Birimi ve Brahma Kumaris Dünya Ruhsal Üniversitesinin yapmış oldukları çalışma sonucu eğitimciler için geliştirilmiştir. 1996'da Brahma Kumaris'in Birleşmiş Milletler New York ofisinde resmileşmiştir (www.brahmakumaris.com). Bu programın amacı “barış”, “saygı”, “sevgi”, “işbirliği”, “mutluluk”, “dürüstlük”, “alçak gönüllülük”, “sorumluluk”, “sadelik”, “hoşgörü”, “özgürlük” ve “birlik” gibi on iki temel değer üzerinden eğitimi teşvik etmek, kavramsallaştırmak ve insanlığın gelişimine yardımcı olmaktır.

MEB 2003 yılından itibaren kültürel değerlerimizi ele almış ve geliştirilen öğretim programlarına yansıtmaya başlamıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 08/09/2010 tarih ve 6312 (2010/53 Sayılı Genelge) sayılı, İlk Ders Değerler Eğitimi konulu emirleri ve bu genelgeye bağlı olarak oluşturulan Değerler Eğitimi Yönergesi ile 2010-2011 Eğitim Öğretim yılının ilk haftasında etkinlikler düzenlenmesine karar verilmiştir. “Bu çalışmalar ile birlikte okullarda öğrencilere; bilgi, beceri, tutum kazandırmanın yanında onların dengeli, sağlıklı, gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip, temel ve insani değerleri kazanmış iyi insan, iyi vatandaş olarak yetişmelerini sağlamak amaçlanmıştır” (08/09/2010 tarih ve 6312 2010/53 Sayılı Genelge).

2.5. Değer Eğitiminde Yaklaşımlar

Değerlerin öğretilmesinde ve değerler eğitiminde kullanılan birçok yöntem ve teknik bulunmaktadır. Bu yöntemlerin tek başına kullanılması yerine, yöntem ve tekniklerin bir arada kullanılması ve bunlarla birlikte değer öğretimi yaklaşımlarının da kullanılması daha faydalı olacaktır. Değer öğretimi ya da değer eğitimi yaklaşımları ihtiva ettiği özellikler açısından birçok sınıflandırmaya ayrılmışlardır. Suparka'nın yapmış olduğu sınıflandırma değer telkini, ahlaki muhakeme, değer analizi, değer berraklaştırma ve davranış öğrenmedir (Meydan, 2014: 97, Başcı Namlı, 2015: 359). Başcı Namlı (2015: 359) ise yapmış olduğu çalışmada Suh ve Traiger'in değer aktarma, değer açıklama, ahlaki muhakeme ve değer analizi olarak oluşturdukları sınıflamadan bahsetmiştir. Bunlarla birlikte Aktepe ve Tahiroğlu (2016: 364) yaklaşımları; değerlerin gizli öğretimi (örtük program) ve değerlerin doğrudan öğretimi (değer aktarma-telkin) olarak sınıflamışlardır. Meydan (2014: 100-103) ise yaklaşımları ikiye ayırmıştır. Değer aktarma yaklaşımları içerisine değer telkini ve davranış değiştirmeyi, değer geliştirme yaklaşımlarına ise ahlaki muhakeme, değer analizi ve değer açıklama yaklaşımlarını yerleştirmiştir.

Litaratür incelendiğinde ise sonuç olarak beş başlık altında değer öğretimi yaklaşımı sınıflandırmasının kabul gördüğü ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda kabul görmüş beş yaklaşıma değinilecektir.

2.5.1. Değer Telkini

Bu yaklaşımın temel çıkış noktası, devamlı ve kalıcı değerlerin öğrencilere telkin edilmesi bir başka ifade ile aşılmasıdır (Yazıcı, 2006: 510). Toplumun ortak değeri olan ve yetişkin tarafından iyi kabul edilen değerler tartışılmaksızın kurallar olarak ortaya konur, öğrencinin bunları kabul etmesi beklenir... Değer telkininde amaçlar: öğrenciye belirli değerleri aşlamak veya onları içselleştirmesini sağlamak ve öğrencinin değerlerini arzu edilen değerlere en yakın hale dönüştürmektir... Yapılan hataları düzelterek doğrusunu göstermek bu yöntemde sık kullanılan yollardandır (Meydan, 2014: 99).

Suparka tarafından geliştirilen bu yöntemin uygulama basamakları şu şekildedir;

- a. Telkin yaklaşımı olabilecek değerleri belirleme.
- b. Değer seviyelerini belirleme
- c. Davranışsal amaçları belirleme
- d. Uygun metotları seçme
- e. Metotları uygulama
- f. Sonuçları değerlendirme (Suparka, 1976, akt. Ulusoy ve Dilmaç,2015: 71)

2.5.2. Davranış Değiştirme

Davranışçı öğrenme kuramının değerler eğitimi alanındaki uygulamasını yansıtan davranış değiştirme yöntemi koşullanmaya bağlı olarak bireyin davranışlarını değiştirmeyi amaçlayan yöntemdir. İstenen değerlere uygun davranış gerçekleştiğinde öğrenciler ödüllendirilerek değerleri benimsemeleri amaçlanır (Meydan, 2014:100).

Uygulama basamakları şöyledir;

- a. Amacı belirleme
- b. Ölçütü belirleme
- c. Yöntem seçme
- d. Yöntemi uygulama
- e. Değerlendirme ve gerektiğinde tekrar etme (Dilmaç,2007,akt. Başcı Namlı, 2015: 360).

2.5.3. Değeri Açıklama (Belirginleştirme)

Bu yaklaşım değerler öğretiminin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu yaklaşımın temeli bireyin kendi yaşamında neyin önemli olduğunu nasıl belirlediklerine dayanmaktadır (Ulusoy ve Dilmaç,2015: 72). Yaklaşımının amaçları öğrencilere kendisinin ve başkalarının değerlerinin farkında olması ve onları tanımlamasına, kendi değerleri hakkında başkalarıyla açık ve dürüst bir şekilde iletişim kurabilmelerine ve kendi kişisel duygu, değer ve davranış desenlerini test

etmek için hem mantıklı düşünce hem de duygusal farkındalığı kullanmalarına yardım etmektir (Meydan, 2014: 102).

Değer Kazandırma Süreci:

- a. Özgürce seçme, bağımsız tercihler yapmak,
- b. Mevcut bir dizi seçimleri değerlendirdikten sonra alternatifler arasından seçim yapmak,
- c. Her bir alternatifin muhtemel sonuçlarını beyin süzgecinden geçirdikten sonra seçmek,
- d. En önemli ve en değerli olduğu tespit edilen değerlerin ödüllendirilmesi,
- e. Seçilen değerlerin açıklanması,
- f. Seçilen değerlerle uyumlu bir davranış ortaya koymak,
- g. Davranışın tekrar edilmesi (Yazıcı, 2006: 511).

2.5.4. Değer Analizi

Değer analizi yaklaşımı Amerikan Sosyal Bilgiler Ulusal Kurulu tarafından geliştirilmiştir (Ulusoy ve Dilmaç,2015: 74). Bu yaklaşımın temel amacı öğrencilere, karşılaştıkları değerlerle ilgili sorular hakkında karar verebilmek için bilimsel araştırma ve mantıksal düşünme sürecini kullanabilmelerine yardımcı olmaktır (Doğanay, 2006: 272).

Doğanay (2006: 272-273) yapmış olduğu çalışmada Welton ve Mallan'ın 1999 da belirledikleri yaklaşım süreçlerini şu şekilde sıralamıştır;

- a. Değer sorununu belirleme
 - a. Karşılaşılan değer sorununu açıklığa kavuşturma
 - b. Sorun hakkında bilgi ve kanıtlar toplama
 - c. Bilgi ve kanıtların uygunluğunu ve doğruluğunu değerlendirme
 - d. Olası çözüm yolları belirleme
 - e. Çözüm yollarının her birinin olası doğurgularını belirleme ve değerlendirme
 - f. Seçenekler arasından birini seçme
 - g. Seçilen öneri doğrultusunda davranımda bulunma

2.5.5. Ahlaki Muhakeme (İkilem Tartışması)

Başcı Namlı (2015: 360) ahlaki gelişimle ilgili görüşlerden en önemlilerinin Piaget ve Lawrence Kohlberg' ait olduğunu belirtmiştir. Ahlak gelişimi ve eğitiminde Piaget'in çizgisini devam ettiren Kohlberg çocuklarda ahlaki gelişimi açıklamaya yönelik çalışmalarda ahlaki düşünüş ve yargılama yeteneğine odaklandı (Meydan, 2014: 101). Lawrence Kohlberg ahlaki değerlerin kazanımının, değerlerin başkaları tarafından değil, kişinin bilişsel ahlaki gelişim düzeyine göre şekillenen akıl yürütmesi sonucunda oluştuğunu belirtmiştir (Doğanay, 2006: 274). Yaklaşımın anahtarı bilişsel ahlaki gelişimi sağlayacak dengesizlik ve dengesizliği aşmak için arayış halini oluşturmak için farklı bakış açılarının takas edilmesini sağlamaktır. Yaklaşımının değerler eğitimi açısından amacı ahlaki ikilemlerle öğrencilerin: yüksek değerler sistemine dayanan kompleks düşünce şemaları geliştirmesine yardım etmek, ve kendi değer tercihlerinin gerekçelerini müzakere etmeye yöneltmektir (Meydan, 2014: 101).

2.6. Coğrafya Değer Eğitimi

Coğrafya eğitimi sadece insanlara fiziki ve beşeri unsur özelliklerinin aktarıldığı bir ders değildir. Yaşanılan toplum içerisinde insanların birbiriyle ve çevresiyle olan ilişkisini belirlemede önemli bir yere sahiptir. Çevre en basit şekliyle, canlıların yaşadığı ortam ve mekan olarak tanımlanabilir (Sever, 2018: 3). Coğrafya insanların iyi bir birey olmalarını sağlamanın yanı sıra iyi bir yurttaş olmalarının da önünü açmaktadır. Coğrafya “Vatandaşlık, beraberlik, toplum, kültür ve tarih duygularını ifade eder” (Porter, 1991 akt. Kwan 2003: 67). İyi bir vatandaş olabilmenin şartı ise öncelikle vatan ve vatan sevgisi bilincine sahip olmaktır. Bununla birlikte ait olduğu toplumun değerlerini ve kültürünü bilmek, özümsemek, hatta değerlendirmek ve geliştirmek, gelecek nesillere aktarmak ve çevre şartlarına uyum sağlamaktan geçer.

Güngördü (1999: 67), vatan sevgisinin kaynağını ülkenin, bölgelerin, bölümlerinin ve hatta yörelerinin tarihi ve doğal güzellikleri, insanları, sahip oldukları örfleri, adetleri, sanatları, dilleri, kültürleri, edebiyatları ve sosyal değerlerinin

olduğunu belirtmiştir. İşte iyi bir yurttaş olmanın gerektirdiği vazifeleri yerine getirebilmek için coğrafya eğitimi ve değerler eğitimi şarttır.

Kwan (2003) öğrencilerin kişisel gelişimi üzerinde en büyük etkinin değerler eğitimi olduğunu, coğrafya değer eğitiminin hem kendi kültürlerini anlamayı hem de kendileri dışındaki kültürlerle sempati ve empati kurmayı sağladığını, böylece sorumlu ve kararlı küresel vatandaşlar olmaya hazırlanma şanslarının daha yüksek olacağını belirtmiştir.

1992 yılında Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU) Coğrafya Eğitimi Komisyonunun (CGE) yayınlamış olduğu Uluslararası Coğrafya Eğitimi Bildirgesinde öğrencilerin coğrafya eğitimleri boyunca bilgi, kavrama, beceri, tutum ve değerleri keşfetmek ve geliştirmek için teşvik edilmeleri gerektiğinden bahsetmiştir. Küresel toplum geleceği, çevresel yeterlilik, bölgesel ve ulusal sorumluluk, mekân algısı kazanma gibi yeterliliklerin kazanılmasında da tutum ve değerlerin etkisinden bahsedilmiş ve ayrı düşünülmemeyeceği belirtilmiştir. Bu bağlamda;

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Coğrafya Dersi Program Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu 1992 yılında Coğrafya Birliği (IGU) Coğrafya Eğitimi Komisyonunun (CGE) yayınlamış olduğu Uluslararası Coğrafya Eğitimi Bildirgesi ve 1995 yılında ortaya çıkan “*Daha İyi Bir Dünya için Değerlerimizi Paylaşmak*” adlı UNESCO tarafından desteklenen programın belirtmiş olduğu değerleri de dikkate alarak kendi programlarını oluşturan uzak doğu, Kuzey Amerika ve Avrupa Birliği ülkeleri ile rekabet edebilmek, Türkiye Cumhuriyetini geliştirmek, Avrupa Birliği normlarına uyum sağlamak ve uluslararası araştırma sonuçlarına bağlı olarak gelişimini sürdürebilmek amacıyla kendi kültür ve değerlerine uygun, yenilikçi ve modern şekilde, 2005 yılı Coğrafya Dersi Öğretim Programını (CDÖP) yeniden düzenlemiştir.

M.E.B 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında (CDÖP) programın yapısını; bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklere sahip olan bireyler yetiştirmek amacıyla salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlandığı belirtilmiştir.

“Millî ve manevî değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan” (CDÖP, 2018: 5) bireyler yetiştirilmesi bağlamında 2005 yılında düzenlenen Coğrafya Dersi Öğretim Programında kazandırılmak istenen değerlere “dayanışma”, “hoşgörü”, “bilimsellik”, “sevgi”, “saygı”, duyarlılık”, vatanseverlik”, “barış”, “estetik”, “sorumluluk” yer verilmiş ve ayrıca birçok bölümde değerlere vurgu yapılmıştır.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na göre Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları, 2. Maddeye göre;

- Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, İnsanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanım, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek (CDÖP, 2005: 1);
- Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı; kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek (CDÖP, 2005: 1);
- İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak (CDÖP, 2005: 1);
- Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde İktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır (CDÖP, 2005: 1).

Coğrafya dersi öğretim programının uygulanması ile ilgili açıklamalar kısmında ise değerler ile ilgili su maddelere yer verilmiştir;

- Programdaki değerler, bir örnek olaydan ya da öyküden hareketle, değerleri açıklama, ahlâkî muhakeme ve değer analizi şeklinde verilmelidir. Değerlere kazanımlar içinde zaman zaman yer verilmiştir. Öğretmen tıpkı becerilerde olduğu gibi uygun gördüğünde etkinlikler içinde değerleri vurgulayan bölümler oluşturarak programda belirtilen değerleri pekiştirmelidir (CDÖP, 2005: 6).
- Öğrencilerin bireysel ya da grup olarak birincil ve ikincil kaynaklar üzerinde çalışarak, kendi anlayışlarını ' sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturmalarına yardımcı olmalıdır. Oluşturmacı sınıfın gerçek anlamda demokrasinin yaşandığı bir yer olduğu unutulmamalıdır. Bu şekilde öğrenciler demokratik beceri ve değerlere sahip, bilimsel düşünmeye açık, insan haklarına saygılı, işbirliği içinde çalışabilen, Cumhuriyet sevgisi ve demokrasi bilinci gelişmiş, haklarını bilen ve sorumluluk sahibi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olarak yetişebilir (CDÖP, 2005: 6-7).
- Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak, öğrencilerin millî duyarlılığı geliştirilmelidir....Öğretmen, Atatürk'ün 'Türk, öğren, çalış, güven', "Ne mutlu Türküm diyene!" ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" gibi sözlerinden hareketle, Türklerin tarihte oynadıktan rolü; askerlik, idare, hukuk, bilim, fen ve sanat alanında insanlığa hizmetlerini göstermelidir. Öğrencilerin, Türk milletine, Türk bayrağına, Türk ordusuna ve vatanına hizmet eden kişilere sevgi, saygı ve takdir duygularını geliştirmelidir (CDÖP, 2005: 7).
- Öğretmen, öğrencileri millî, ahlâki, İnsanî, manevî, kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır. Ayrıca derse ilişkin konuları sevdirecek roman, hikâye, hatıra, gezi yazısı, şiir ve fıkra gibi edebî ürünleri okumaya teşvik etmelidir (CDÖP, 2005: 8).

Coğrafya dersi öğretim programının genel amaçları kısmında ise değerler ile ilgili su maddelere yer verilmiştir;

- Yakın çevresinden başlayarak ülkesine ve dünyaya ait mekânsal değerlere (doğa ve insanın ürettikleri ve biriktirdikleri) sahip çıkma bilinci geliştirir (CDÖP, 2005: 11).
- Ekosistemin işleyişine yönelik sorumluluk bilinci geliştirir (CDÖP, 2005: 11).
- Doğa ve insan sistemlerinin ürettiği değerlerin uyumlu birlikteliği ve sürekliliği için mekânsal planlamanın önemini kavrayarak insan ve doğa kaynaklarının kullanımında “tasarruf bilinci” geliştirir (CDÖP, 2005: 11).
- Mekânsal süreçlerin yerel ve küresel etkileşim içinde olabilirliğini irdeler (CDÖP, 2005: 11).
- Coğrafi değerlerin “vatan bilincinin” kazanılmasındaki önemini özümser (CDÖP, 2005: 12).

Çifçi ve Ünalı (2014) coğrafya değerler eğitimiyle ilgili yerinde bir tespit yapmış ve coğrafya dersinin değerlerin aktarımında önemli bir rol oynadığını söylemişlerdir. Değerlerin Coğrafya dersi öğretiminin çatısını oluşturan öğelerden birisi olduğunu, yerel-bölgesel-küresel bir bakış açısıyla gelecek nesiller yetiştirmenin Coğrafya dersinin konuları ile bağlantılı olarak ve bunların etkili şekilde Coğrafya derslerinde verilmesiyle değerler eğitimin bir bütün olarak ilerlemesinin sağlanacağını belirtmişlerdir.

Bunlara ek olarak Coğrafya dersi değerler eğitimi ile iyi vatandaş olabilmenin gerektirdiği hususları yerine getirebilmesi, vatan sevgisi, sorumluluk bilincinin kazandırılması gibi önemli yetkinlikler de kazanılmış olacaktır.

2.7. M.E.B 2018 Coğrafya Eğitim Programında ki Kök Değerler

Değerler 2018 CDÖP’de öğretim programın yapısını oluşturan ilkeler olarak karşımıza çıkmıştır. Coğrafya eğitiminde değer aktarımı eğitim programları sayesinde gerçekleşmektedir. “Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme öğretme

ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur” (CDÖP, 2018: 6).

Türk eğitim sistemi akademik başarısı yüksek bireyler yetiştirmenin yanı sıra asli görevi olan; değerlerini bilen, içselleştirip davranış haline getiren ve bu değerleri koruyarak gelecek nesillere aktaran nesiller yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu sebeple değer öğretimini sadece eğitim programı içerisinde başlıklar halinde almamıştır. Her bir değeri öğretim programı içerisinde ayrıntılı şekilde kazanımlar içerisinde yerleştirerek öğrencilere aktarılmasını ve benimsetilmesini amaçlamıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır (CDÖP, 2018: 6).

Bu bağlamda 2018 CDÖP’de yer alan değerler, içerisinde bulunduğu kazanımlarla beraber incelenerek coğrafya dersinin, eğitim ve toplum üzerindeki etkisine vurgu yapılacaktır.

2.7.1. Adalet

“Adalet, bir şeyi yerli yerine koymak, her hakkı hak sahibine vermektir. Hüküm ve davranışlarında tarafsız ve ilkeli olmak, eşitliği gözetmektir. Menfaat, yakınlık, düşmanlık, önyargı vb. nedenlerin etkisinden uzak doğru ve dürüstçe iş yapmadır” Hökelekli (2013b: 75). Adalet tanımını mükemmel şekilde yapan Hökelekli (2013b) adaleti yüksek bir ahlaki erdem ve bütün erdemlerin başı olarak da nitelemiştir.

Adalet denildiğinde aklımıza ilk gelen yazılı hukuk kurallarına göre belirlenen kararlardır. Fakat adalet denildiğinde sadece yazılı hukuk kuralları aklımıza gelmemeli, yazısız kurallar da düşünülmelidir. Bu bağlamda Tarhan (2016: 66-70) adaleti; yargı, sosyal (insanların imkânları ve fırsatlarda eşit olması) ve ahlaki olarak üçe ayırmıştır. Değerler sistemindeki adaletin ise cezalar yoluyla değil, kazanımlar yoluyla iyilik ve iyilikleri artırarak oluşabileceğini söylemiştir.

Coğrafya bu anlamda adalet değerinin öğrencilere kazandırılabilceği önemli bilim dallarından biridir ve 2018 CDÖP’de bu değere 12.3.11 kazanımı içerisinde yer vermiştir. 2018 CDÖP’de yer alan 12.3.11 “Ülkeler arasında sorun oluşturan mekânsal unsurları günümüz çatışma alanlarıyla ilişkilendirir” kazanımı incelendiğinde ülkeler arasındaki sorunların kalıcı şekilde çözüme kavuşturulabilmesi için öncelikle bütüncül, akılcı, iyi niyetli ve adaletli bir yaklaşım olması gerektiği vurgulanmıştır. Adalet sayesinde toplumlararası refah ve huzurun sağlanacağı da muhakkaktır.

2.7.2. Dostluk

Dost isim olarak sevilen, güvenilen, gönüldaş, yakın arkadaş, iyi anlaşılabilir kimse; sıfat olarak da iyi geçinen, aralarında iyi ilişki bulunan anlamını taşır. Dostluk ise dost olma durumunun karşılığıdır.

Günümüzde dostluğa olan ihtiyaç her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. İnsanların birbirine güvenmeleri, doğru olanı yapmaları, iyi geçinmeleri, yardımlaşmaları, samimi ve içten olmaları toplumumuzun ve komşu olan farklı kültürlerin savaşız, barış içerisinde yaşamalarını sağlayacaktır.

2018 CDÖP’de bu değere 10.2.8 kazanımı içerisinde yer vermiştir. 2018 CDÖP’de yer alan dostluk değeri “Tarihî metin, belge ve haritalardan yararlanarak dünyadaki göçlerin nedenleri ve sonuçları hakkında çıkarımlarda bulunur.” kazanımı içerisinde değerlendirilmiştir. Gerek tarihte yapılan göçler, gerekse günümüzde gerçekleşen göçler, sebebi her ne olursa olsun, insanların birbirlerine olan maddi ya da manevi desteklerine ihtiyacı olduğu anlardır. Bu sebeple coğrafya dersleri göçlerin nedenleri ve sonuçlarını açıklamada ve bu açıklamalar sonucunda dostluğun ne kadar önemli olduğunu ortaya koymada etkili olacaktır. Çünkü dostluk güveni, sevgiyi, paylaşımı ve arkadaşlığı temsil etmektedir.

2.7.3. Dürüstlük

Dürüstlük kişinin sözünde, davranışlarında doğru olandan ayrılmama durumu olarak tanımlanır. Başka bir ifadeyle kişinin kendisinde doğruluğu karakter ve kişilik haline getirmesi durumudur. “Dürüstlük ilkeli bir duruştur. Yaptığının ve söylediğinin

arkasında durabilmek; cesaret, sağlam bir irade gerektirir. Bize aykırı gelen anlayışlara, tutumlara diklenmeden dik durabilmektir” (Yılmaz,2016: 48).

2018 CDÖP’de yer alan dürüstlük değeri, 12.2.11 “Türkiye’deki ticaret merkezlerinin ticarete konu olan ürünlere ve akış yönlerine etkilerini açıklar.” kazanımı içerisinde verilmiştir. Kazanım incelendiğinde ise gelişen teknoloji ile hayatımızda geniş yer bulan internet alışverişlerinde karşılaşılabilecek sorunlara karşı alınabilecek önlemlere ve ister satıcının isterse alıcının karşılıklı olarak dürüst davranması gerektiği belirtilmiştir. Bu davranışın yani dürüstlüğün gerçekleşmesi toplumda güven duygusunun gelişmesine katkı sağlayacağı ve daha güvenilir bir hayat düzeni oluşturacağı bir gerçektir.

2.7.4. Öz Denetim

Kişinin belirli bir amaç doğrultusunda davranışlarını, tepkilerini ya da amacından uzaklaştıracak eğilimlere karşı kendini sınırlandırması ve kendini denetlemesi olarak tanımlanabilir.

Doğanın kendisine ait bir düzeni vardır. İnsanlar ise bu düzene bazen ayak uydurmuş, bazen ise düzeni kendi lehlerine çevirmişlerdir. Coğrafya bilimi bu düzenlerin oluşumu ve sürekliliği için gereken bilgilerin aktarıldığı bilimleri içerisinde barındırır. Bununla birlikte coğrafya bilimi insan ile insan arasındaki etkileşimi de incelemekte, değerlendirme yapmakta ve bir sonuca ulaşmaktadır. İster doğayla insan, ister insanlar arası etkileşim olsun düzenin korunabilmesi ve gelecek zamana aktarılabilmesi için bazı kurallara uyulmak zorundadır. Bunun başında ise insanın kendini bilmesi ve kendi özdenetimini yapması gerekir.

2018 CDÖP’ de özdenetim değerine birçok kazanımda yer verilmiştir. Bunlar; 9.1.1. “Doğa ve insan etkileşimini örneklerle açıklar.”, 9.4.2. “Doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimleri sonuçları açısından değerlendirir.”, 11.1.1. “Biyocoşyüllülüğün oluşumu ve azalmasında etkili olan faktörleri açıklar.”, 11.4.7. “Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını geri dönüşüm stratejileri açısından değerlendirir.”, 12.2.2. “Şehirleşme, göç ve sanayileşme ilişkisini toplumsal etkileri açısından yorumlar.”dır. Anlaşılacağı üzere insanın özdenetime sahip olması ister

çevreyle olan düzenin korunmasında olsun, ister insanların kendi arasında olan düzenin korunmasında olsun önemli bir yere sahiptir.

2.7.5. Saygı

“Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet ve ihtiram” (www.tdk.gov.tr) olarak tanımlanır. Pighin (2005: 59) ise saygı ve hürmeti insan onuruna saygı duyan bir kişinin bütün değerleri içselleştirebileceğini ve saygının karşıdaki insanı meziyetleri, zayıflıkları, yanlışlıkları, hakları ve ihtiyaçlarıyla kabul etmek olarak tanımlamıştır. Anlaşılacağı üzere saygı insanın içselleştirdiği bir tutumdur. Fakat saygı tek taraflı değil kişilerin birbirlerine karşılıklı gösterdikleri anlayışla ortaya çıkan bir tutumdur.

Coğrafya bilimi bu değeri ve sergilenen tutumu bölgesel coğrafya, kültürel coğrafya gibi beşeri coğrafyayı ilgilendiren konu başlıkları altında incelemiş, toplum düzeninin sağlanabilmesi, kültürlerarası etkileşimin belirlenmesi ve iyileştirilmesi konusuna değinmiştir.

2018 CDÖP’de saygı değerine 10.2.9. “Türkiye’deki göçleri sebep ve sonuçları açısından değerlendirir.” ve 11.3.2. “Farklı kültürel bölgelerin yeryüzünde yayılışına etki eden faktörleri açıklar.” kazanımlarında yer vermiştir. Bu kazanımlarda farklı sebeplerden dolayı zorda kalarak göç eden aynı kültüre ya da farklı kültüre sahip insanlara karşı saygılı ve paylaşımcı olunması gerektiği belirtilmiştir. Aynı zamanda farklılıklara karşı sergilenecek olumlu yaklaşımların toplum bilinci oluşturabileceğine değinilmiştir.

2.7.6. Sevgi

“Sevgi, insanları birbirine yakınlaştıran ve kaynaştıran, içsel olarak bağlayan doğal, ruhsal bir eğilimdir”(Hökelekli,2013a: 83). Sevgi değeri insanlar arasında barış, hoşgörü, adalet, yardımseverlik, fedakârlık, dostluk gibi duygu ve tutumları etkilerken, toplumun güvene dayalı bütünleşmesine de katkıda bulunur. Hökelekli (2013b: 18) üç türde sevgiden bahsetmiştir. Bunlar; tabii sevgi, ruhani sevgi ve ilahi sevgidir.

Coğrafya biliminde tabii sevgi içerisinde yer alan sevgi kavramı neredeyse coğrafya biliminin bütün alt dallarında işlenirken genel anlamda coğrafyanın tanımında da yer aldığı üzere insan ve doğa arasındaki ilişkiden kaynaklanan doğa sevgisine daha çok değinilmektedir. Doğa sevgisi sadece bireysel bir eğilim ya da haz olarak algılanmamalıdır. Doğa sevgisi yaşanan çevrenin korunarak gelecek nesillere daha sağlıklı yaşam sürdürebilecekleri bir çevre bırakmayı gerektiren toplum eğilimi ve davranışı olarak düşünülmelidir.

Bu nedenle 2018 CDÖP’de sevgi değerine 9.1.1 “Doğa ve insan etkileşimini örneklerle açıklar.”, 9.4.2“Doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimleri sonuçları açısından değerlendirir.”,11.1.1 “Biyçeşitliliğin oluşumu ve azalmasında etkili olan faktörleri açıklar.” ve 12.4.1 “Doğal çevrenin sınırlılığını açıklar.” kazanımlarında geniş yer verilmiştir. Kazanımlar incelendiğinde doğaya ait olan unsurların (doğal kaynaklar, bitkiler, hayvanlar, su, atmosfer vb.) insanlar tarafından duyarlı ve bilinçli bir şekilde kullanılması gerektiği, gelecek kuşaklara daha iyi bir doğal çevrenin bırakılması için ise öncelikle doğanın korunması ve doğa sevgisi bilincinin oluşturulması gerektiği aktarılmaya çalışılmıştır. Bilinmelidir ki doğal çevre korunur ve doğa sevgisi insanlarda oluşursa insanlar ve toplumlar var olmaya devam edecektir.

2.7.7. Sorumluluk

Sözlük anlamıyla kişinin davranışları ve yetki alanındaki olaylar hakkında karar alması ve sonuçlarını üstlenmesidir. “ Sorumluluk değerinde kişinin, yasal olarak mecbur olmadığı bir şeyi, insani, dini, vicdani ve ahlaki nedenlerle yapmasıdır” Ballı (2008: 127). Kişilerin sorumluluk bilincine sahip olabilmeleri için öz disiplinli, dikkatli, duyarlı, saygılı ve ileri görüşlü olmaları gerekmektedir.

Coğrafya ve yaşanan çevre ele alındığında insanların sorumluluk bilincine sahip olması ve bu değeri yaşama yansıtması gerekmektedir. 2018 CDÖP’de bu değerın önemi kazanımlar incelendiğinde açıkça ortaya konulmuştur. 10.1.11. “Türkiye’deki su varlığını verimli kullanmanın ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini değerlendirir.”, 10.1.14. “Türkiye topraklarının kullanımını verimlilik açısından değerlendirir.”, 10.4.4. “Afetlerden korunma yöntemlerini açıklar.”, 11.1.1.

“Biyçeşitliliğin oluşumu ve azalmasında etkili olan faktörleri açıklar.”, 11.1.4. “Su ekosisteminin unsurlarını ve işleyişini açıklar.”, 11.4.3. “Yenilenemeyen kaynakların kullanımını tükenebilirlik ve alternatif kaynaklar açısından analiz eder.”, 12.1.2. “Doğal sistemlerdeki değişimlerle ilgili geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunur.” ve 12.4.2. “Farklı gelişmişlik düzeyine sahip ülkelerin çevre sorunlarının önlenmesine yönelik politika ve uygulamalarını karşılaştırır.” kazanımları içerisinde doğal çevrenin korunmasına ve gerekli önlemlerin alınmasına, biyçeşitliliğin önemine, doğal kaynakların tükenebilirliğine özellikle vurgu yapılarak, gelecek nesillere daha güzel bir dünya bırakılması için bu hususlar hakkında insanların sorumluluklarını yerine getirmesi ve bu bilince ulaşılması gerektiği aktarılmaya çalışılmıştır.

2.7.8. Yardımseverlik

İyiliksever, hayırperver, hayırsever anlamına gelen yardımseverlik, gönüllülük esasına dayanan toplumsal bir dayanışma örneğidir. Yardımseverlik değerine sahip olmak toplumun bir arada kalabilmesi ve toplum değerlerine sahip çıkılabilmesi için önem arz etmektedir.

2018 CDÖP’de yardımseverlik değerine 10.2.9. “Türkiye’deki göçleri sebep ve sonuçları açısından değerlendirir.” kazanımında yer verilmiştir. Coğrafya biliminin barındırdığı konular ve 2018 CDÖP incelendiğinde doğal afetler, savaşlar ve ekonomik nedenlerden dolayı zorda kalan insanlara yardım edilmesi gerektiği, bu durumda olan kişi ve toplumlara saygı gösterilmesi ve paylaşımcı bir yaklaşım sergilenmesi gerektiği belirtilmektedir.

2.7.9. Vatanseverlik

Vatanseverlik değerine geçmeden önce bu değerın daha iyi anlaşılabilmesi için vatan (yurt) ve vatandaş (yurttaş) kavramlarını açıklamada fayda vardır.

Vatan ve yurt eş anlamlı olarak kullanılan sözcüklerdir. TDK yurdu “Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası, vatan” (www.tdk.gov.tr) olarak tanımlamıştır. Vatan, üzerinde yaşayanlara atalarından kalan mirastır. Tarih, vatanın sürekliliği için canını ve malını vermekten kaçınmayan örneklerle doludur.

(KKK,2003: 97, akt. Yörü,2007: 20).Vatan kavramı bu topraklara sahip olmanın yanında, onun milli kültür değerleri ve medeniyet eserleri ile süslenmesi ile olanaklıdır. Ülke üzerinde yaratılan eserler ve kültürel değerler, adeta, bu toprakların vatanlaştırıldığını gösteren “Tapu Senetleri” gibidir (ATESE Başkanlığı,2001: 5, akt. Yörü,2007: 20).“yurt; bizim atalarımızın, kahramanlarımızın yaşadıkları, çalışıp işledikleri ve dua edip savaştıkları mekandır... yani milletin öz-bilinçli evlatlarınınca kavranabilecek kutsal ve yüce yerlerdir” (Aksoy, 2003: 57).

Vatan atalarımız ve diğer medeniyetlerin bize bıraktıkları, uğruna binlerce vatan evladının kanlarını döktüğü, maddi ve manevi değerlerinin korunup gelecek nesillere devredilmesi gereken, manevi duygularımızı güçlendiren ve adına yüzlerce şiir yazılan, binlerce söz söylenen, ortak kültürel değerlere ve vatandaş olma bilincine sahip olan insanların üzerinde yaşadığı sınırları hukuken ve ruhen çizilmiş topraklardır.

TDK yurttaşlığı “ yurtları veya yurt duyguları bir olanlardan her biri, vatandaş” (www.tdk.gov.tr) olarak tanımlamıştır.

Vatan ve duygu birliğinin yanı sıra din, dil, ırk, renk ve etnik farklılıklar gözetilmeksizin sosyal, kültürel ve kanun önünde eşit haklara sahip her bir birey vatandaş-yurttaş olarak tanımlanabilir.

Yurttaşlar, topluluğa, onun geleneksel değerlerini ve tarihini benimseyerek entegre olur (Bilgin, 1998: 148). Böylece vatan sevgisi duygularını muhafaza eder ve gelecek nesillere aktarırlar.

“Yurtsever” sözcüğünün ingilizcedeki karşılığı olan “patriot” kelimesi ilk defa 1676’da ingiltere’de yayımlanan bir sözlükte yer almış, izleyen iki yüz yıl içerisinde ise kavram siyasal bir içerik ve boyut kazanmıştır (Putman, 1998, akt. Yazıcı ve Yazıcı, 2010).

Vatan sevgisi, Türk toplumunda tarih ve gelenek ile değerlerin beslendiği bir toplumsal iklimdir (KKK,2003: 97, akt. Yörü,2007: 20).

Tonga ve Aksoy (2014: 173) vatanseverliğin ülkelerin sisyasi, sosyal, kültürel ve eğitim yapısına göre değişiklik göstereceğini söylemişlerdir.

Kahne ve Middaugh (2006: 602-603) yapmış oldukları “vatanseverlik demokrasi için iyi midir?” isimli çalışmalarında vatanseverliği üç grup altında değerlendirmişlerdir. Bunlar; kişilerin vatanlarını sorgulamadan, iyi ya da kötü olmasına bakmaksızın kabul ettikleri körü körüne vatanseverlik (Blind patriotism), toplumun iş ve işleyişi olumlu yönde eleştirdiği ve gerektiğinde kendisine ters düşen fikrin dahi vatan faydasına göre değiştirilmesini öngören yapıcı vatanseverlik (Constructive patriotism) ve icraatlarıyla, söylemleriyle, siyasi ve politik düşüncelerini dile getirerek ülke menfaatine katkı sağlayanların içerisine dahil edildiği aktif vatanseverlik (Active patriotism) dir.

Ravitch (2006: 580-581) farklı kültüre sahip fakat aynı ülkede yaşayan insanların, vatandaşı oldukları ülkeyi hatalarını söyleyerek sevmeleri gerektiği, aynı zamanda farklı ülkelerin değerlerine saygı gösteren ve o ülkeleri seven insanların oluşturduğu vatanseverliğin yanı sıra din ve kan bağlarının bulunduğu toplumların sahip olduğu vatanseverlik duygusundan da bahsetmiştir.

Aksoy (2003: 589) vatan sevgisinin kaynağını şu sözlerle açıklamıştır; “Vatan sevgisi duygusunun gelişip kökleşmesinde esas kaynak coğrafya öğretimidir. Milli değerlerin oluşması, bir milletin varlığına, milletin varlığı ve devamlılığı ise bir yurdun varlığına bağlıdır. Vatan, coğrafyanın kendisidir. Vatan sevgisinin kaynağı coğrafya, millet sevgisinin kaynağı da millete ait ortak dil, tarih, sanat, edebiyat gibi kültürel değerlerdir”.

Yurtsever eylemler, ulusal hedeflere sahip çıkmayı ve onları korumayı amaçlar. Yurtseverlik etnik birliktelikten ziyade yurt ve yurttaşlık bağları üzerine kurulduğu için demokratik ideallerle uzlaştırılma potansiyeli milliyetçiliğe göre daha fazladır (Yazıcı ve Yazıcı, 2010:651).

Doğanay (2002: 177-179) coğrafyanın sadece akademik bilgi veren bir bilim olmadığını aynı zamanda bireylere yurt sevgisi kazandırılmasında ve kökleştirilmesinde de etkili olan bir bilim olduğunu söylemiştir. Coğrafyanın içerisinde barındırdığı gezi ve gözlem yönteminin önemine vurgu yaparak vatan toprağı gezilerek tanındıkça çevre güzelliklerinin fark edileceğini, yeraltı ve yer üstü

zenginliklerin keşfedileceğini ve bu alanların korunması gerektiği bilincinin oluşacağını bunun da vatan sevgisi duygusunu daha çok geliştireceğini söylemiştir.

Vatanseverlik denildiğinde öncelikle yaşanan coğrafya akla gelmektedir. Dolayısıyla vatan topraklarını ve üzerinde bulunan maddi ve manevi değerleri incelemek, öğrenmek ve korumak için coğrafya bilimi ve coğrafya dersleri önemli bir yere sahiptir. Bilindiği üzere gezi-gözlem yöntemini en etkili şekilde kullanan bilimlerden biri de coğrafya bilimidir. Çünkü yaşanan çevre coğrafyanın laboratuvarıdır. Yapılan her gezi, ister araştırma amaçlı olsun ister eğlence ve dinlenme amaçlı olsun insanlara vatan toprağı üzerindeki doğal ve beşeri güzellikleri öğretmenin yanı sıra korunması gerektiği düşüncesinin yerleştirilmesini sağlar. Bununla birlikte yeraltı kaynaklarının varlığını, vatanın jeostratejik konumu hakkında da bilgi vermektedir. Bu ise insanlara vatanlarını sevmeye ve koruma duygusunu aşılacaktır. Bu bağlamda vatanseverlik değerine 2018 CDÖP’de şu kazanımlar içerisinde yer verilmiştir;

- 9.2.4. Türkiye’deki yerleşim birimlerini idari fonksiyonlarına göre ayırt eder. Türkiye’nin idari yapısı verilirken ülkenin mevcut sınırlar dâhilinde bölünmez bütünlüğüne vurgu yapılır.
- 10.1.14. Türkiye topraklarının kullanımını verimlilik açısından değerlendirir.
 - a) Türkiye’de erozyonun etkisine vurgu yapılır.
 - b) Gelecek nesillere daha yaşanabilir bir ülke bırakabilmek için topraklarımızın korunmasının gerekliliğine değinilir.
- 10.1.17. Türkiye’deki doğal bitki topluluklarının dağılışını yetişme şartları açısından analiz eder. Türkiye’deki endemik ve relik bitkilerin dağılışı, önemi ve korunması gerekliliği üzerinde durulur.
- 11.1.4. Su ekosisteminin unsurlarını ve işleyişini açıklar.
 - a) Su döngüsü ve dünyadaki su varlığının doğal sistemlerin işleyişi üzerindeki etkilerine değinilir.
 - b) Ramsar Sözleşmesi’ne vurgu yapılır.
 - c) Türkiye’deki sulak alanların endemik zenginliğinin önemi ve korunmasının gerekliliği üzerinde durulur.

- 11.3.4. Türkiye'nin tarih boyunca medeniyetler merkezi olmasını konumu açısından değerlendirir.
- 12.2.14. Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekânla ilişkisini açıklar.
 - a) Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekân algısına olan etkisine yer verilir.
 - b) Türkiye'nin dünya miras listesinde yer alan doğal varlıklar ile şehirleri sembolize eden doğal ve kültürel değerlere yer verilir.
 - c) Coğrafi işaret kavramı ve Türkiye'deki örneklerine yer verilir.
- 12.3.3. Tarihsel süreçte Türkiye'nin jeopolitik konumunu değerlendirir. Kıbrıs'ın, Türkiye'nin jeopolitik konumuna olan etkisine yer verilir (CDÖP,2018).

2.8.Coğrafya Öğretim Yöntemi

2.8.1.Gezi ve Gözlem Yöntemi:

Gezi ve gözlem yöntemini kullananlar her ne kadar ilk insanlar olsa da coğrafi anlamda gezi ve gözlem yöntemini kullananlar onlar değildir. Tümertekin ve Özgüç (2015: 3) M.Ö. birinci yüzyıla kadar olan dünyanın tanınmasıyla ilgili olan çalışmaların tek başına coğrafi olarak kabul edilemeyeceğini, bunların sadece dünyanın ölçülmesi, tasviriyle ilgili genel çalışmalar olduğunu belirtmişlerdir. Çünkü coğrafi bilgilerin oluşabilmesi için Tümertekin ve Özgüç (2015: 3) bilgilerin toplum tarafından kaydedilmesi ve coğrafya formasyonuna dönüştürülmesi gerektiğini söylemiştir. Her ne kadar çağdaş anlamda gezi gözlem yapılamasa da günümüz gezi gözlemlerin temelleri atılmış olmaktadır. Doğanay (2000: 97)'a göre de matematiksel coğrafya konuları incelenirken yerinde gözlem yapılmak zorundadır. Bu sebepten dolayı gezi ve gözlemin (seyahat-müşahede) Eski Çağ'da gelişmeye başlamasına zemin hazırlamıştır.

Eski Çağ'da yapılan geziler sayesinde yapılan gözlem metodu "bilim yöntemi olarak Aristo (M.Ö. 384-322) zamanından beri bilinmektedir" Binbaşoğlu (1977: 149). Fakat bu dönemde uygulamaya başlanan gezi gözlemler sadece yerin tasvirinden ileriye gidememiştir. Orta Çağ'da hâkim olan patristik düşünce ve daha sonrasındaki

skolastik düşünceden dolayı araştırmalar ve doğal ortam gözlemleri yaptırılmamış, sadece dogmatik bilgiler ışığındaki kitaplardaki bilgiler öğretilmiş, pozitif ilimler (gözlem ve deneye bağlı ilimler) köreltilmiştir. Bu çağda coğrafi düşünceye daha çok İslam dünyası düşünürleri katkı sağlamış iseler de Eski Çağ düşünürü olan Batlamyus'un hazırlamış olduğu eserlerin etkisinde kalmışlar, astronomi ve koordinat sistemi üzerine araştırmalar yapmış, seyahatname özelliğinde eserler sunmuşlardır. Rönesans hareketi ile başlayan Yeni Çağ da yeni yerlerin keşfi için yapılan coğrafi keşifler dönemi olarak da adlandırılan geziler ve gözlemler öne çıkmıştır. Bu dönemde pozitif ilimlere tekrar dönülmesi ile de gözlem yöntemi "XVI. yüzyılda Rabelais (Rable) (1483-1553) ve Montaigne (Monteyin) (1533-1582)'in etkisi ile okullara =gözlem yöntemi= girdi" Binbaşıoğlu (1977: 149). Daha sonra ki yüzyıllarda ise bu yöntemi eğitim alanında etkili şekilde kullanılmasını sağlayanlar 17.Yüzyılda Hesapçıoğlu (1988: 9)'na göre öğretim biliminin bilimsel metotlarla incelenmesine büyük katkı sağlayan çek eğitimci J.A. Comenius (1592-1671) ve John Lock (1632-1704)'dur. Karakuş (2009: 17)'a göre de 18. yüzyılda J.J. Rousseau ve J.H. Pestolozzi'nin çabalarıyla gözlem okullara girmeye başlamış ve bugün birçok bilim dalında kullanılan bir tekniktir. Yakın Çağa geldiğinde ise 18. yüzyılın ortalarından itibaren bilimsel amaçlı geziler ve buna bağlı gözlemler gerçekteştirilmeye başlanmıştır. "Coğrafi seyahatlerin asıl bilimsel amaçlı olanları, yani ilk bilimsel amaçlı geziler, daha çok XIX. yüzyıl ortalarında başlamıştır" Doğanay (2000: 119). 20 ve 21. yüzyıllarda da bilimsel coğrafi araştırma gezileri yapılmakta ve buna bağlı olarak gözlemler gerçekteştirilmektedir.

Doğanay (2000: 122) ansiklopedik dönem coğrafyacıları ile çağdaş dönem coğrafyacılarının yaptıkları gezi gözlem yönteminin farkını "bu devre gezginleri (bahsedilen devre M.Ö 2. yüzyıl ile M.S XIX. yüzyıl başlarındaki ansiklopedik devredir), gezdikleri için gözlem yapmışlardır. Oysa çağdaş coğrafi görüşün temsilcileri, arazide gözlem yapmadan coğrafi araştırma yapılamaz, ilkesine uydukları için gözlem yapmaktadırlar." olarak belirtmiştir.

Gezi ve gözlemlerin günümüzde de coğrafya ilmi ve çağdaş eğitimin zorunlu bir gerekliliği olduğundan bahseden Doğanay (2014: 25) ve Yılmaz (1997: 306) çok önemli bir konuyu tekrar dile getirmişlerdir.

Gezi gözlem yöntemi birçok isimle karşımıza çıkmaktadır. Doğanay (2014: 24) bu yöntemi “coğrafya ilminde, coğrafya gözlem gezileri” olarak belirtmiş, uluslararası literatürde ise coğrafi gezilerin “ekskürsiyon” (ing. excursion) olarak adlandırıldığını söylemiştir. Bu adlandırmanın dışında arazi gezisi, “arazi çalışmaları; öğretim gezisi (field teaching), inceleme gezisi (field trip), bilimsel araştırmalar (field researches) ya da uygulamalı araştırma kampı (field camp) gibi terimlerle ifade edilen bilimsel coğrafi amaçlı geziler ve arazide gerçekleştirilen uygulamalara denir” (Dando ve Wiedel, 1971, akt Aydın ve Güngördü 2015: 103).

Küçükahmet (1998: 64, 2006: 65), eğitim amacıyla okul tarafından organize edilen gezilerle ilgili gerçekleştirilen faaliyetlerin tamamını gözlem gezisi olarak açıklamıştır. Yöntemi ise Garipoğlu (2001: 14) “Geniş anlamıyla gezi - gözlem metodu, olayların meydana gelmiş olduğu ve bizzat devam ettiği mekânlara giderek gözlem yapmak, yerinde değerlendirmelerde bulunarak, olaylar arası korelasyonları saptamak” olarak belirtmiştir. Gezi belirli bir plan çerçevesinde bir olayı, durumu, nesneyi, fiziki ve beşeri özellikleri görmek ve incelemek için yapılan yer değiştirme sürecidir. Daha kısa bir ifade ile çevreye yapılan planlı ziyaretlerdir. “Gezi, ülkeler, şehirler arasında inceleme, araştırma, bir görevi yerine getirme veya eğlence amacıyla yapılan yolculuk olarak tanımlanabilir. Bu tanım içerisinde, coğrafyayı yakından ilgilendiren kavramlar inceleme ve araştırmalardır. Çünkü coğrafya derslerinde teorik olarak islenen konuların büyük çoğunluğu geziler sırasındaki incelemeler ile pekiştirilmektedir” (Gök ve Girgin, 2001: 68). Binbaşoğlu (1977: 149) ve Hesapçoğlu (1988: 208) gözlemi çocuklarda var olan inceleme ve araştırma yönsemesinin, öğretimde ‘bilimsel’ bir biçim alması olarak tanımlamışlardır. “Öğretimde, gözlem, herhangi bir olayı olurken-bir plan çerçevesinde evre, evre incelemek demektir” (Binbaşoğlu, 1977: 149).

Anlaşılabacağı üzere gezi olmadan coğrafyada gözlem yapmak pek mümkün değildir. Laboratuvar ortamında gözlem yapılırsa dahi coğrafyanın gerçekçiliğine aykırı, yapay bir durum ortaya çıkacaktır. Çünkü coğrafyanın gerçek laboratuvarı doğadır. İzbirak (1969: 6-7) yapmış olduğu çalışmada bu konu ile ilgili Coğrafyanın deneylere dayanan bir bilim olmadığını, bir müşahede ilmi olduğunu söylemiş ve gözlemin önemine vurgu yapmıştır. Gözlemlerin ise yerinde yapılan araştırma gezileri

ile mümkün olabileceğini belirtmiştir. Hatta coğrafyanın bir gözlem bilimi olarak tanıtıldığına ayrıca vurgu yapmıştır. F. Campan ve P.George (1963: 45)'a göre de Coğrafi müşahede “doğrudan doğruya arazi üzerinde veya yine arazi üzerinde müşahede altına alınmış yahut alınabilir realiteleri gösteren resimler yardımı ile yapılabilir”.

Geziler yapılış amacına göre, zaman sürecine göre ve yapılış şekline göre üç gruba ayırmak mümkündür. Doğanay (2014: 23-25) bu sınıflamayı şu şekilde belirtmiştir;

- **Amaçlarına göre;**

Bilimsel amaçlı (coğrafya, jeoloji, botanik, tarihi-arkeolojik bilimsel geziler gibi)

Turistik amaçlı (yeni yerler görme, dinlenme-eğlenme, gezme gibi) geziler.

- **Zaman sürecine göre;**

Kısa süreli geziler; gününbirlik olabilecekleri gibi, bir günlük de olabilirler. Bunlara, yakın çevre gezileri denir.

Uzun süreli geziler; bunların süreleri, bir günden fazla olup, örneğin bir hafta, bir ay ya da bir yarıyıl bile olabilir

- **Yapılış şekline göre;**

Bireysel geziler (araştırmacıların bireysel olarak çıktıkları geziler araştırma gezileri)

Bireysel turistik geziler (bireylerin, bireysel olarak katıldıkları turizm hareketi)

Grup olarak bilimsel ya da turistik geziler.

Gezi ve gözlem yöntemi ya da diğer adıyla arazi çalışmaları eğitimin her kademesinde önemli bir yere sahiptir. Yakın çevreye ya da uzak bir bölgeye yapılan bilimsel amaçlı gezi gözlem sırasında öğrenciler okulda gördükleri teorik bilgileri deneyimleme ve yerinde inceleme fırsatı yakalarken, öğrencilere yeni bilgiler öğrenme fırsatı da doğmaktadır.

Gezi ve gözlem yönteminin sadece bilgi ve deneyim düzeyinde kazanım sağlayacağını düşünmek sığ bir yaklaşım olacaktır. Bu kazanımların yanı sıra Doğanay (2002: 168)'in da bahsettiği üzere coğrafi araştırma gezileri gözlem fikrinin öğrencilere yerleşmesini sağlamasının yanı sıra çevre-insan ve olaylar arasında ilgi kurma düşüncesinin kökleşmesini de sağlar. Doğanay'ın bahsettikleriyle birlikte gezi ve gözlem yöntemi öğrencilerin çevreyi algılama ve ondan yararlanma yollarını öğrenmeleri, birlik ve beraber hareket etme bilinci, dostluk, arkadaşlık, kardeşlik duygusu, motivasyon ve güdülenme gibi içsel süreçler, vatan bilinci, vatan sevgisi ve doğa sevgisi gibi birçok değer ve duygunun kazanılmasında etkilidir.

Güngördü (1999: 102-104)'ye göre gezi ve gözlem yöntemi öğrencinin dersine olan ilgisini kamçılar, geniş bakış açısı sağlayarak bilgisini geliştirir. Öğrenci ne kadar gezerse vatanını o kadar iyi öğrenir. Bu da öğrencide vatan millet sevgisini geliştirir. Garipağaoğlu (2001: 19-20), Aydın ve Güngördü (2015: 110-111)'ye göre de gezi ve gözlem boyunca öğrencilere birlikte ve kontrollü hareket etme alışkanlığı kazandırılırken, dostluk ve arkadaşlık duyguları güçlendirilir, paylaşma ve yardım edebilme vasıfları kazandırılır.

Bu bağlamda Güven (2014: 66) gezi ve gözlem yönteminin değer eğitimi alanında kullanılabilen bir teknik olduğunu ve yardım kuruluşlarına yapılan gezi gözlemlerle çocukların yardımlaşma ve dayanışma değerleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olabileceklerini söylemiştir.

Güngör (2010: 26) mukayeseli çevre araştırmalarının sadece uygulama için rehber olmakla kalmadığını, aynı zamanda temel psikolojik proseslerin çevreye bağlı değişkenlerden arıtılarak daha iyi teşhis edilmelerine imkân verdiğini söylemiştir.

Gezi ve gözlem yöntemi öğrencilerin yaşadıkları çevreden etkilenmeden saf kişiliklerini ortaya çıkarmada ve ortaya çıkan durumun gözlemlenmesinde etkili iken aynı zamanda öğrencilerin yeni bilgi, davranış ve karakter kazanabildikleri bir yöntem olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Küçükahmet (1998: 64, 2006: 65) gezi ve gözlem sırasında öğrencilerin akademik, sosyal ve davranışsal ufuklarının gelişeceğinden bahsetmiştir.

Yılmaz (1997: 306) aktif katılımın ve araştırmaların önemine değinerek yapılan geziler ve gözlemler sırasında teorik bilgilerin pratiğe dönüştüğünü ve masa başında soyut problemlerle uğraşan kişiler yerine yerinde araştırma yapan ve somut bulgular ortaya koyan kişiler yetiştiğini söylemiştir.

Bunlarla birlikte gezi ve gözlem yöntemi kullanılırken biręok öğretim yöntem ve tekniği de beraber kullanılmaktadır. En başta işbirlikçi öğrenimin yanı sıra anlatım, gösteri, soru-cevap, problem çözme gibi tekniklerde gezi ve gözlem esnasında yararlı bir şekilde kullanılmaktadır. Burada kullanılan yöntemler bir tercih meselesi değil, gezi ve gözlem yönteminin başarısı için doğal bir işleyiş ve zorunlu bir gerekliliktir.

Çağdaş eğitimin gereği olan coğrafi araştırma gezileri ya da arazi çalışmaları kapsamlı ve zahmetli bir süreci içerisine almaktadır. Gezinin başlangıç aşamasından uygulama aşamasına ve en son sonuç aşamasına gelinceye kadar ayrıntılı bir plan yapılmak zorundadır. Aksi takdirde gezi-gözlemin amacına uygun doğru ve yeterli bir sonuç elde edilemeyecektir.

Bu amaçla gezilerin faydalı ve sorunsuz olabilmesi için gezi öncesi, gezi esnası ve gezi sonrasında yapılması gerekenler önceden belirlenmiştir. (Izbirak, 1968, Garipağaoğlu, 2001, Doğanay 2002, 2014, Güngördü, 1999, Aydın ve Güngördü, 2015, Tomal ve şenol 2012, Ünlü 2014). Bu sıralama temel aşamaları ile aşağıda verilmiştir.

A. Plan ve hazırlık aşaması

- Gezi ve gözlem yapılacak yer hakkında öğretmen tarafından araştırma yapılarak bilgi sahibi olunması ve gerekirse önceden gidilip değerlendirilmesi gerekir.
- Geziye katılacak öğrenciler belirlenir ve gerekli kişi ve kurumlardan yasal zorunluluk nedeni ile izin alınır.(mülki amirler, okul müdürü ve veli)
- Gezi bölgesi ile gezinin amacı hakkında öğrencilere bilgi verilir.
- Gezi süresince takip edilecek güzergâh, konaklama yerleri, araştırma ve gözlem yapılacak noktalar belirlenmeli ve bir plan oluşturulmalıdır.

- Gezi ve gözlemin yapılacağı yere ve amacına göre kıyafet ve yedek kıyafet, sırt çantası, torba, çekiç, su matarası, şapka, kalem, not defteri, pusula, harita, fotoğraf makinesi, kamera vb. malzemelerin öğrenciler tarafından temin edilmesi sağlanır.
- Hazırlanan öğrenci isim, telefon, adres listesi ile gezi planı geziye başlamadan en az 7 gün önce okul idaresine teslim edilmelidir.

B. Uygulama aşaması

- Gezi esnasında oluşabilecek olumsuzlukların önüne geçilebilmesi için gezide uyulması gereken kurallar açık, sert ve kırıncı olmamak şartıyla kesin bir dille grup başkanı tarafından belirtilmeli ve zaman zaman hatırlatılması gerekmektedir. Kurallara uymayan öğrenciler ise uygun bir dil, jest ve mimiklerle uyarılmalıdır.
- Gezi süresince gezi-gözlem yapılacak ya da araştırma yapılacak bölgeye gelmeden gezi süresi ve gezi alanı hakkında ön bilgi, buluşma noktası ve kalkış saatleri gruba bildirilmelidir.
- Araç hareket etmeden grup sayılmalı ve eksiksiz olduğu anlaşılınca bir sonraki noktaya hareket edilmelidir.
- Araçtan inerken önce grup başkanı inmeli, binerken ise en son grup başkanı binmelidir.
- Gezi ve gözlem ya da araştırma esnasında elde edilen bilgiler öğrenciler tarafından not alınmalı, gerekirse fotoğraf çekilmeli, kamera kaydı alınmalı ve numune toplanmalıdır.
- Öğrencilerin aktif katılımının sağlanması için öğrencilere küçük sorumluluklar verilmeli, soru sormalarına, tartışmalarına (karşılıklı bilgi alış veriş) izin verilmeli ve değerlendirmeler beraber yapılmalıdır.
- Öğrenciler bu süreç içerisinde sıkılabileceklerinden bazen küçük eğlenceler düzenlenmeli ve bazen kısa sürede olsa serbest bırakılmalıdırlar. Fakat sık sık serbest bırakılmamalı ve gezi amacından uzaklaşmamalıdır.

- Grup tarafından kullanılan konaklama yeri, araştırma ve gözlem bölgelerinin temiz bırakılmasına dikkat edilmelidir.

C. Sonuç aşaması

- Öğrencilerden gezi ile alakalı duyguları, düşünceleri ve yöntem hakkındaki izlenimleri tartışmaya açılır.
- Gezi ve gözlem sırasında edinilen bilgiler, deneyimler, gözlemler ve varsa soru ve problemler toplanarak bütün bilgiler öğretmen ve öğrencilerden oluşan bir komisyon tarafından rapor haline getirilir.
- Oluşturulan bu rapor ileride yapılacak geziler ve gözlemlere ışık tutması amacı ile okul idaresine ve grup başkanlarına verilir.

2.9.UNESCO Dünya Miras Listesinde Yer Alan Varlıklarımız

UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan varlıklarımız konusuna geçmeden önce konunun daha iyi anlaşılabilmesi için bazı kuruluş, sözleşme ve kavramların açıklanması faydalı olacaktır.

2.9.1. UNESCO

Birleşmiş Milletlerin (BM) yardımcı kuruluşlarından olan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanya ve müttefiklerine karşı Avrupa ülkelerinin savaş sonrası eğitim sisteminin düzenlenmesine yönelik Birleşik Krallık 'ta (CAME) yapılan Müttefikler Eğitim Bakanları Konferansında alınan karar doğrultusunda, Londra'da 1-6 Kasım 1945 tarihinde eğitimi ve barış kültürünü koruyacak bir kurum oluşturmak üzere planlanan, Birleşmiş Milletler Konferansında otuz yedi ülkenin katılımıyla kurulmuştur. 16 Kasım 1945 tarihinde UNESCO Kuruluş Sözleşmesini yirmi ülkenin imzalamasının ardından 4 Kasım 1946 tarihinde yürürlüğe girmiştir (<http://www.unesco.org.tr>). Türkiye sözleşmeyi imzalayan ilk 10 devlet arasında yer almaktadır. Kuruluş

Sözleşmesini 20 Mayıs 1946 tarihli ve 4895 sayılı kanunla onaylamıştır (<https://disiliskiler.kulturturizm.gov.tr>).

Kuruluşun amacı 25 Mayıs 1946 tarih ve 6316 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış ve “ırk, cins, dil ve din farkı gözetmeksizin Birleşmiş Milletler Anayasasında dünya milletlerine tanınan insan hakları ve esas hürriyetlerine, kanunlara ve adalete müşterek bir saygı yaratmak için, milletler arasındaki işbirliğine eğitim, bilim ve kültür yoluyla yardım ve böylelikle barış ve güvene hizmet etmek” olarak belirtilmiştir.

Türkiye'nin de kurucu üyeleri arasında bulunduğu UNESCO günümüzde hala önemini korumakta ve dünya barışına, kültürler arası etkileşime, kültürel değerlerin korunmasına ve gelecek nesillere aktarılmasında, eğitime önemli ölçüde destek vermekte ve katkı sağlamaktadır.

2.9.2. Dünya Miras Listesi

UNESCO'nun Paris'te toplanan 17. Geleneksel Konferansında evrensel değerlere sahip doğal ve kültürel varlıkları korumak, tahrip olan ve yok olmak üzere olan varlıkların restorasyonları için işbirliği yapmak ve bu varlıkları bütün dünya toplumlarına tanıtmak amacıyla bir sözleşme yapılmasına karar verilmiştir. 16 Kasım 1972 tarihinde “Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme” kabul edilmiştir. Bu sözleşmeye Türk Hükümeti 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı Kanunla katılmayı uygun bulunmuş, 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylayarak, 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete 'de yayınlamıştır. Bu sözleşmeye göre uluslararası öneme sahip anıtlara, sitlere, yapı topluluklarına, korunmaya değer doğal oluşumlara “Dünya Mirası” statüsü verilmiştir (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr>).

Varlıkların Dünya Mirası listesinde yer alabilmeleri için, sözleşmeyi kabul eden ülkelerin UNESCO'ya başvurmaları gerekmektedir. Uzmanlar tarafından değerlendirilen (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) ve Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN)) başvurular, Dünya Miras Komitesinin onayından sonra listeye eklenir (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr>).

2.9.3. Kültür Kavramı

Kültür kelimesi birçok anlamı ifade etmek için kullanılmaktadır. Güvenç (1979: 95-99) bu anlamları bilimsel (uygarlık), beşeri (eğitim süreci), estetik (güzel sanatlar), maddi (teknolojik) ve biyolojik (üretme, yetiştirme, çoğalma) olarak ayırmış ve kültür sözcüğünü; bir toplumun birikimli uygarlığı, toplumun kendisi, bir dizi sosyal süreçler toplamı ve insan ve toplum teorisi olarak tanımlanan soyut bir kavram olduğunu belirtmiştir. Gökalp (2010: 44) ise kültürü bir ulusun dinsel, ahlaksal, hukuksal, dilsel, iktisadi ve bilimsel yaşamlarının ortak toplamları olarak belirtmiştir. Bekdemir ve Sezer (2016: 189) ise kültürü bir toplumun geçmişinden geleceğe taşıdığı, içinde o kültürü yansıtan her şeyin bulunduğu, onu diğer toplumlardan ayıran bir birikim olarak tanımlamışlardır. Örnek (1971: 148) kültürü “Bir halkın ya da bir toplumun maddi ve manevi alanlarda oluşturduğu ürünlerin tümü” olarak tanımlamıştır. Bu maddi ve manevi unsurlar aslında kültürün birer ögeleridir. Peki, kültür ögesi nedir? Örnek (1971: 151) kültür ögesini belirli bir kültür içerisindeki tanımlanan ve çözümlenen en küçük birimler olarak tanımlamıştır. Tezcan (1997: 5) ise maddi kültür ögelerini somut nesnelere olarak (giyecek, süpürge, saban, barınak vb.), manevi kültür ögelerini ise toplumsal ilişkilerden kaynaklanan inanç ve davranış biçimi olan soyut kavramlar olarak (hukuk, değerler, idealler, ahlak vb.) ikiye ayırmıştır.

Açıklamalar ve tanımlar incelendiğinde kültürün dar bir kalıp içerisinde düşünülmesinin imkânsız olduğu açıktır. Bu nedenle kültürü belirli bir alan içerisinde yaşamış ya da yaşamaya devam eden insanların yaşamlarını sürdürebilmek amacıyla ortaya çıkardıkları, nesilden nesle aktarılan, anlamlı, dinamik, değerler sistemine sahip, maddi-manevi ürünlerin ve eğilimlerin tamamı olarak tanımlamak doğru olacaktır.

2.9.4. Miras Kavramı

Miras; bir nesilden kendinden sonra gelen nesle bırakılan şey, kalıntı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bırakılan şey bir anlamda toplumun kültürüdür. Toplumların kendinden sonra gelen nesillere bıraktıkları miras elle tutulur, gözle görülür somut

kültürel ve doğal unsurlar olabileceği gibi toplum özelliğini yansıtan değerler ve kültür gibi somut olmayan kültürel unsurlarda olabilir.

Somut kültürel miras; yapıları, tarihi mekânları ve anıtları içine alan ve gelecek nesle aktarılmak üzere korunması gereken eserlerdir. Arkeolojik, mimari, bilimsel-teknolojik eserler somut kültürel miras olarak düşünülmüşlerdir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009, 1/22).

Doğal kültürel miras da somut kültürel mirasın bir parçasıdır, bunlar genellikle turizm sektörü için cazibe merkezi olarak görülüp değerlendirilen alanlardır. Uzun yıllar öncesinden var olan ve tabii güzelliği ile insanlar için cazibe merkezi olan bu alanlar insanların doğayla baş başa kalmalarını ve eğlenmelerini, iyi vakit geçirmelerini temin eden mekânlardır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009, 1/22).

Somut olmayan kültürel miraslarımız ise elle tutulamayan, gözle görülemeyen ancak bir toplumu var eden değerlerdir, bunlar; gelenekler, dil, inanışlar, müzik, şarkılar, danslar, gösteriler, tekerlemeler, hikâyeler ve şiirler gibi unsurlardır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009, 1/22).

2.9.5. Doğal ve Kültürel Miras Kavramı

Tabiat (Doğa-Doğal) varlıkları, kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu Madde 3.a.2 de “jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerler” (www.mevzuat.gov.tr) olarak tanımlanmıştır.

UNESCO Türkiye resmi internet sayfasında 20 Mayıs 1946 tarihli ve 4895 sayılı kanunla onayladığı Kuruluş Sözleşmesi uyarınca doğal miras sayılacak alanlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

- Estetik veya bilimsel açıdan istisnaî evrensel değeri olan, fiziksel ve biyolojik oluşumlardan veya bu tür oluşum topluluklarından müteşekkil doğal anıtlar.
- Bilim veya muhafaza açısından istisnaî evrensel değeri olan jeolojik ve fizyografik oluşumlar ve tükenme tehdidi altındaki hayvan ve bitki türlerinin yetiştiği kesinlikle belirlenmiş alanlar,

- Bilim, muhafaza veya doğal güzellik açısından istisnaî evrensel değeri olan doğal sitler veya kesinlikle belirlenmiş doğal alanlar

(www.unesco.org.tr) doğal miras sayılacaktır.

Bu bağlamda doğal mirasın tanımı yapılacak olursa; insan ve kültür faktörü olmadan oluşmuş, yeryüzü tarihi ve oluşumu hakkında bilgi veren, dünya üzerinde nadir rastlanan bilimsel, sanatsal ve doğal güzelliğiyle evrensel değeri olan, korunarak nesilden nesle aktarılması önem arz eden miras varlıklarıdır.

Kültürel miras denildiğinde ilk düşünülmesi gereken bu mirası oluşturan varlıklar olmalıdır. Kültür varlıkları, kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu Madde 3.a.1 (Değişik: 14/7/2004 – 5226/1 md)’de yer alan tanımı “tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklar” (www.mevzuat.gov.tr) olarak belirtilmiştir.

UNESCO Türkiye resmi internet sayfasında 20 Mayıs 1946 tarihli ve 4895 sayılı kanunla onayladığı Kuruluş Sözleşmesi uyarınca kültürel miras sayılacak alanlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

- Anıtlar: Tarih, sanat veya bilim açısından istisnaî evrensel değerdeki mimari eserler, heykel ve resim alanındaki şaheserler, arkeolojik nitelikte eleman veya yapılar, kitabeler, mağaralar ve eleman birleşimleri.
- Yapı toplulukları: Mimarileri, uyumlulukları veya arazi üzerindeki yerleri nedeniyle tarih, sanat veya bilim açısından istisnaî evrensel değere sahip ayrı veya birleşik yapı toplulukları.
- Sitler: Tarihsel, estetik, etnolojik veya antropolojik bakımlardan istisnaî evrensel değeri olan insan ürünü eserler veya doğa ve insanın ortak eserleri ve arkeolojik siteleri kapsayan alanlar.

kültürel miras sayılacaktır (www.unesco.org.tr).

Bu bağlamda Kültürel Miras’ın tanımı ise “Geçmişten miras alınan ve değişik gerekçelerle geleceğe miras bırakılmak istenen, fiziksel olarak varlığı olan ve insanlar

tarafından yapılmış her türlü eserler ile bir topluma ait değerler bütünü” (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009, 3/22) olarak yapılmıştır.

2.9.6. Türkiye de Bulunan Dünya Mirası Varlıkları

2018 yılı itibariyle UNESCO Dünya Miras Listesi’nde 1092 doğal ve kültürel varlık bulunmaktadır. Bunlardan 209 tanesi doğal, 845 tanesi kültürel, 38 tanesi ise karma (doğal ve kültürel) varlıktır. Ülkemizi bu listede 18 varlık temsil etmekte olup 16 tanesi kültürel ve 2 tanesi ise karma (doğal ve kültürel) varlıktır. (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr>). Bu varlıklarımız aşağıdaki tabloda Dünya Mirası statüsünü kazanma tarihleri, listede buldukları sıra ve kategoriye göre belirtilmiştir.

Tablo 4. UNESCO Dünya Miras Listesinde Türkiye yi Temsil Eden Varlıklar

DÜNYA MİRASI VARLIKLARIMIZ	Statü Kazanma Tarihi	Liste Sıra No	Kategori
İstanbul’un Tarihi Alanları	1985	356	Kültürel
Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas)	1985	358	Kültürel
Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir)	1985	357	Karma (Doğal/ Kültürel)
Hattuşa (Boğazköy)- Hitit Başkenti (Çorum)	1986	377	Kültürel
Nemrut Dağı (Adıyaman-Kahta)	1987	448	Kültürel
Xanthos-Letoon (Antalya-Muğla)	1988	484	Kültürel
Hierapolis -Pamukkale (Denizli)	1988	485	Karma (Doğal/ Kültürel)
Safranbolu Şehri (Karabük)	1994	614	Kültürel
Troya Antik Kenti (Çanakkale)	1998	849	Kültürel
Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne)	2011	1366	Kültürel
Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya)	2012	1405	Kültürel
Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir)	2014	1457	Kültürel

Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğu (Bursa)	2014	1452	Kültürel
Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri	2015	1488	Kültürel
Efes (İzmir)	2015	1018	Kültürel
Ani Arkeolojik Alanı (Kars)	2016	1518	Kültürel
Afrodiasias (Aydın)	2017	1519	Kültürel
Göbeklitepe Arkeolojik Alanı (Şanlıurfa)	2018	1572	Kültürel

Kaynak: <https://whc.unesco.org>

2.10. Doğal ve Kültürel Miras Varlıklarımız Olan Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) ve Pamukkale-Hierapolis (Denizli)

2.10.1. Göreme Milli Parkı ve Kapadokya

Göreme milli parkı; Nevşehir-Avanos-Ürgüp arasında 9.572 hektarlık alanı kapsayan, Göreme, Çavuşin, Uçhisar, Ortahisar, Zelve yerleşimlerini içerisine alan ve Türkiye'nin orman alanları dışında ilan edilen tek milli parkı olma özelliği taşır (Nevşehir “Şehir Kimliği” Çalıştayı Sonuç Raporu 2015: 74).

Milli parkın kapsadığı bölge tarihi boyunca Hatti, Luvi ve Hurri gibi bağımsız krallıklara ev sahipliği yaptıktan sonra Hitit, Kimmer, Med, Pers, Makedon, Roma, Bizans, Arap, Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu ve Osmanlı medeniyetine de ev sahipliği yapmıştır (Korat, 2010: 23-40, Ötüken, 1987: 8-10, Mutlu, 2015: 3-10). Bu sebepten dolayı doğal güzellikleri yanı sıra birçok kültürel esere de ev sahipliği yapmaktadır. Bu eserlerden bazıları tarihi yollar, yeraltı şehirleri, kiliseler, bazilikalar, tümülüsler, kaya mezarları, türbeler, camiler, medreseler, kervansaraylar, kaleler ve arkeolojik alanlardır.

Milli parkın içerisinde bugün milyonlarca turist ziyaret noktası olan Kapadokya bölgesi bulunmaktadır. Umar (1998: 4) daha önceleri bu bölgede Luvi kültürünün etkisinde olan “Kappadokia” halkının yaşamakta olduğunu belirtmiştir. Sevin (1998: 47) ise Kapadokya halkının idaresi altında olan sınırı günümüzün siyasi sınırlarıyla Kırşehir, Nevşehir, Aksaray, Niğde, Kayseri, Malatya'nın tamamı ile Ankara, Yozgat, Sivas ve Adana'nın bir kısmını oluşturan alan olarak belirtmiştir.

Günümüz Kapadokya sınırlarını ise bu kadar geniş ölçüde değerlendirmek mümkün değildir. Şuan Kayseri, Niğde, Nevşehir ve Kırşehir arasında Erciyes, Hasan ve Melendiz dağlarından çıkan lav ve tüflerin yayıldığı, akarsular ve diğer dış kuvvetlerin aşındırması sonucu doğa harikası haline gelen peribacaları ve vadilerin bulunduğu bölge Kapadokya olarak adlandırılmaktadır.

“Güzel Atlar Ülkesi” olarak anılan Kapadokya isminin kesin olarak nereden geldiği bilinmemekle beraber (Sevin (1998: 47) Pers dilinde Tukha-Dukha ülkesi-Güzel Atlar Ülkesi anlamına geldiği sanıldığı, 1. yy da yaşamış olan Plinius’un Halys’in (Kızılırmak) kollarından biri olan Kappadoks (Delice çayı) çayından ismini aldığını söylemiştir. Umar (1998: 2) ise Plinius’un söylediğini destekler nitelikte Kapadokia kelimesinin Helen diline göre “Kappadox Yurdu” anlamına geldiği ve Kızılıрмаğın kollarından olan Delice Çayı’nın Kappadox olarak adlandırıldığını söylemiş ve Perslerin bu kelimeyi Ermeni dilinde kullanılan “Hatpatukh” kelimesini benimseyerek kullandıklarını söylemiştir. Hala etrafında dolaşan atları, doğa harikası peribacaları, kanyon vadileri ve kültürel eserleriyle milyonlarca yerli ve yabancı turisti kendisine çekmekte ve ülke tanıtımına katkı sağlamaktadır.

2.10.2. Pamukkale-Hierapolis

Pamukkale (Hierapolis) travertenleri ve Hierapolis Antik Kenti Denizli ilinin 18 km kuzeyinde yer alan doğa harikası ve antik bir yerleşim yeridir. Hierapolis Antik Kenti Çökelez dağının batı eteklerine Çürüksu (Lykos) vadisi içerisine kurulmuş ve geniş bir alana yayılmış durumdadır. Çökelez Dağının güney yamaçlarında ise kalsiyum bikarbonattın çökmesiyle oluşan travertenler yer almaktadır.

“Antik coğrafyacı Strabon ile Ptolemaios verdikleri bilgilerde, Karia bölgesine sınır olan Laodikeia ve Tripolis kentlerine yakınlığı ile Hierapolisin bir Frigya kenti olduğunu ileri sürerler. Antik kaynaklarda, kentin Hellenistik dönem öncesi adı ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır” www.pamukkale.gov.tr.

Hierapolis adı Helenistik dönemde yaşamış olan Bergama’nın efsanevi kurucusu Telephosun karısı ve Amazon kraliçesi Hiera ya ithaf en konulmuştur (www.pamukkale.gov.tr, T.C. Denizli Valiliği Kültür Müdürlüğü s:23, Denizli İl Turizm Müdürlüğü s:88,). Hierapolis kentine arkeolojik literatürde “kutsal kent”

denilmiş, roma döneminde ise “kutsal şehir” ve “ Neokoros-tapınak koruyuculuğu” ünvanı verilmiştir. (Denizli İl Turizm Müdürlüğü s:88). Özdem (2011: 7) ise kentin antik dönemde “Altın Kent” olarak anıldığını söylemiştir.

Bu kadar çok isimle anılması rastlantı değildir. Çünkü Helenistik dönem ve Roma döneminde gelişmiş bir kültüre sahiptir. Bu kültür öğeleri Agoralar, su kanalları, tapınaklar, tiyatrolar, kiliseler, bazilikalar, anıt mezarlar, surlar, kaleler, köprüler, çeşmeler ve daha birçok kültürel yapılardır. Hierapolis bu medeniyetlerin yanı sıra Bizans ve Osmanlı İmparatorluğu döneminde de gelişimini sürdürmüş ve birçok kilise, hamam, cami örneklerine kavuşmuştur.

Günümüzde Pamukkale travertenleri ve Hierapolis Antik Kenti, sahip oldukları eşi benzerine az rastlanır doğal güzelliği ve kültürel eserleriyle milyonlarca yerli ve yabancı turisti kendisine çekmekte ve ülke tanıtımına katkı sağlamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırmanın modeline, araştırmanın evrenine, örnekleme, verilerin toplanmasına, veri analizlerinin nasıl elde edildiğine ve geliştirilen ölçme aracının normallik ve merkezi eğilim ölçüleri ile ölçek ve ölçek faktörleri ile ilgili güvenilirlik analizlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, lise öğrencilerinin miras alanlarımıza yaptığı gezi-gözlemlerin coğrafya dersi vatanseverlik değeri üzerine etkisini araştırmak üzere Nicel yaklaşım desenli Betimsel Araştırma Yöntemi (Tarama, Alan, Survey) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Alan Araştırma Yöntemi, belli bir zamandaki olay ve olguların doğal koşullarında gerçek durumunu saptamak üzere, toplum evreninden seçilen bir örneklemden elde edilen verilere dayalı yapılan bir araştırma biçimidir (Arseven, 2001: 24). Bu bağlamda araştırmanın amacına uygun vatanseverlik değer ölçeği geliştirilmiş ve verilerin toplanması sağlanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu Giresun il merkezinde 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde faaliyet gösteren ve random (rasgele) seçilen 1 özel lise (Özel Giresun Ayyıldız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi) ve 6 genel lisede (Aksu 15 Temmuz Şehitler Anadolu Lisesi, Giresun Nurettin Canikli Anadolu İmam Hatip Lisesi, Keşap Fen Lisesi, Giresun Güzel Sanatlar Lisesi, Giresun Sosyal Bilimler Lisesi, Giresun Spor Lisesi) öğrenim gören 388 öğrenciden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Yapılan araştırmada ölçölmek istenen durum ile alakalı faktör ve değişkenler göz önünde bulundurulduğunda daha önce hazırlanmış ve bu durumu ölçebilecek bir ölçme aracının olmadığı kanısına varılmıştır. Bu nedenle ölçüm yapabilmek adına yeni bir ölçme aracı geliştirme ihtiyacı duyulmuştur. Bu nedenle tarafımda konu ile alakalı çeşitli literatür taraması yapılmıştır. Tarama sonucunda geliştirilmek istenilen ölçme aracı için (beşli likert tipi anket) soru havuzu oluşturulmuş ve içerisinde 35 madde seçilerek taslak anket hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak anket uzman görüşüne sunulmuş ve uzmanlarca yapılan geribildirimler sonucunda anket soruları tekrar düzenlenmiştir. Anket beşli likert tipi anket olması nedeni ile seçenekler tamamen katılıyorum (5), katılmıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde düzenlenmiştir. Geliştirilen anketin güvenilirliğini test etmek üzere 78 öğrenci ile ön uygulama yapılmıştır. Uygulamadan elde edilen veriler SPSS 17.0 paket programında analiz edilmiştir. Madde korelasyon katsayısı; ,40 olarak belirlenmiş, ve faktör yük değeri ,40'ın altında olan 9 madde anketten çıkarılmıştır. Binişikliği olan 2 madde üzerinde ise değişiklik yapılmıştır. Çıkarılan ve değiştirilen maddeler sonucunda anketti oluşturan 26 maddenin Cronbach's Alpha Güvenirlik Katsayısı ,891 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenmesi için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett test analizleri yapılmıştır. Yapılan analizlerde Kaiser'in 1974 de belirttiği faktör sadeliği endeksi dikkate alınmıştır. Bu değerler; "50'nin altı kabul edilemez, 50'lerde, sefil (berbat), 60'larda, vasat, 70'lerde orta halli, 80'lerde, değerli (iyi), 90'larda, muhteşem" (Kaiser, 1974: 35) olarak belirtilmiştir. Kaiser (1974: 35)' e göre endeks 0 ile 1 arasında değer alırken, Kaiser iyi bir sonucun 70'ler ve 80'ler civarında alınacağını söylemiştir. "KMO endeksi 0 ile 1 arasında değişmekte olup, .6 (.60) iyi bir faktör analizi için minimum değer olarak önerilmektedir" (Pallant, 2007:181). Bu değerler dikkate alınarak; KMO= .729; Bartlett testi değeri ise $\chi^2= 1048,680$; $df= 351$ ($p=.000$) olarak belirlenmiştir.

Bu bağlamda yapılan analiz incelendiğinde 26 maddelik ölçek üzerinde faktör analizi yapılabileceği ve ana grubu oluşturan öğrencilere uygulanabileceği kanısına varılmıştır. Son aşamada ise hazırlanmış olan Coğrafya Dersi Vatanserverlik Değeri Ölçeği kullanılarak veriler elde edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Anket sonucu elde edilen verileri analizlerinin yapılabilmesi ve değerlendirilebilmesi için SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Anket güvenilirliğinin ve geçerliliğinin ölçülebilmesi, verilerin rastlantısal olup olmadığının ve iç tutarlılığının olup olmadığının belirlenebilmesi için Cronbach's Alpha yöntemi ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) yöntemi uygulanmıştır.

Anket sonucu elde edilen verilerin hangi analiz türüne uygun olduğunu belirlemek, verilerin anlamlılık düzeyini belirlemek ve verilerin normal dağılıma sahip olup olmadıklarını belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov Testi uygulanmıştır. Çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri incelenmiş ve normal dağılım grafiklerine de yer verilmiştir.

Demografik değişkenler, faktörler ve ankette verilen cevapların sıklığının (frekans) belirlenebilmesi için Frequencies frekans analizi testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet, katılım düzeyi, okul türü ve alan değişkenlerinin tekrar sayısı ve yüzdelik dilimleri belirlenmiştir. Bununla birlikte ifadelere verilen cevapların tekrar sayısı ve yüzdelik dilimleri de hesaplanmıştır.

Anket sorularının faktör analizi ile gruplandırılmasına yönelik Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeği Döndürülmüş Faktör Matrisi Pattern Matrix analizi ile belirlenmiş ve faktörler altında toplanan maddeler gruplandırılmıştır. Gruplandırılan bu faktörlerin geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi için KMO ve Bartlett's Testi uygulanmıştır.

Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevapların faktörlere ilişkin düşüncelerindeki anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacı ile ikiden fazla grubun karşılaştırılması için non-parametrik test olan Kruskal-Wallis, iki grubun karşılaştırılabilmesi için ise non-parametrik test olan Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Ayrıca anket sorularına verdikleri cevapların faktörlere ilişkin düşüncelerindeki anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacı ile ayrıca Ki-Kare Testi uygulanmış ve sonuçların desteklenmesi sağlanmıştır.

Tablo 5. Coğrafya Dersi Vatanserverlik Değeri Ölçeğine Ait Normallik Testi
Kolmogorov-Smirnov

	İstatistik	Katılımcı Sayısı	p
Gezi Gözlem	,105	388	,000
Coğrafya Dersi	,078	388	,000
Bilinç ve Duyarlılık	,158	388	,000
Doğal ve Kültürel Alanlar	,126	388	,000

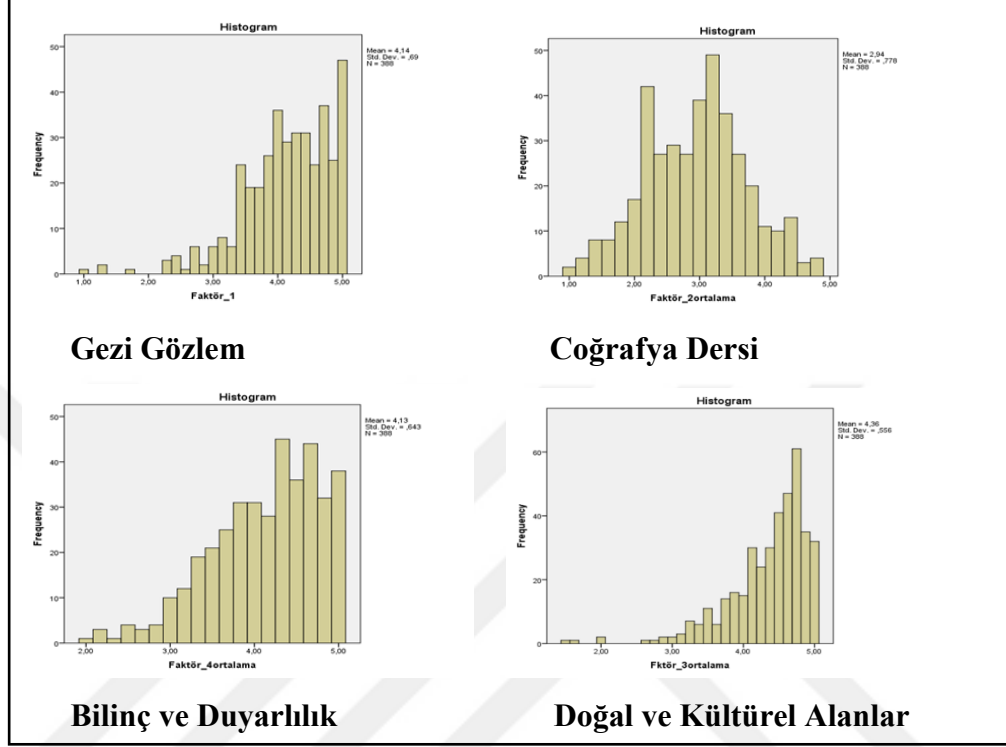
Tabloda görüldüğü üzere gezi-gözlem, coğrafya dersi, bilinç ve duyarlılık ile doğal ve kültürel alanlar faktörlerinin p=değeri ,000 çıkmıştır. Bu sonuca göre veriler anlamlıdır ve anketten elde edilen veriler normal dağılım göstermemiştir.

Tablo 6. Coğrafya Dersi Vatanserverlik Değeri Ölçeğine Ait Faktörlerin Merkezi Eğilim Ölçümleri

	Gezi Gözlem	Coğrafya Dersi	Bilinç ve Duyarlılık	Doğal ve Kültürel Alanlar
Medyan	4,285	3,000	4,500	4,333
Çarpıklık	-1,113	0,002	-1,646	-0,710
Basıklık	2,938	-0,358	4,120	0,080

Tabloda görüldüğü üzere coğrafya dersi ve doğal ve kültürel alanlar faktörlerinin çarpıklık ve basıklık değerleri -1 ile +1 değerleri arasında yer almaktadır. Bu sonuca göre değerler normal dağılım göstermektedir. Gezi-gözlem ve bilinç ve duyarlılık faktörlerinin çarpıklık ve basıklık değerleri ise -1 ile +1 değerlerinin üzerinde bir değere sahiptir. Bu sonuca göre ise değerler normal dağılmamıştır.

Şekil 1. Coğrafya Dersi Vatanserverlik Değeri Ölçeğine Ait Faktörlerin Normal Dağılım Grafikleri

Sosyal bilimlerde likert tipi ölçme araçlarında faktörlerin normal dağılım gösterme ihtimali düşüktür. Yukarıdaki tablo ve grafikte faktörlere ilişkin normal dağılım testleri sonucunda faktörlerin normal dağılım göstermediği görülmektedir.

Tablo 7. Ölçek ve Ölçek Faktörlerine İlişkin Güvenirlik Analizi

Faktörler	Cronbach' Alpha	Soru Sayısı	Katılımcı Sayısı
GEZİ-GÖZLEM	0,849	7	388
COĞRAFYA DERSİ	0,727	5	388
BİLİNÇ VE DUYARLILIK	0,802	8	388
DOĞAL ve KÜLTÜREL ALANLAR	0,757	6	388
TOPLAM	0,893	26	388

Tabloda yer alan veriler incelendiğinde gezi-gözlem boyutu 0,849 ve bilinç ve duyarlılık boyutu 0,802 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik ölçütüne göre $0.80 < a < 1.00$ aralığında değer alan maddeler yüksek derecede güvenilir sayılmaktadır. Coğrafya dersi boyutu 0,727 ve doğal ve kültürel alanlar boyutu 0,757 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik ölçütüne göre $0.60 < a < 0.80$ aralığında değer alan maddeler ise oldukça güvenilir sayılmaktadır. Anket sorularının toplam güvenirligi ise 0,893 değerini alarak iç tutarlılığı uygun ve yüksek derecede güvenilir sayılmıştır

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri olan cinsiyet, katılım oranı, okul türü ve alan türü değişkenleri hakkında bilgilere, faktörler ve ankette verilen cevapların ölçümüne yönelik frekans analizlerine, Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeği döndürülmüş faktör matrisi ve faktör analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Ayrıca değişkenler ve maddeler arası farklılığın karşılaştırılmasına ilişkin test sonuçları ile değişkenler ve öğrencilerin ifadelerine verdikleri cevaplar arasındaki ilişkiyi belirten test sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bulguları

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Dağılımı

		Frekans (f)	Yüzde %
Cinsiyet	Kadın	200	51,5
	Erkek	188	48,5
	Toplam	388	100
Katılım Düzeyi	Katılan	205	52,8
	Katılmayan	182	46,9
	Belirsiz	1	0,3
	Toplam	388	99,7
Okul Türü	Anadolu Lisesi	69	17,8
	Anadolu Meslek Lisesi	70	18,0
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	56	14,4
	Fen Lisesi	78	20,1
	Güzel Sanatlar Lisesi	42	10,8
	Sosyal Bilimler Lisesi	53	13,7
	Spor Lisesi	20	5,2
	Toplam	388	100

Alan	Fen Bilimleri	178	45,9
	Sosyal Bilimler	41	10,6
	Türkçe Matematik	165	42,5
	Yabancı Dil	4	1,0
	Toplam	388	100

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılanların cinsiyet değişkeni % 51,5'i kadınlardan (200 kişi), %48,5'i (188 kişi) erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların geziye katılma değişkeni incelendiğinde geziye katılanların %52,8 (205 kişi), geziye katılmayanların ise %46,9 (182 kişi) oranda oldukları görülmektedir. Geziye katılıp katılmadığını belirtmeyen ise %0,3 (1 kişi) oranda olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılanların okul türü değişkeni incelendiğinde Anadolu lisesine gidenler %17,8 (69 kişi), Anadolu Meslek Lisesine gidenler %18,0 (70 kişi), Anadolu İmam Hatip Lisesine gidenler %14,4 (56 kişi), Fen Lisesine gidenler %20,1 (78 kişi), Güzel Sanatlar Lisesine gidenler %10,8 (42 kişi), Sosyal Bilimler Lisesine gidenler %13,7 (53 kişi) ve Spor Lisesine gidenler %5,2 (20 kişi) yüzdeler orana sahiptir. Araştırmaya katılanların alan değişkenleri incelendiğinde Fen Bilimleri alanında okuyanlar %45,9 (178 kişi), Sosyal Bilimler alanına gidenler %10,6 (41 kişi), Türkçe-Matematik alanına gidenler %42,5 (165 kişi) ve Yabancı Dil alanına gidenler %1,0 (4 kişi) yüzdeler oranına sahiptir.

Yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni incelendiğinde araştırmaya katılan kadınların (%51,5) ve erkeklerin (%48,5) oranı birbirine yakın ve dengeli oranda dağılım göstermiş olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Katılım değişkeni incelendiğinde geziye katılanların (%52,8) ve geziye katılmayanların (%46,9) oranı birbirine yakın ve dengeli oranda dağılım göstermiş olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Geziye katılım bilgisi belirsiz olan ise %0,3 orana sahiptir. Okul türü değişkeni incelendiğinde ise oranlar dikkate alındığında üç guruba ayırmak mümkündür. %15 ve üzeri orana sahip üç okul türü (Anadolu lisesi, Anadolu meslek lisesi, fen lisesi) toplam değer %55,9'ünü oluşturmaktadır. Bu üç okul türünün kendi içerisindeki aritmetik ortalaması ise %18,63 dür. Üç okul türü %10 ile %15 arasında orana sahip ve (Anadolu imam hatip lisesi, güzel sanatlar lisesi, sosyal bilimler lisesi) toplam

değerin %38,9'unu oluşturmaktadır. Bu üç okul türünün kendi içerisindeki aritmetik ortalaması ise %12,96'dır. Yüzdeler olarak %10 ve daha az orana sahip okul türü (spor lisesi) ise toplam değerinde sadece %5,2'sini oluşturmaktadır. Alan değişkeni incelendiğinde ise Fen Bilimleri (%45,9) ve Türkçe-Matematik (%42,5) alanlarında okuyanların araştırmada büyük çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Sosyal bilimler ve yabancı dil alanında okuyan öğrencilerin araştırma içerisindeki temsil oranı (%11,6) düşük seviyelerde kalmıştır.

4.2. Faktörler ve Anketten Verilen Cevapların Ölçümüne Yönelik Frekans Analizi

Tablo 9. Vatanseverlik Değeri Üzerinde Gezi-Gözlem Yönteminin Etkisine Ait Öğrenci Görüşlerinin Frekans Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
M5 Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.	7	1,8	16	4,1	71	18,3	138	35,6	156	40,2	388	100
M17 Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.	11	2,8	24	6,2	83	21,4	124	32,0	146	37,6	388	100
M19 Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanıdım ve sevmemi sağlar.	7	1,8	11	2,8	33	8,5	138	35,6	199	51,3	388	100
M21 Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.	10	2,6	25	6,4	55	14,2	154	39,7	144	37,1	388	100
M22 Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.	7	1,8	1	4,4	58	14,9	168	43,3	138	35,6	388	100
M26 Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanıdım ve onlara değer vermeyi öğretir.	6	1,5	12	3,1	37	9,5	117	30,2	216	55,7	388	100
M27 Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.	9	2,3	19	4,9	45	11,6	141	36,3	17	44,8	388	100

Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi vatansızlık bilincimi artırır.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %40,2’si “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %35,6’sı “Katılıyorum” seçeneğini, %18,3’ü “Kararsızım” seçeneğini, %4,1’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %1,8’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,08 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre gezi-gözlem yönteminin öğrencilere vatansızlık bilinci kazandırdığı şeklinde açıklanabilir.

Öğrencilerin “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %37,6’sı “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %32,0’ı “Katılıyorum” seçeneğini, %21,4’ü “Kararsızım” seçeneğini, %6,2’si “katılmıyorum” seçeneğini ve %2,8’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 3,95 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre gezi-gözlem yönteminin öğrencilerin coğrafi kaynaklardaki değişimleri daha iyi anlamalarına yardım ettiği söylenebilir.

Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %51,3’ü “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %35,6’sı “Katılıyorum” seçeneğini, %8,5’i “Kararsızım” seçeneğini, %2,8’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %1,8’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,32 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre gezi-gözlem yönteminin öğrencilerin ülkelerini tanıma ve sevmelerine yardım ettiği söylenebilir.

Öğrencilerin “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %37,1’i “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %39,7’si “Katılıyorum” seçeneğini, %14,2’si “Kararsızım” seçeneğini, %6,4’ü “katılmıyorum” seçeneğini ve %2,6’sı “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,02 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre gezi-gözlem etkinlikleri sonrasında öğrencilerin vatana sahip çıkma duygularının arttığı şeklinde açıklanabilir.

Öğrencilerin “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığımız gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %35,6’sı “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %43,3’ü “Katılıyorum” seçeneğini, %14,9’u “Kararsızım” seçeneğini, %4,4’ü “katılmıyorum” seçeneğini ve %1,8’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,06 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre tarihi ve doğal güzelliklerimize yapılan gezi gözlemler sonucunda öğrencilerin sorumluluk bilincinin arttığı şeklinde açıklanabilir.

Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %55,7’si “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %30,2’si “Katılıyorum” seçeneğini, %9,5’i “Kararsızım” seçeneğini, %3,1’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %1,5’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,35 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre gezi-gözlem etkinliklerinin öğrencilerin ülke içerisindeki kültürel farklılıkları tanımalarına ve onlara değer vermeyi öğrettiğine yardımcı olduğu şeklinde açıklanabilir.

Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %44,8’i “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %36,3’ü “Katılıyorum” seçeneğini, %11,6’sı “Kararsızım” seçeneğini, %4,9’u “katılmıyorum” seçeneğini ve %2,3’ü “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,16 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre gezi ve gözlemlerin öğrencilere vatana sahip olma bilinci kazandırdığı şeklinde açıklanabilir.

Tablo 10. Vatanserverlik Değeri Üzerinde Coğrafya Dersinin Etkisine Ait Öğrenci Görüşlerinin Frekans Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
M3 Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.	43	11,1	93	24,0	91	23,5	128	33,0	33	8,5	388	100
M10 Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanserverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.	78	20,1	129	33,2	114	29,4	48	12,4	19	4,9	388	100
M12 Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.	12	3,1	34	8,8	86	22,2	164	42,3	92	23,7	388	100
M13 Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.	64	16,5	115	29,6	123	31,7	50	12,9	36	9,3	388	100
M16 Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.	70	18,0	97	25,0	116	29,9	77	19,8	28	7,2	388	100

Öğrencilerin “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %8,5’i “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %33,0’ı “Katılıyorum” seçeneğini, %23,5’i “Kararsızım” seçeneğini, %24,0’ı “katılmıyorum” seçeneğini ve %11,1’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 3,04 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre coğrafya derslerinin öğrenciler üzerinde çevreyi algılama konusunda olumlu ifadeler olan “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” seçeneğini işaretleyenlerin toplam yüzdesi %41,5, olumsuz ve nötr ifadeler olan “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” seçeneğini işaretleyenlerin toplam yüzdesi %56,5’i oluşturmuştur. Bu nedenle coğrafya derslerinin öğrenciler üzerinde çevreyi algılamalarında yeterince etkili olmadığı şeklinde açıklanabilir.

Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %4,9’u “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %12,4’ü “Katılıyorum” seçeneğini, %29,4’ü “Kararsızım” seçeneğini, %33,2’si “katılmıyorum” seçeneğini ve %20,1’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu ifadeye ait genel ortalama 2,49 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu sonuçlara göre olumsuz ve nötr ifadelerin bulunduğu “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” seçeneklerini işaretleyenlerin toplam yüzdesi %82,7 gibi yüksek bir orana sahiptir. Dolayısıyla coğrafya derslerinde kullanılan materyallerin vatanseverlik bilinci oluşturmada yetersiz kaldığı söylenebilir.

Öğrencilerin “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %23,7’si “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %42,3’ü “Katılıyorum” seçeneğini, %22,2’si “Kararsızım” seçeneğini, %8,8’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %3,1’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 3,75 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre coğrafya derslerinin öğrencilerin ülke içerisindeki farklı uygarlıklara ait miras alanlarının varlığını öğrenmesinde etkili olduğu şeklinde açıklanabilir.

Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %9,3’ü “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %12,9’u “Katılıyorum” seçeneğini, %31,7’si “Kararsızım” seçeneğini, %29,6’sı “katılmıyorum” seçeneğini ve %16,5’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 2,69 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre nötr ve olumsuz ifadelerin bulunduğu “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyenlerin toplam yüzdesi %51,3 orana sahiptir. Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda öğrencilerin Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verme konusunda kararsız kaldıkları

ve hatta ayrıntılı bilgi veremeyecekleri belirlenmiştir. Dolayısıyla coğrafya derslerinin öğrencilere aktarmak istediği Kapadokya bilgileri yetersiz kalmıştır şeklinde açıklanabilir.

Öğrencilerin “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %7,2’si “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %19,8’i “Katılıyorum” seçeneğini, %29,9’u “Kararsızım” seçeneğini, %25,0’ı “katılmıyorum” seçeneğini ve %18,0’ı “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 2,73 düzeyinde gerçekleşmiştir. Nötr ve olumsuz ifadelerin bulunduğu “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyenlerin toplam yüzdesi %72,9 orana sahiptir. Sonuçlara göre sınıflarda anlatılan coğrafya konuları öğrencilere vatan sevgisi kazandırmada yetersiz kalmıştır.

Tablo 11. Vatanseverlik Değeri Üzerinde Bilinç Ve Duyarlılığın Etkisine Ait Öğrenci Görüşlerinin Frekans Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
M4 Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.	3	0,8	11	2,8	42	10,8	136	35,1	196	50,5	388	100
M6 UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.	12	0,5	12	3,1	30	7,7	92	23,7	252	64,9	388	100
M7 Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.	5	1,3	2	0,5	6	1,5	62	16,0	313	80,7	388	100
M8 Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.	15	3,9	30	7,7	100	25,8	139	35,8	104	26,8	388	100
M11 Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.	5	1,3	11	2,8	47	12,1	134	34,5	191	49,2	388	100
M15 Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.	9	2,3	10	2,6	34	8,8	128	33,0	207	53,4	388	100

M20 UNESCO Dünya Miras Listesi'nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı'nın ülkemde olması beni gururlandırıyor.	7	1,8	12	3,1	36	9,3	94	24,2	239	61,6	388	100
M25 Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.	3	0,8	10	2,6	17	4,4	96	24,7	262	67,5	388	100

Öğrencilerin “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %50,5’i “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %35,1’i “Katılıyorum” seçeneğini, %10,8’i “Kararsızım” seçeneğini, %2,8’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %0,8’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,32 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin coğrafi gezi-gözlemlerle bilinç ve duyarlılıklarının arttığı şeklinde açıklanabilir.

Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi'nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %64,9’u “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %23,7’si “Katılıyorum” seçeneğini, %7,7’si “Kararsızım” seçeneğini, %3,1’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %0,5’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,49 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin Dünya Miras Listesinde ülkemizi temsil eden varlıklar hakkında bilinçli ve duyarlı oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %80,7’si “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %16,0’ı “Katılıyorum” seçeneğini, %1,5’i “Kararsızım” seçeneğini, %0,5’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %1,3’ü “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,74 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin Miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerektiği bilincine ve duyarlılığına sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %26,8’i “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %35,8’i “Katılıyorum” seçeneğini, %25,8’i “Kararsızım” seçeneğini, %7,7’si “katılmıyorum” seçeneğini ve %3,9’u “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 3,74 düzeyinde gerçekleşmiştir. Olumlu ifadeler olan “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” seçeneklerinin toplam yüzdesi %62,6 orana sahiptir. Sonuçlara göre öğrencilerin gezi ve gözlemlerin vatanseverlik bilinci oluşturduğunun bilincine ve duyarlılığına sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %49,2’si “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %34,5’i “Katılıyorum” seçeneğini, %12,1’i “Kararsızım” seçeneğini, %2,8’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %1,3’ü “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,28 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmanın bizleri daha güçlü bir toplum haline getireceği bilincine ve duyarlılığına sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %53,4’ü “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %33,0’ı “Katılıyorum” seçeneğini, %8,8’i “Kararsızım” seçeneğini, %2,6’sı “katılmıyorum” seçeneğini ve %2,3’ü “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,32 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincine ve duyarlılığına sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemizde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %61,1’i “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %24,2’si “Katılıyorum” seçeneğini, %9,3’ü “Kararsızım” seçeneğini, %3,1’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %1,8’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,41 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin ülkelerin sahip olduğu değerlerin insanlara gurur kaynağı olduğu bilincine ve duyarlılığına sahip oldukları söylenebilir..

Öğrencilerin “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %67,5’i “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %24,7’si “Katılıyorum” seçeneğini, %4,4’ü “Kararsızım” seçeneğini, %2,6’sı “katılmıyorum” seçeneğini ve %0,8’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,56 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin miras alanlarının korunmasının ülke için önemli olduğu bilincine ve duyarlılığına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 12. Vatanseverlik Değeri Üzerinde Doğal Ve Kültürel Alanlarımızın Etkisine Ait Öğrenci Görüşlerinin Frekans Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
M1 Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.	5	1,3	9	2,3	51	13,1	112	28,9	211	54,4	388	100
M9 Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.	7	1,8	11	2,8	33	8,5	138	35,6	199	51,3	388	100
M14 Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.	8	2,1	20	5,2	60	15,5	127	32,7	173	44,6	388	100
M18 Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.	6	1,5	12	3,1	47	12,1	122	31,4	201	51,8	388	100
M23 Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye'nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.	9	2,3	23	5,9	89	22,9	154	39,7	113	29,1	388	100
M24 Kapadokya'ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.	12	3,1	30	7,7	78	20,1	140	36,1	128	33,0	388	100

Öğrencilerin “Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %54,4’ü “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %28,9’u “Katılıyorum” seçeneğini, %13,1’i “Kararsızım” seçeneğini, %2,3’ü “katılmıyorum” seçeneğini ve %1,3’ü “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,33 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre doğal ve kültürel miras alanlarımızın öğrenciler üzerinde vatanseverlik duygusu oluşturduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %51,3’ü “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %35,6’sı “Katılıyorum” seçeneğini, %8,5’i “Kararsızım” seçeneğini, %2,8’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %1,8’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,29 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre doğal güzelliklerimizin öğrenciler üzerinde koruma duygusu oluşturduğu, dolayısıyla vatanseverlik duygusu geliştirdiği söylenebilir.

Öğrencilerin “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %44,6’sı “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %32,7’si “Katılıyorum” seçeneğini, %15,5’i “Kararsızım” seçeneğini, %5,2’si “katılmıyorum” seçeneğini ve %2,1’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,13 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre ülkesinde farklı kültürlerle ait miras alanlarının bulunması öğrenciler üzerinde vatanseverlik duygusu oluşturduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %51,8’i “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %31,4’ü “Katılıyorum” seçeneğini, %12,1’i “Kararsızım” seçeneğini, %3,1’i “katılmıyorum” seçeneğini ve %1,5’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 4,29 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre ülkede farklı kültürdeki insanların bulunması ve bir arada yaşaması öğrenciler üzerinde vatanseverlik duygusu oluşturduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %29,1’i “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %39,7’si “Katılıyorum” seçeneğini, %22,9’u “Kararsızım” seçeneğini, %5,9’u “katılmıyorum” seçeneğini ve %2,3’ü “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel ortalama 3,87 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre öğrenciler ülkesinin bulunduğu coğrafi konum nedeniyle sahip olduğu doğal ve kültürel zenginliğin farkına varmış ve öğrenciler üzerinde vatanseverlik duygusu oluşmuştur.

Öğrencilerin “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine verdiği cevaplar incelendiğinde, %33,0’ı “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini, %36,1’i “Katılıyorum” seçeneğini, %20,1’i “Kararsızım” seçeneğini, %7,7’si “katılmıyorum” seçeneğini ve %3,1’i “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. İfadeye ait genel

ortalama 3,88 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sonuçlara göre öğrenciler Kapadokya bölgesine yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anlamıştır. Dolayısıyla öğrenciler üzerinde vatanseverlik duygusu oluşmuştur.

4.3. Anket Sorularının Faktör Analizi İle Gruplandırılması

Tablo 13. Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeği Döndürülmüş Faktör Matrisi

Pattern Matrix

Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeği	1	2	3	4
M19 Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımamı ve sevmemi sağlar.	0,750			
M22 Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığımız gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.	0,749			
M21 Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.	0,652			
M27 Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.	0,594			
M17 Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.	0,562			
M5 Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.	0,453			
M26 Coğrafi geziler ülkemizdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.	0,427			
M10 Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.		0,764		
M16 Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.		0,731		
M3 Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.		0,675		
M12 Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.		0,629		
M13 Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.		0,622		
M4 Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.			0,691	
M6 UNESCO Dünya Miras Listesi'nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.			0,675	
M15 Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.			0,591	

M11 Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.			0,530	
M20 UNESCO Dünya Miras Listesi'nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı'nın ülkemde olması beni gururlandırıyor.			0,509	
M7 Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.			0,453	
M8 Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.			0,420	
M25 Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.			0,413	
M1 Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.				0,730
M24 Kapadokya'ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.				0,669
M18 Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.				0,580
M9 Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.				0,564
M14 Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.				0,483
M23 Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye'nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.				0,414
Açıklanan Varyans	30,771	9,844	10,311	4,291
Toplam Varyans	55,217			

Yukarıdaki tablo incelendiğinde faktör analizi sonucunda toplam varyansın 55,217'sini açıklayan ve toplam değeri 1,00'in üstünde olan 4 faktörlü bir sonuca ulaşılmıştır. 1. Faktör gezi ve gözlem formunda (5), (17), (19), (21), (22), (26) ve (27) numaralı değişkenlerden oluşmuştur. 1.Faktöre ait değişkenler incelendiğinde gezi gözlem yönteminin vatanseverlik değerine katkısını ölçecek ifadeler olduğu görülmüştür. 2. Faktör coğrafya dersi formunda (3), (10), (12), (13) ve (16) numaralı değişkenlerden oluşmuştur. 2. Faktöre ait değişkenler incelendiğinde coğrafya dersinin vatanseverlik değerine katkısını ölçecek ifadeler olduğu görülmüştür. 3. Faktör bilinç ve duyarlılık formunda (4), (6), (7), (8), (11), (15), (20) ve (25) numaralı değişkenlerden oluşmuştur. 3. Faktöre ait değişkenler incelendiğinde öğrencilerin bilinç ve duyarlılıklarını ölçecek ifadeler olduğu görülmüştür. 4. Faktör doğal ve kültürel miras alanları formunda (1), (9), (14), (18), (23) ve (24) numaralı değişkenlerden oluşmuştur. 4. Faktöre ait değişkenler incelendiğinde öğrencilerin

doğal ve kültürel miras alanlarımız hakkındaki bilgi ve duyarlılıklarını ölçecek ifadeler olduğu görülmüştür. Bu bağlamda veriler dört boyutlu olarak incelenecektir.

Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeği Döndürülmüş Faktör Matrisi faktör analiz sonuçları

Tablo 14. KMO ve Bartlett's Test Sonuçları

KMO		,891
Küresellik Testi	X ²	4113,074
	Sd	435
	p	,000

Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeğinde yapılan döndürülmüş faktör matrisi sonucunda herhangi bir gurup altında yer bulamayan 2.madde çıkarıldıktan sonra yapılan faktör analizi sonucunda KMO testi sonucu KMO=,891, Bartlett's testi değeri ise $x^2=4113,074$; Sd= 435 (p= .000) olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre 0,891 > 0,50 olduğundan verilerin faktör analizine uygun olduğu belirlenmiştir. Bartlett's test sonucunda p=,000 anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre anlamlılık düzeyi değişkenler arasında yüksek korelasyon olduğunu belirtmektedir.

4.4. Öğrencilerin anket maddelerine verdikleri cevapların non-parametrik (Kruskal-Wallis ve Mann Whitney U) testler ile Ki-Kare Testi sonuçları

Tablo 15. Cinsiyet değişkeni ile gruplandırılmış maddeler arasındaki farklılığın karşılaştırılmasına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

Faktör1 (Gezi ve Gözlem)		Mean Rank	U	p
Kız	200	205,41	16618,0	,047
Erkek	188	182,89		
Faktör2 (Coğrafya Dersi)		Mean Rank	U	p
Kız	200	194,68	18764,5	,974
Erkek	188	194,31		

Faktör3 (Bilinç ve Duyarlılık)		Mean Rank	U	p
Kız	200	194,18	18735,5	,953
Erkek	188	194,84		
Faktör4 (Doğal ve Kültürel Alanlar)		Mean Rank	U	p
Kız	200	193,62	18624,5	,873
Erkek	188	195,43		

Tablo incelendiğinde faktör 1'in "p" değeri 0,05 ten küçüktür. Bu bağlamda kızların ve erkeklerin ifadeye verdikleri cevaplar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık vardır. Kızların sıralama ölçeği puanı ortalamasının (Mean Rank) 205,41, erkeklerin ise sıralama ölçeği puanı ortalamasının (Mean Rank) 182,89 olduğu görülmektedir. Bu durumda kızların erkeklere göre gezi gözlem yöntemi ile ülkelerini daha iyi tanıdıkları ve gezi gözlem yönteminin erkeklere göre kızların ülkelerini daha çok sevmelerini sağladığı söylenebilir. Tabloda verilen diğer faktörlerin "p" değeri 0,05 ten büyük olduğundan kızların ve erkeklerin ifadelerine verdikleri cevaplar arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 16. Öğrencilerin "Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum." ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	0	1	27	66	106
Erkek	5	8	24	46	105

Tabloda görüldüğü üzere "Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum" ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu "Tamamen Katılıyorum" ve "Katılıyorum" cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir.

Tablo 17. Öğrencilerin “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	19	47	51	68	15
Erkek	24	46	40	60	18

Tabloda görüldüğü üzere “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumsuz ve çekimser cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, okulda verilen coğrafi bilgilerin çevreyi algılamada öğrencilere yeterince destek sağlamadığı belirlenmiştir.

Tablo 18. Öğrencilerin “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	3	6	21	65	105
Erkek	0	5	21	71	91

$$X^2=3,988^a, p=,408$$

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılmasını faydalı buldukları belirlenmiştir.

Tablo 19. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	2	7	33	72	86
Erkek	5	9	38	66	70

$$X^2=3,422^a, p=,490$$

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, gezi gözlem yönteminin öğrencilerde vatanseverlik bilincini artırdığı belirlenmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	1	7	15	53	124
Erkek	1	5	15	39	128

Tabloda görüldüğü üzere “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, miras varlıklarımızın UNESCO Dünya Miras Listesinde yer almasının öğrencilerimizi gururlandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 21. Öğrencilerin “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	2	1	3	34	160
Erkek	3	1	3	28	153

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar oldukça az ve birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir.

Tablo 22. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	7	11	51	77	54
Erkek	8	19	49	62	50

$$X^2=3,645^a, p=,456$$

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık 1\4’ü ise “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark

görülmemiş, öğrencilerin büyük oranda coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yönteminin vatanseverlik bilinci oluşturduğuna dair ifadeye katıldığı belirlenmiştir.

Tablo 23. Öğrencilerin “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	4	6	23	61	106
Erkek	2	10	19	57	100

$$X^2=1,989^a, p=,738$$

Tabloda görüldüğü üzere “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, sahip olunan doğal güzelliklerin farkına varmanın öğrencilere diğer doğal güzelliklerinde korunması gerektiği duygusunu kazandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 24. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	38	73	61	22	6
Erkek	40	56	53	26	13

$$X^2=5,399^a, p=,249$$

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumsuz ve çekimser cevap verirken, kız ve erkek

öğrencilerin çoğunluğu “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, Coğrafya derslerinde kullanılan materyallerin (küre, harita, fotoğraf vb.) öğrencilerin yeterli düzeyde vatanseverlik bilinci elde etmelerine yardımcı olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 25. Öğrencilerin “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	0	5	20	75	100
Erkek	5	6	27	59	91

$$X^2=8,105^a, p=,088$$

Tabloda görüldüğü üzere “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmanın öğrencilere daha güçlü bir toplum haline geldiğimiz bilincini kazandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 26. Öğrencilerin “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	6	15	49	86	44
Erkek	6	19	37	78	48

$$X^2=2,340^a, p=,673$$

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık 1\4’ü ise “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin büyük oranda coğrafya derslerinde anlatılan konularla ülke içerisindeki doğal ve kültürel miras alanları hakkında bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları.

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	23	71	59	30	17
Erkek	41	44	64	20	19

$$X^2=13,358^a, p=,010$$

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumsuz ve çekimser cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi veremeyecekleri belirlenmiştir.

Tablo 28. Öğrencilerin “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	6	6	38	67	83
Erkek	2	14	22	60	90

$$X^2=9,774^a, p=,044$$

Tabloda görüldüğü üzere “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, farklı kültürlere ait olan miras alanlarının korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 29. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	4	7	22	63	104
Erkek	5	3	12	65	103

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine

yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, kültürel miras alanlarımızın korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 30. Öğrencilerin “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	28	54	72	39	7
Erkek	42	43	44	38	21

$$X^2=17,465^a, p=,002$$

Tabloda görüldüğü üzere “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumsuz ve çekimsiz cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık 1\5’i ise “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevapların oranı birbirine yakın olmamakla beraber cinsiyet değişkenine göre tercih oranları benzer dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerde büyük oranda sınıflarda anlatılan coğrafya konularının vatan sevgisi duygusu oluşturmadığı belirlenmiştir.

Tablo 31. Öğrencilerin “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	7	10	36	70	77
Erkek	4	14	47	54	69

$$X^2=5,079^a, p=,279$$

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, gezi gözlemler sonucunda ülke kaynaklarındaki değişimi daha iyi anladıkları belirlenmiştir.

Tablo 32. Öğrencilerin “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	3	5	24	58	110
Erkek	3	7	23	64	91

$$X^2=2,077^a, p=,722$$

Tabloda görüldüğü üzere “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, farklı kültüre sahip insanların bir arada olmasının bir zenginlik olduğunun farkına vardıkları belirlenmiştir.

Tablo 33. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	2	3	17	64	114
Erkek	5	8	16	74	85

$$X^2=8,176^a, p=,085$$

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız öğrencilerin 1\2’sinden fazlası “Tamamen Katılıyorum”, 1\4’ü ise “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Erkek öğrencilerin çoğunluğu ise “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Cinsiyet değişkenine bağlı olarak gezi ve gözlem yönteminin kız öğrencilere erkek öğrencilere göre daha fazla ülkelerini tanımada ve sevmeye yardımcı olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda kızlar lehine anlamlı bir fark olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 34. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemizde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	1	6	23	53	117
Erkek	6	6	13	41	122

$$X^2=7,622^a, p=,106$$

Tabloda görüldüğü üzere “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemizde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden varlıkların bulunmasının öğrencilere gurur kaynağı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 35. Öğrencilerin “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	3	13	27	82	75
Erkek	7	12	28	72	69

$$X^2=2,188^a, p=,701$$

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerde gezi gözlemler sonrası vatana sahip olma duygusunda bir artışın olduğu belirlenmiştir.

Tablo 36. Öğrencilerin “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	3	6	26	90	75
Erkek	4	11	32	78	63

$$X^2=3,767^a, p=,438$$

Tabloda görüldüğü üzere “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin tarihi ve doğal güzellik alanlarımıza yaptıkları gezi ve gözlemler sonrasında sorumluluk bilinçlerinde artış olduğu belirlenmiştir.

Tablo 37. Öğrencilerin “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	5	11	45	88	51
Erkek	4	12	44	66	62

$$X^2=4,012^a, p=,404$$

Tabloda görüldüğü üzere “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık 1\4’ü ise “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevapların oranı birbirine yakın olmamakla beraber cinsiyet değişkenine göre tercih oranları benzer dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrenciler büyük oranda Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olmuş ve öğrencilerin vatana sahip olma duyguları artmış olduğu belirlenmiştir.

Tablo 38. Öğrencilerin “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	4	14	44	78	60
Erkek	8	16	34	62	68

$$X^2=4,711^a, p=,318$$

Tabloda görüldüğü üzere “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu

“Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık 1\5’i ise “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin büyük oranda Kapadokya ya yapılan gezi ve gözlemler sonrasında ülkemizin doğal kaynakları olan toprak ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladıkları belirlenmiştir.

Tablo 39. Öğrencilerin “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	2	4	12	51	131
Erkek	1	6	5	45	131

Tabloda görüldüğü üzere “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık 1\5’i ise “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin tarihi ve doğal güzellik alanlarımıza yaptıkları gezi ve gözlemler sonrasında sorumluluk bilinçlerinde artış olduğu belirlenmiştir.

Tablo 40. Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	3	5	20	56	116
Erkek	3	7	17	61	100

$$X^2=1,606^a, p=,808$$

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık 1\3’ü ise “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafi geziler sayesinde ülkedeki kültürel çeşitlilik hakkında bilgi sahibi olduğu ve bu çeşitliliğe değer vermeyi öğrendikleri belirlenmiştir.

Tablo 41. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kız	5	6	21	74	94
Erkek	4	13	24	67	80

Tabloda görüldüğü üzere “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, coğrafi gezi ve gözlemlerin öğrencilere vatana sahip olma bilinci belirlenmiştir.

Tablo 42. Katılım Düzeyi değişkeni ile gruplandırılmış maddeler arasındaki farklılığın karşılaştırılmasına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

Faktör1 (Gezi ve Gözlem)		Mean Rank	U	p
Katılan	205	206,27	16140,5	,022
Katılmayan	182	180,18		
Faktör2 (Coğrafya Dersi)		Mean Rank	U	p
Katılan	205	193,42	18536,5	,914
Katılmayan	182	194,65		
Faktör3 (Bilinç ve Duyarlılık)		Mean Rank	U	p
Katılan	205	206,04	16187,0	,024
Katılmayan	182	180,44		
Faktör4 (Doğal ve Kültürel Alanlar)		Mean Rank	U	p
Katılan	205	224,92	12316,0	,000
Katılmayan	182	159,17		

Tablo incelendiğinde faktör 1, faktör 3 ve faktör 4'ün "p" değeri 0,05 ten küçüktür. Bu bağlamda geziye katılanların ve geziye katılmayanların ifadelerine verdikleri cevaplar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık vardır. Geziye katılanların sıralama ölçeği puanı ortalamasının (Mean Rank), geziye katılmayanların sıralama ölçeği puanı ortalamasından (Mean Rank) belirtilen üç faktör için ayrı ayrı daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda geziye katılanların geziye katılmayanlara göre gezi gözlem yöntemi ile ülkelerini daha iyi tanıdıkları, gezi gözlem yöntemini daha yararlı buldukları, daha bilinçli ve duyarlı oldukları ve doğal ve kültürel alanlarımız hakkında daha çok bilgiye sahip oldukları söylenebilir. Tabloda verilen faktör 2'nin ise "p" değeri 0,05 ten büyüktür. Geziye katılanların sıralama ölçeği puanı ortalaması (Mean Rank) ile geziye katılmayanların sıralama ölçeği puanı ortalamasının (Mean Rank) birbirine yakın değerlere sahip olması, geziye katılanlar ile geziye katılmayanların ifadelerine verdikleri cevaplar arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmadığını ortaya çıkarmıştır.

Tablo 43. Öğrencilerin “Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	1	3	11	54	136
Katılmayan	4	6	40	57	75
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermişlerdir. Geziye katılmayan öğrenciler ise “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevaplarında birbirine yakın oranda dağılım göstermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmüş, geziye katılanların örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiği düşüncesine geziye katılmayanlara göre daha çok sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 44. Öğrencilerin “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	28	51	43	65	18
Katılmayan	15	42	48	62	15
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine öğrenciler 2/3’ü olumsuz ve çekimser cevap verirken, geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin çoğunluğu “Katılmıyorum” ve “Kararsızım”

cevabını vermiş, öğrencilerin 1\3'ü ise olumlu cevap vermiştir. İfadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, okulda verilen coğrafi bilgiler öğrencilerin çevreyi algılamalarında yetersiz kalmıştır.

Tablo 45. Öğrencilerin “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	2	7	10	68	118
Katılmayan	1	4	32	67	78
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermişlerdir. Geziye katılmayan öğrenciler ise “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevaplarında birbirine yakın oranda dağılım göstermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmüş, geziye katılanlar geziye katılmayanlara göre coğrafya dersinde gezi-gözlem yöntemi kullanılmasının daha faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 46. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	1	11	34	76	83
Katılmayan	6	5	37	61	73

Belirsiz	0	0	0	1	0
----------	---	---	---	---	---

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan ve katılmayan öğrenciler “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı anlamlı bir fark görülmemiş, gezi-gözlem yönteminin vatanseverlik bilincini artırdığı belirlenmiştir.

Tablo 47. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	0	3	12	48	142
Katılmayan	2	9	18	43	110
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkesini temsil eden 18 varlığın olması geziye katılanları ve katılmayanları gururlandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 48. Öğrencilerin “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	3	2	0	28	172
Katılmayan	2	0	6	33	141
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, geziye katılan ve katılmayanların gezi-gözlem esnasında miras alanlarına zarar verenlerin uyarılması gerektiği düşüncesine sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 49. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	8	16	62	66	53
Katılmayan	7	14	37	73	51
Belirsiz	0	0	1	0	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum”, 1\4’üne yakını ise “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım

düzeı değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, geziye katılan ve katılmayan öğrencilerde gezi-gözlem yönteminin vatanseverlik bilinci oluşturduğu belirlenmiştir.

Tablo 50. Öğrencilerin “Peribacalarının güzelliğini görmek ölkemdeki diğer doğal güzelliğlerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeı değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	2	8	9	58	128
Katılmayan	4	8	33	59	78
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Peribacalarının güzelliğini görmek ölkemdeki diğer doğal güzelliğlerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermiştir. Geziye katılmayan öğrenciler ise “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevaplarında birbirine yakın oranda dağılım göstermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeı değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmüş, geziye katılanların geziye katılmayanlara göre doğal güzelliğlerin korunması gerektiği düşüncesine daha fazla sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 51. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	44	80	49	22	10
Katılmayan	34	49	65	25	9
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumsuz ve çekimser cevap verirken, geziye katılan öğrencilerin çoğunluğu “Katılmıyorum” cevabında yığılma göstermiştir. Geziye katılmayan öğrenciler ise “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” cevaplarında birbirine yakın oranda dağılım göstermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, coğrafya derslerinde kullanılan materyallerin (küre, harita, fotoğraf vb.) geziye katılanlar ve geziye katılmayanlarda vatanseverlik bilinci oluşturmada yetersiz kaldığı belirlenmiştir.

Tablo 52. Öğrencilerin “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	0	6	17	79	103
Katılmayan	5	5	30	54	88
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermiş ve 1\3’üne yakını “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Geziye katılmayan öğrenciler ise “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevaplarında birbirine yakın oranda dağılım göstermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, geziye katılanların ve geziye katılmayanların farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmanın bizleri daha güçlü bir toplum haline getirdiği belirlenmiştir.

Tablo 53. Öğrencilerin “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	8	17	44	89	47
Katılmayan	4	17	42	74	45
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermiş, öğrencilerin 1\4’üne yakını “Kararsızım” cevabını vermiştir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin coğrafya dersi sayesinde doğal ve kültürel miras alanlarımız hakkında bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir.

Tablo 54. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	25	59	69	29	23
Katılmayan	39	56	54	21	12
Belirsiz	0	0	0	0	1

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumsuz ve çekimser cevap verirken, öğrencilerin çoğunluğu “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, geziye katılan ve katılmayan öğrenciler coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi veremeyecekleri belirlenmiştir.

Tablo 55. Öğrencilerin “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	2	10	27	67	99
Katılmayan	6	10	33	59	74
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine

yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin kendi kültürüne ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincine sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 56. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	4	8	16	64	113
Katılmayan	5	2	18	63	94
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermiş ve 1\3’üne yakını “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, geziye katılanların ve geziye katılmayanların gezi ve gözlemler sayesinde doğal ve kültürel miras alanlarımızın gelecek nesillere aktarılması gerektiği düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 57. Öğrencilerin “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	38	52	58	38	19
Katılmayan	32	44	58	39	9
Belirsiz	0	1	0	0	0

Tabloda görüldüğü üzere “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumsuz ve çekimser cevap verirken, öğrencilerin çoğunluğu “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin sınıflarda anlatılan coğrafya konuları ile vatan sevgisi duygusunu yeterince oluşturamadıkları belirlenmiştir.

Tablo 58. Öğrencilerin “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	2	13	32	65	93
Katılmayan	9	11	51	58	53
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermiş ve 1\3’üne yakını “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Geziye katılmayan öğrenciler ise “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve

“Kararsızım” cevaplarında birbirine yakın oranda dağılım göstermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmüş, geziye katılanların geziye katılmayanlara göre coğrafi kaynaklardaki değişimleri daha iyi anladıkları belirlenmiştir.

Tablo 59. Öğrencilerin “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	1	6	13	64	121
Katılmayan	5	6	34	57	80
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermiş ve 1\3’üne yakını “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Geziye katılmayan öğrenciler ise “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevaplarında birbirine yakın oranda dağılım göstermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine benzer oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmüş, geziye katılanların geziye katılmayanlara göre daha duyarlı oldukları belirlenmiştir.

Tablo 60. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	1	8	14	70	112
Katılmayan	6	3	18	68	87
Belirsiz	0	0	1	0	0

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemekle beraber geziye katılan öğrencilerin katılmayan öğrencilere göre ülkelerini daha çok tanıdıkları ve sevdikleri belirlenmiştir.

Tablo 61. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemizde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	0	5	16	41	143
Katılmayan	7	7	20	52	96
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemizde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermiştir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine benzer oranda dağılım göstermiştir. Bu

bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, UNESCO Dünya Miras Listesi'nde ülkesini temsil eden miras alanlarının olması öğrencileri gururlandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 62. Öğrencilerin “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	4	17	22	84	78
Katılmayan	6	8	33	69	66
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin vatana sahip olma bilincine sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 63. Öğrencilerin “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	0	8	29	86	82
Katılmayan	7	9	29	81	56
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu

cevap verirken, öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemekle beraber geziye katılan öğrencilerin geziye katılmayan öğrencilere göre sorumluluk bilincinin daha fazla arttığı belirlenmiştir.

Tablo 64. Öğrencilerin “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	2	12	35	88	68
Katılmayan	7	11	54	65	45
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Geziye katılmayan öğrenciler ise “Katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” ve “Kararsızım” cevabı vermiş ve birbirine yakın oranda dağılım göstermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine benzer oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmüş, geziye katılanların geziye katılmayanlara göre Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında ve vatana sahip olma bilincinde daha fazla bilinç sahibi oldukları belirlenmiştir.

Tablo 65. Öğrencilerin “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	2	10	26	86	81
Katılmayan	10	20	52	54	46
Belirsiz	0	0	0	0	1

Tabloda görüldüğü üzere “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Geziye katılmayan öğrenciler ise “Katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” ve “Kararsızım” cevabı vermiş ve birbirine yakın oranda dağılım göstermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine benzer oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmüş, geziye katılanların geziye katılmayanlara göre toprak ve su varlıklarımızın önemini daha iyi anladıkları belirlenmiştir.

Tablo 66. Öğrencilerin “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	1	8	5	50	141
Katılmayan	2	2	12	46	120
Belirsiz	0	0	0	0	1

Tabloda görüldüğü üzere “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken,

geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine benzer oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiş, Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunmasının ülkemiz için önemli olduğu bilincinde oldukları belirlenmiştir.

Tablo 67. Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	0	5	16	58	126
Katılmayan	6	7	21	59	89
Belirsiz	0	0	0	0	1

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, geziye katılan öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabında yığılma göstermiş ve 1\4’üne yakını “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Geziye katılmayan öğrenciler ise “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine benzer oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmüş, geziye katılanların geziye katılmayanlara göre ülke içerisindeki farklı kültürleri tanımada ve onlara değer vermede daha bilinçli oldukları belirlenmiştir.

Tablo 68. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların katılım düzeyi değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Katılma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Katılan	3	11	20	81	90
Katılmayan	6	8	25	59	84
Belirsiz	0	0	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine bağlı olarak geziye katılanlar ve katılmayanlar arasında anlamlı bir fark görülmemekle beraber geziye katılanların vatana sahip olma bilincine daha fazla sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 69. Okul türleri değişkeni ile gruplandırılmış maddeler arasındaki farklılığın karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları

Faktör1 (Gezi ve Gözlem)	Mean Rank	Chi-Square	p
Anadolu Lisesi	69	199,80	6,636 ,356
Anadolu Meslek Lisesi	70	199,11	
Anadolu İmam Hatip Lis.	56	201,07	
Fen Lisesi	78	180,58	
Güzel Sanatlar Lisesi	42	166,46	
Sosyal Bilimler Lisesi	53	204,19	
Spor Lisesi	20	229,15	
Faktör2 (Coğrafya Dersi)	Mean Rank	Chi-Square	p
Anadolu Lisesi	69	158,42	33,381 ,000
Anadolu Meslek Lisesi	70	253,00	
Anadolu İmam Hatip Lis.	56	163,52	
Fen Lisesi	78	209,71	
Güzel Sanatlar Lisesi	42	188,13	

Sosyal Bilimler Lisesi	53	178,32		
Spor Lisesi	20	197,92		
Faktör3 (Bilinç ve Duyarlılık)		Mean Rank	Chi-Square	p
Anadolu Lisesi	69	187,44	16,204	,013
Anadolu Meslek Lisesi	70	200,54		
Anadolu İmam Hatip Lis.	56	216,22		
Fen Lisesi	78	185,46		
Güzel Sanatlar Lisesi	42	150,21		
Sosyal Bilimler Lisesi	53	230,46		
Spor Lisesi	20	169,85		
Faktör4 (Doğal ve Kültürel Alanlar)		Mean Rank		
Anadolu Lisesi	69	188,49	18,709	,005
Anadolu Meslek Lisesi	70	200,15		
Anadolu İmam Hatip Lis.	56	206,63		
Fen Lisesi	78	194,75		
Güzel Sanatlar Lisesi	42	134,37		
Sosyal Bilimler Lisesi	53	209,11		
Spor Lisesi	20	248,10		

Tablo incelendiğinde faktör 2, faktör 3 ve faktör 4'ün "p" değeri 0,05 ten küçüktür. Okul türü değişkenine göre öğrencilerin belirtilen faktörlere ilişkin sıralama ölçeği puanı ortalamasının (Mean Rank) birbirinden farklı değerlere sahip olması öğrencilerin gittikleri okul türü değişkenine göre verdikleri cevaplar arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Tabloda verilen faktör 1'nin ise "p" değeri 0,05 ten büyüktür. Bu bağlamda okul türü değişkenine göre öğrencilerin belirtilen faktöre ilişkin sıralama ölçeği puanı ortalamasının (Mean Rank) birbirine yakın değerlere sahip olması öğrencilerin gittikleri okul türü değişkenine göre verdikleri cevaplar arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın bulunmadığını ortaya çıkarmıştır.

Tablo 70. Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	0	14	15	40
Anadolu Meslek Lisesi	2	5	4	22	37
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	2	7	17	29
Fen Lisesi	1	0	9	24	44
Güzel Sanatlar Lisesi	1	1	13	9	18
Sosyal Bilimler Lisesi	0	1	3	19	30
Spor Lisesi	0	0	1	6	13

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Yalnız Güzel Sanatlar Lisesinde okuyan öğrencilerin verdiği cevaplarda “Kararsızım” ve “Katılıyorum” cevabını verenlerin oranları diğer okul türlerinde okuyan öğrencilerin verdiği cevaplardan farklılık göstermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, coğrafi gezilerin öğrencilere ülkedeki çeşitli kültürleri tanıttığı ve onlara değer vermeyi öğrettiği belirlenmiştir.

Tablo 71. Öğrencilerin “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	17	19	11	16	6
Anadolu Meslek Lisesi	5	11	12	34	8
Anadolu İmam Hatip Lisesi	8	16	14	15	3

Fen Lisesi	3	20	19	31	5
Güzel Sanatlar Lisesi	1	9	16	10	6
Sosyal Bilimler Lisesi	7	14	12	18	2
Spor Lisesi	2	4	7	4	3

Tabloda görüldüğü üzere “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrencilerin verdikleri cevaplar “Katılmıyorum”, “Kararsızım” ve “Katılıyorum” cevap aralığına yayılmıştır. Anadolu Lisesine giden öğrencilerin verdikleri cevaplar ise birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Anadolu Meslek Lisesi, Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesine giden öğrencilerin frekans sayıları ise en fazla “Katılıyorum” cevabında tekrar etmiştir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmüş, okul türü değişkenine göre Anadolu Meslek Lisesi ve Fen Lisesi öğrencileri dışında diğer okul türünde okuyan öğrencilerin okulda verilen coğrafi bilgilerle çevreyi yeterince algılayıp algılayamadıklarına karar veremedikleri belirlenmiştir.

Tablo 72. Öğrencilerin “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	1	9	24	35
Anadolu Meslek Lisesi	1	1	7	37	24
Anadolu İmam Hatip Lisesi	0	2	5	10	39
Fen Lisesi	0	1	6	35	36
Güzel Sanatlar Lisesi	0	2	11	15	14
Sosyal Bilimler Lisesi	0	1	2	10	40
Spor Lisesi	2	3	2	5	8

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrencilerin verdikleri cevaplar “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevap aralığına yayılmıştır. Yalnız güzel sanatla lisesine giden öğrencilerin frekansı “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevap aralığına yayılmış ve diğer okul türlerine göre farklılık göstermiştir. Aynı zamanda Anadolu meslek lisesine giden öğrencilerin frekansı ise daha çok “Katılıyorum” cevabında yoğunlaşmıştır. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmüş, Anadolu Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi ve Spor Lisesine giden öğrencilerin diğer okul türlerine göre coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılmasını daha faydalı buldukları belirlenmiştir.

Tablo 73. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	1	5	11	20	32
Anadolu Meslek Lisesi	2	1	13	25	29
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	2	7	25	21
Fen Lisesi	0	1	18	32	27
Güzel Sanatlar Lisesi	2	1	10	16	13
Sosyal Bilimler Lisesi	1	5	10	16	21
Spor Lisesi	0	1	2	4	13

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Yalnız Anadolu İmam Hatip Lisesi, Fen Lisesi ve Güzel Sanatlar Lisesinde okuyan öğrencilerin verdiği cevaplarda “Kararsızım” ve “Katılıyorum” cevabını verenlerin oranları diğer okul türlerinde

okuyan öğrencilerin verdiği cevaplardan farklılık göstermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, gezi-gözlem yönteminin öğrencilerde vatanseverlik bilincini artırdığı belirlenmiştir.

Tablo 74. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	3	4	14	48
Anadolu Meslek Lisesi	1	4	8	18	39
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	0	2	13	40
Fen Lisesi	0	2	6	20	50
Güzel Sanatlar Lisesi	0	2	7	11	22
Sosyal Bilimler Lisesi	0	0	2	10	41
Spor Lisesi	0	1	1	6	12

Tabloda görüldüğü üzere “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olmasının öğrencileri gururlandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 75. Öğrencilerin “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	0	1	13	55
Anadolu Meslek Lisesi	2	1	1	6	60
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	0	1	6	48
Fen Lisesi	0	1	2	25	50
Güzel Sanatlar Lisesi	0	0	1	7	34
Sosyal Bilimler Lisesi	0	0	0	3	50
Spor Lisesi	2	0	0	2	16

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrencilerin verdikleri cevaplar “Tamamen Katılıyorum” cevabında yoğunlaşmıştır. Yalnız Fen Lisesine giden öğrencilerin frekansı “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevap aralığına yayılmış ve diğer okul türlerine göre farklılık göstermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmüş, Fen Lisesine giden öğrencilerin diğer okul türlerine göre gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerektiği konusunda diğer okul türlerine göre “cevapları olumlu olmakla beraber” daha az duyarlılık gösterdikleri belirlenmiştir.

Tablo 76. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	2	9	19	18	21
Anadolu Meslek Lisesi	3	3	11	34	19
Anadolu İmam Hatip Lisesi	2	4	17	20	13
Fen Lisesi	2	4	16	31	25
Güzel Sanatlar Lisesi	3	3	10	18	8
Sosyal Bilimler Lisesi	1	6	17	16	13
Spor Lisesi	2	1	10	2	5

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu ve çekimser cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yönteminin öğrencilerde vatanseverlik bilinci oluşturduğu belirlenmiştir.

Tablo 77. Öğrencilerin “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	4	5	25	35
Anadolu Meslek Lisesi	3	2	6	23	36
Anadolu İmam Hatip Lisesi	0	3	5	18	30
Fen Lisesi	0	3	13	23	39
Güzel Sanatlar Lisesi	1	1	10	12	18
Sosyal Bilimler Lisesi	0	3	3	14	33
Spor Lisesi	2	0	0	3	15

Tabloda görüldüğü üzere “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Yalnız Fen Lisesi ve Güzel Sanatlar Lisesine giden öğrencilerin “Kararsızım” ifadesindeki frekans oranı diğer okul türü değişkenlerine göre az bir farklılık göstermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, peribacalarının güzelliğini gören öğrencilerde diğer doğal güzelliklerinde korunması gerektiği duygusunun oluştuğu belirlenmiştir.

Tablo 78. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	20	24	17	5	3
Anadolu Meslek Lisesi	7	13	27	16	7
Anadolu İmam Hatip Lisesi	13	25	11	6	1
Fen Lisesi	18	20	21	14	5
Güzel Sanatlar Lisesi	6	15	15	4	2
Sosyal Bilimler Lisesi	11	24	14	3	1
Spor Lisesi	3	8	9	0	19

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumsuz cevap vermişlerdir. Okul türü değişkenine göre Anadolu Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesine giden öğrencilerin verdikleri cevaplar “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde yoğunluk kazanırken, Anadolu Meslek Lisesi öğrencilerinin cevapları “Katılmıyorum”, “Kararsızım” ve “Katılıyorum” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Güzel Sanatlar Lisesine giden öğrencilerin cevapları ise “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde yoğunluk kazanmıştır. Diğer okul türlerinden en açık şekilde farklılık gösteren Spor Lisesine giden öğrencilerin cevapları ise “Tamamen Katılıyorum” ifadesinde yoğunluk kazanmıştır. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmüş, Güzel Sanatlar Lisesine giden öğrenciler dışındaki okul türüne giden öğrencilerin coğrafya derslerinde kullanılan materyallerin (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmelerinde yeterli olmadığını farklı derecelerde ifade ettikleri belirlenmiştir.

Tablo 79. Öğrencilerin “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	1	2	7	28	31
Anadolu Meslek Lisesi	2	0	4	24	40
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	5	11	12	27
Fen Lisesi	0	2	11	35	30
Güzel Sanatlar Lisesi	0	0	10	13	19
Sosyal Bilimler Lisesi	1	0	3	18	31
Spor Lisesi	0	2	1	4	13

Tabloda görüldüğü üzere “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmanın bizleri daha güçlü bir toplum haline getirdiği bilincinin oluştuğu belirlenmiştir.

Tablo 80. Öğrencilerin “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	4	8	14	31	12
Anadolu Meslek Lisesi	1	3	12	29	25
Anadolu İmam Hatip Lisesi	0	6	11	27	12
Fen Lisesi	5	7	22	25	19
Güzel Sanatlar Lisesi	0	5	12	18	7
Sosyal Bilimler Lisesi	1	4	8	27	13
Spor Lisesi	1	1	7	7	4

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafya derslerinde ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrendiği belirlenmiştir.

Tablo 81. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	13	19	29	5	3
Anadolu Meslek Lisesi	8	17	24	10	11
Anadolu İmam Hatip Lisesi	9	25	12	5	5
Fen Lisesi	18	21	18	11	10
Güzel Sanatlar Lisesi	7	13	13	7	2
Sosyal Bilimler Lisesi	8	13	22	8	2
Spor Lisesi	1	7	5	4	3

$$X^2=32,402^a, p=,117$$

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumsuz ve çekimser cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi veremeyecekleri belirlenmiştir.

Tablo 82. Öğrencilerin “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	4	12	25	28
Anadolu Meslek Lisesi	1	5	9	21	34
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	5	6	21	23
Fen Lisesi	1	3	11	25	38
Güzel Sanatlar Lisesi	3	1	13	12	13
Sosyal Bilimler Lisesi	2	2	4	18	27
Spor Lisesi	0	0	5	5	10

Tabloda görüldüğü üzere “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin kendi kültürüne ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılmasının önemini farkında olduğu belirlenmiştir.

Tablo 83. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	1	5	9	25	29
Anadolu Meslek Lisesi	2	0	3	23	42
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	0	0	18	37
Fen Lisesi	1	1	9	27	40
Güzel Sanatlar Lisesi	2	2	7	12	19
Sosyal Bilimler Lisesi	0	1	3	18	31
Spor Lisesi	2	1	3	5	9

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin gezi ve gözlemler sayesinde yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandıkları belirlenmiştir.

Tablo 84. Öğrencilerin “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	20	20	11	15	3
Anadolu Meslek Lisesi	7	9	22	24	8
Anadolu İmam Hatip Lisesi	15	19	14	6	2
Fen Lisesi	10	14	23	19	12
Güzel Sanatlar Lisesi	7	13	15	5	2
Sosyal Bilimler Lisesi	8	17	24	4	0
Spor Lisesi	3	5	7	4	1

$$X^2=61,522^a, p=,000$$

Tabloda görüldüğü üzere “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumsuz ve çekimser cevap vermişlerdir. Okul türü değişkenine göre Anadolu Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Fen Lisesi ve Spor Lisesine giden öğrencilerin verdikleri cevaplar bütün ifadelere yaklaşık eşit oranda dağılım göstermiştir. Güzel Sanatlar Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesine giden öğrencilerin verdikleri cevaplar “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Anadolu Meslek Lisesine giden öğrencilerin cevapları ise “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde yoğunluk kazanmıştır. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmüş, Güzel Sanatlar Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesine giden öğrencilerin sınıflarda anlatılan coğrafya konularının vatan sevgisi duygusu oluşturmadığını düşündükleri, Anadolu Meslek Lisesine giden öğrencilerin ifadeye daha olumlu baktıkları ve diğer okul türüne giden öğrencilerin ise genel anlamda kararsız kaldıkları belirlenmiştir.

Tablo 85. Öğrencilerin “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	3	5	13	27	21
Anadolu Meslek Lisesi	1	4	11	25	29
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	3	13	15	24
Fen Lisesi	1	7	24	24	22
Güzel Sanatlar Lisesi	4	4	12	11	11
Sosyal Bilimler Lisesi	0	1	8	17	27
Spor Lisesi	1	0	2	5	12

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin gezi ve gözlemler sayesinde coğrafi kaynaklardaki değişimi daha iyi anladıkları belirlenmiştir.

Tablo 86. Öğrencilerin “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	1	1	6	24	37
Anadolu Meslek Lisesi	1	3	3	23	40
Anadolu İmam Hatip Lisesi	0	1	5	19	31
Fen Lisesi	1	4	19	24	30
Güzel Sanatlar Lisesi	3	1	8	14	16
Sosyal Bilimler Lisesi	0	2	4	14	33
Spor Lisesi	0	0	2	4	14

Tabloda görüldüğü üzere “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır anlıyorum.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Fen Lisesine giden öğrencilerin “Kararsızım” ifadesine verdikleri cevap frekansı diğer okul türüne giden öğrencilerin “Kararsızım” ifadesine verdikleri cevap frekanslarından farklılık göstermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmeleri öğrencileri gururlandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 87. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımadım ve sevmemizi sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	3	4	22	40
Anadolu Meslek Lisesi	2	1	9	19	39
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	0	4	26	25
Fen Lisesi	1	4	3	37	33
Güzel Sanatlar Lisesi	3	0	8	11	20
Sosyal Bilimler Lisesi	0	3	4	16	30
Spor Lisesi	0	0	1	7	12

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımadım ve sevmemizi sağlar.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin gezi ve gözlemler sayesinde ülkelerini tanıdıkları ve sevdikleri belirlenmiştir.

Tablo 88. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	4	4	18	43
Anadolu Meslek Lisesi	3	0	5	18	44
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	0	1	15	39
Fen Lisesi	1	3	11	19	44
Güzel Sanatlar Lisesi	2	1	12	9	18
Sosyal Bilimler Lisesi	0	2	1	12	38
Spor Lisesi	0	2	2	3	13

Tabloda görüldüğü üzere “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Fen Lisesi ve Güzel Sanatlar Lisesine giden öğrencilerin “Kararsızım” ifadesine verdikleri cevap frekansı diğer okul türüne giden öğrencilerin “Kararsızım” ifadesine verdikleri cevap frekanslarından farklılık göstermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencileri UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden varlıkların bulunmasının gururlandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 89. Öğrencilerin “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	2	8	7	21	31
Anadolu Meslek Lisesi	1	2	9	33	25
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	0	9	25	21
Fen Lisesi	0	4	13	34	27
Güzel Sanatlar Lisesi	4	1	9	13	15
Sosyal Bilimler Lisesi	1	9	7	19	17
Spor Lisesi	1	1	1	9	8

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Fen Lisesi ve Güzel Sanatlar Lisesine giden öğrencilerin “Kararsızım” ifadesine verdikleri cevap frekansı diğer okul türüne giden öğrencilerin “Kararsızım” ifadesine verdikleri cevap frekanslarından farklılık göstermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin gezi gözlem sonrasında vatana sahip olma duyarlılığının arttığı belirlenmiştir.

Tablo 90. Öğrencilerin “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	5	12	27	25
Anadolu Meslek Lisesi	4	2	13	24	27
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	3	5	27	20
Fen Lisesi	0	5	13	37	23
Güzel Sanatlar Lisesi	2	0	7	16	17
Sosyal Bilimler Lisesi	0	2	4	31	16
Spor Lisesi	0	0	4	6	10

Tabloda görüldüğü üzere “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin gezi gözlem sonrasında sorumluluk bilinçlerinin arttığı belirlenmiştir.

Tablo 91. Öğrencilerin “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	3	7	18	22	19
Anadolu Meslek Lisesi	1	5	12	31	21
Anadolu İmam Hatip Lisesi	0	3	9	25	19
Fen Lisesi	1	3	19	27	28
Güzel Sanatlar Lisesi	4	1	13	18	6
Sosyal Bilimler Lisesi	0	3	13	27	10
Spor Lisesi	0	1	5	4	10

Tabloda görüldüğü üzere “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap vermişlerdir. Okul türü değişkenine göre Anadolu Lisesine giden öğrencilerin verdikleri cevaplar “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde eşit oranda dağılım göstermiştir. Anadolu Meslek Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesine giden öğrencilerin cevapları “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Güzel Sanatlar Lisesine giden öğrencilerin cevapları ise “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde yoğunluk kazanmıştır. Fen lisesi ve sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin verdikleri cevaplar ise “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmüş, Anadolu Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesine giden öğrencilerin Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında diğer okul türüne giden öğrencilere göre daha çok bilgi sahibi oldukları ve vatana sahip olma bilinçlerinin arttığı belirlenmiştir.

Tablo 92. Öğrencilerin “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	2	6	14	26	21
Anadolu Meslek Lisesi	3	5	12	24	26
Anadolu İmam Hatip Lisesi	0	3	12	18	23
Fen Lisesi	2	9	15	23	29
Güzel Sanatlar Lisesi	3	5	14	13	7
Sosyal Bilimler Lisesi	1	2	11	26	13
Spor Lisesi	1	0	0	10	9

Tabloda görüldüğü üzere “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Yalnız Güzel Sanatlar Lisesine giden öğrencilerin “Tamamen Katılıyorum” ifadesine verdikleri frekans dağılımı diğer okul türlerinin frekans dağılımından farklılık göstermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladıkları belirlenmiştir.

Tablo 93. Öğrencilerin “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	3	1	14	51
Anadolu Meslek Lisesi	1	2	2	20	45
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	0	0	11	44
Fen Lisesi	0	2	8	21	47
Güzel Sanatlar Lisesi	0	0	4	15	23
Sosyal Bilimler Lisesi	0	3	0	10	40
Spor Lisesi	1	0	2	5	12

Tabloda görüldüğü üzere “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunmasının ülkemiz için önemli olduğunun bilincinde oldukları belirlenmiştir.

Tablo 94. Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	0	4	4	22	39
Anadolu Meslek Lisesi	2	1	3	29	35
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	0	3	18	34
Fen Lisesi	0	4	15	23	36
Güzel Sanatlar Lisesi	3	1	7	12	19
Sosyal Bilimler Lisesi	0	1	4	9	39
Spor Lisesi	0	1	1	4	14

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Yalnız Fen Lisesine giden öğrencilerin “Kararsızım” ifadesine verdikleri frekans dağılımı diğer okul türlerinin frekans dağılımından farklılık göstermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafi geziler sayesinde ülkedeki çeşitli kültürleri tanıdıkları ve onlara değer vermeyi öğrendikleri belirlenmiştir

Tablo 95. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Anadolu Lisesi	2	5	5	22	35
Anadolu Meslek Lisesi	0	1	6	35	28
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	3	5	25	22
Fen Lisesi	1	4	8	24	41
Güzel Sanatlar Lisesi	3	0	9	14	16
Sosyal Bilimler Lisesi	1	6	8	16	22
Spor Lisesi	1	0	4	5	10

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine okul türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, okul türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda okul türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafi gezi ve gözlemler sayesinde vatana sahip olma bilinci kazandıkları belirlenmiştir.

Tablo 96. Alan türleri değişkeni ile gruplandırılmış maddeler arasındaki farklılığın karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları

Faktör1 (Gezi ve Gözlem)		Mean Rank	Chi-Square	p
Fen Bilimleri	178	190,48	12,462	,006
Sosyal Bilimler	41	169,11		
Türkçe- Matematik	165	208,83		
Yabancı Dil	4	42,38		
Faktör2 (Coğrafya Dersi)		Mean Rank	Chi-Square	p
Fen Bilimleri	178	217,06	20,877	,000
Sosyal Bilimler	41	183,52		
Türkçe- Matematik	165	177,00		
Yabancı Dil	4	25,13		
Faktör3 (Bilinç ve Duyarlılık)		Mean Rank	Chi-Square	p
Fen Bilimleri	178	190,57	10,780	,013
Sosyal Bilimler	41	148,21		
Türkçe- Matematik	165	210,60		
Yabancı Dil	4	179,50		
Faktör4 (Doğal ve Kültürel Alanlar)		Mean Rank	Chi-Square	p
Fen Bilimleri	178	198,01	15,106	,002
Sosyal Bilimler	41	135,33		
Türkçe- Matematik	165	207,00		
Yabancı Dil	4	129,13		

Tablo incelendiğinde faktör 1, faktör 2, faktör 3 ve faktör 4'ün "p" değeri 0,05 ten küçüktür. Bu bağlamda alan türü değişkenine göre öğrencilerin belirtilen faktörlere ilişkin sıralama ölçeği puanı ortalamasının (Mean Rank) birbirinden farklı değerlere sahip olması öğrencilerin okudukları alan türü değişkenine göre verdikleri cevaplar arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Fakat alan türüne göre öğrenci sayılarının farklı olması dağılımın normalliğini etkilemiş, dolayısıyla maddelere verdikleri cevapların analizleri incelendiğinde birbirine benzer cevaplar verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 97. Öğrencilerin “Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine verdikleri cevapların alan türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	3	5	16	54	100
Sosyal Bilimler	1	1	13	9	17
Türkçe-Matematik	1	3	21	48	92
Yabancı Dil	0	0	1	1	2

Tabloda görüldüğü üzere “Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin Kapadokya yöresinde gördüğü örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşündüğü belirlenmiştir.

Tablo 98. Öğrencilerin “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların alan türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	17	36	36	73	16
Sosyal Bilimler	1	11	14	8	7
Türkçe-Matematik	23	45	41	46	10
Yabancı Dil	2	1	0	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler farklı oranda cevap vermişlerdir. Alan türü değişkenine göre Fen Bilimleri alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” ifadelerinde yoğunluk

kazanmıştır. Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Türkçe-Matematik alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar ise “Katılmıyorum”, “Kararsızım” ve “Katılıyorum” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Yabancı Dil alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar ise “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadesinde yoğunluk kazanmıştır. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmüş, Türkçe-Matematik ve Yabancı Dil alanında okuyan öğrencilerin okulda verilen coğrafi bilgilerin çevreyi algılamalarında yetersiz kaldığını düşündükleri, Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrencilerin kararsız kaldıkları ve Fen Bilimleri alanında okuyan öğrencilerin okulda verilen coğrafi bilgilerin çevreyi algılamalarında yeterli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Tablo 99. Öğrencilerin “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	1	3	18	82	74
Sosyal Bilimler	0	2	11	12	16
Türkçe-Matematik	2	6	13	39	105
Yabancı Dil	0	0	0	3	1

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yöntemini faydalı buldukları belirlenmiştir.

Tablo 100. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	2	5	33	69	69
Sosyal Bilimler	2	1	10	12	16
Türkçe-Matematik	3	9	26	57	70
Yabancı Dil	0	1	2	0	1

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kararsızım” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin gezi-gözlem yöntemi ile vatanseverlik bilinçlerinin arttığı belirlenmiştir.

Tablo 101. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	1	7	16	44	110
Sosyal Bilimler	0	2	7	10	22
Türkçe-Matematik	1	3	7	38	116
Yabancı Dil	0	0	0	0	4

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak

anlamli bir fark görülmemiş, ğrencileri UNESCO Dünya Miras Listesi'nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması gururlandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 102. Öğrencilerin “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	2	2	3	38	133
Sosyal Bilimler	0	0	1	8	32
Türkçe-Matematik	3	0	2	16	144
Yabancı Dil	0	0	0	0	4

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamli bir fark görülmemiş, öğrencilerin gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerektiğini düşündüğü belirlenmiştir.

Tablo 103. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	7	10	33	74	54
Sosyal Bilimler	3	3	11	14	10
Türkçe-Matematik	5	15	54	51	40
Yabancı Dil	0	2	2	0	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrencilerin büyük çoğunluğu olumlu cevap vermişlerdir. Alan türü değişkenine göre Fen Bilimleri alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” ifadelerinde yoğunluk kazanmıştır. Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar “Katılıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Türkçe-Matematik alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar ise “Kararsızım” ,“Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Yabancı Dil alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar ise “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde yoğunluk kazanmıştır. Yalnız Fen Bilimleri alanında okuyan öğrencilerin “Katılıyorum” ifadesi ile Türkçe-Matematik alanında okuyan öğrencilerin “Kararsızım” ifadesine verdikleri cevap frekansları diğer alanlarda okuyan öğrencilere göre farklılık göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmüş, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Türkçe-Matematik alanında okuyan öğrencilerin coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yönteminin vatanseverlik bilinci oluşturduğunu düşündükleri, Yabancı Dil bölümünde okuyan öğrencilerin ise kararsız kaldıkları belirlenmiştir.

Tablo 104. Öğrencilerin “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	3	7	21	55	92
Sosyal Bilimler	1	1	10	13	16
Türkçe-Matematik	2	8	11	49	95
Yabancı Dil	0	0	0	1	3

Tabloda görüldüğü üzere “Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” cevabını

vermişlerdir. Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrencilerin “Katılıyorum” ifadesine verdiği cevap frekansı dışında diğer ifadelerle verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerde Peribacalarının güzelliğini görmek ülkedeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturduğu belirlenmiştir.

Tablo 105. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	34	43	55	32	14
Sosyal Bilimler	6	16	14	3	2
Türkçe-Matematik	34	70	45	13	3
Yabancı Dil	4	0	0	0	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler farklı oranda cevap vermişlerdir. Alan türü değişkenine göre Fen Bilimleri alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar bütün ifadelerle yaklaşık eşit oranda dağılım göstermiştir. Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Türkçe-Matematik alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar ise “Katılmıyorum”, “Kararsızım” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Yabancı Dil alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar ise “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadesinde yoğunluk kazanmıştır. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, Türkçe-Matematik ve Yabancı Dil alanında okuyan öğrencilerin coğrafya derslerinde kullanılan materyallerin (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmede yetersiz kaldığını düşündükleri, Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrencilerin kararsız kaldıkları ve Fen Bilimleri alanında okuyan öğrencilerin ise coğrafya derslerinde kullanılan materyallerin (küre,

harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmede yeterli olup olmadığı hakkında çoğunlukla kararsız ve katılmadıkları belirlenmiştir.

Tablo 106. Öğrencilerin “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	2	4	16	76	80
Sosyal Bilimler	0	0	11	14	16
Türkçe-Matematik	3	7	20	43	92
Yabancı Dil	0	0	0	1	3

Tabloda görüldüğü üzere “Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmanın bizleri daha güçlü bir toplum haline getirdiği düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 107. Öğrencilerin “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	9	15	39	66	49
Sosyal Bilimler	0	5	12	16	8
Türkçe-Matematik	2	14	34	80	35
Yabancı Dil	1	0	1	2	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafya derslerinin ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmelerinde etkili olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Tablo 108. Öğrencilerin “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	32	46	52	25	23
Sosyal Bilimler	7	13	13	6	2
Türkçe-Matematik	21	56	58	19	11
Yabancı Dil	4	0	0	0	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler farklı oranda cevap vermişlerdir. Alan türü değişkenine göre Fen Bilimleri alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar bütün ifadelere yaklaşık eşit oranda dağılım göstermiştir. Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar “Katılmıyorum” ve “Kararsızım” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Türkçe-Matematik alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar ise “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Yabancı Dil alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar ise “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadesinde yoğunluk kazanmıştır. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, Türkçe-Matematik ve Yabancı Dil alanında okuyan öğrencilerin coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda

Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi veremeyecekleri, Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrencilerin kararsız kaldıkları ve Fen Bilimleri alanında okuyan öğrencilerin ise coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verip veremeyecekleri hakkında çoğunlukla kararsız ve katılmadıkları belirlenmiştir.

Tablo 109. Öğrencilerin “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	2	9	21	62	84
Sosyal Bilimler	3	1	10	15	12
Türkçe-Matematik	3	10	29	49	74
Yabancı Dil	0	0	0	1	3

Tabloda görüldüğü üzere “Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin kendi kültürlerine ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılmasının önemli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Tablo 110. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	4	4	16	61	93
Sosyal Bilimler	2	2	7	12	18
Türkçe-Matematik	3	4	11	53	94
Yabancı Dil	0	0	0	2	2

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilere coğrafi gezi ve gözlemlerin yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 111. Öğrencilerin “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	27	33	49	48	21
Sosyal Bilimler	7	12	15	5	2
Türkçe-Matematik	33	52	51	24	5
Yabancı Dil	3	0	1	0	0

Tabloda görüldüğü üzere “Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler farklı oranda cevap vermişlerdir. Alan türü değişkenine göre Fen Bilimleri ve Türkçe-Matematik alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar bütün ifadelere yaklaşık eşit oranda dağılım göstermiştir. Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” ifadelerinde yoğunlaşmıştır. Yabancı Dil alanında okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar ise “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadesinde yoğunluk kazanmıştır. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmüş, Yabancı Dil alanında okuyan öğrencilerin sınıflarda anlatılan coğrafya konularının vatan sevgisi duygusu oluşturmada yeter olduğunu düşündükleri, Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrencilerin kararsız kaldıkları ve Fen Bilimleri ve Türkçe-Matematik alanında okuyan öğrencilerin ise sınıflarda anlatılan coğrafya konularının vatan sevgisi duygusu oluşturmada yeterli olup olmadığı hakkında yaklaşık eşit oranda farklı düşündükleri belirlenmiştir.

Tablo 112. Öğrencilerin “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	3	15	37	61	62
Sosyal Bilimler	4	4	12	11	10
Türkçe-Matematik	3	4	33	51	74
Yabancı Dil	1	1	1	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark

görülmemiş, öğrencilerin coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anladıkları belirlenmiştir.

Tablo 113. Öğrencilerin “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	3	7	24	59	85
Sosyal Bilimler	3	1	8	14	15
Türkçe-Matematik	0	4	15	47	99
Yabancı Dil	0	0	0	2	2

Tabloda görüldüğü üzere “Farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencileri farklı kültüre sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmeyi gururlandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 114. Öğrencilerin “Gezi-gözlem yöntemi ülkemizi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	3	7	13	67	88
Sosyal Bilimler	3	0	8	11	19
Türkçe-Matematik	1	4	10	58	92
Yabancı Dil	0	0	2	2	0

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem yöntemi ülkemi tanımamı ve sevmemi sağlar.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin gezi-gözlem yöntemi sayesinde ülkesini tanıdığı ve sevdiği belirlenmiştir.

Tablo 115. Öğrencilerin “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	4	5	17	45	107
Sosyal Bilimler	2	1	12	8	18
Türkçe-Matematik	1	6	7	40	111
Yabancı Dil	0	0	0	1	3

Tabloda görüldüğü üzere “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı’nın ülkemde olması beni gururlandırıyor.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencileri UNESCO Dünya Miras Listesi’nde ülkesini temsil eden varlıkların bulunmasının gururlandırdığı belirlenmiştir.

Tablo 116. Öğrencilerin “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	1	9	24	80	64
Sosyal Bilimler	4	1	9	10	17
Türkçe-Matematik	4	13	22	64	62
Yabancı Dil	1	2	0	0	1

Tabloda görüldüğü üzere “Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Yalnız Yabancı Dil alanında okuyan öğrenciler daha çok “Katılmıyorum” cevabını vermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılıklarının arttığı belirlenmiştir.

Tablo 117. Öğrencilerin “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	4	10	29	75	60
Sosyal Bilimler	2	0	8	15	16
Türkçe-Matematik	1	7	18	77	62
Yabancı Dil	0	0	3	1	0

Tabloda görüldüğü üzere “Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını

vermişlerdir. Yalnız Yabancı Dil alanında okuyan öğrenciler daha çok “Kararsızım” cevabını vermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin tarihi ve doğal güzelliklerimize yapılan gezilerden sonra sorumluluk bilinçlerinin arttığı belirlenmiştir.

Tablo 118. Öğrencilerin “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	3	11	38	70	56
Sosyal Bilimler	4	1	13	16	7
Türkçe-Matematik	0	9	38	68	50
Yabancı Dil	2	2	0	0	0

Tabloda görüldüğü üzere “Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Yalnız Yabancı Dil alanında okuyan öğrenciler daha çok “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” cevabını vermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıkların Türkiye’nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilinçlerini artırdığı belirlenmiştir.

Tablo 119. Öğrencilerin “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	7	18	30	58	65
Sosyal Bilimler	3	5	14	10	9
Türkçe-Matematik	2	7	32	70	54
Yabancı Dil	0	0	2	2	0

Tabloda görüldüğü üzere “Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Yalnız Sosyal Bilimler alanında okuyan öğrenciler daha çok “Kararsızım” cevabını vermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin Kapadokya’ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladıkları belirlenmiştir.

Tablo 120. Öğrencilerin “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	1	6	10	47	114
Sosyal Bilimler	0	0	4	15	22
Türkçe-Matematik	2	4	3	33	123
Yabancı Dil	0	0	0	1	3

Tabloda görüldüğü üzere “Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen

Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunmasını ülkeleri için önemli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Tablo 121. Öğrencilerin “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	2	8	20	61	87
Sosyal Bilimler	3	1	7	11	19
Türkçe-Matematik	1	3	10	44	107
Yabancı Dil	0	0	0	1	3

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Diğer ifadelerine verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafi geziler sayesinde ülkedeki çeşitli kültürleri tanıdıkları ve onlara değer vermeyi öğrendikleri belirlenmiştir.

Tablo 122. Öğrencilerin “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine verdikleri cevapların okul türü değişkeni ile arasındaki ki-kare testi sonuçları

Alan	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Fen Bilimleri	2	8	16	70	82
Sosyal Bilimler	3	0	8	13	17
Türkçe-Matematik	3	9	21	58	74
Yabancı Dil	1	2	0	0	1

Tabloda görüldüğü üzere “Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.” ifadesine alan türü değişkenine göre öğrenciler büyük oranda olumlu cevap verirken, alan türü değişkenine göre öğrencilerin çoğunluğu “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Yalnız Yabancı Dil alanında okuyan öğrenciler daha çok “Katılmıyorum” cevabını vermiştir. Diğer ifadelere verdikleri cevaplar birbirine yakın oranda dağılım göstermiştir. Bu bağlamda alan türü değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin coğrafi gezi ve gözlemlerin vatana sahip olma bilinci kazandırdığını düşündükleri belirlenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma konusuna ait problem durumu ve alt problemlere ilişkin 388 öğrencinin hazırlanan Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeği anketine verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular yorumlanmış ve elde edilen sonuçlara bağlı olarak önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuçlar

Öncelikle araştırma amacı kapsamında yer alan konulara bağlı olarak alt problemlere ilişkin elde edilen bulgular Coğrafya Dersi Vatanseverlik Değeri Ölçeği anketi içerisinde yer alan dört faktöre (Gezi-Gözlem, Coğrafya Dersi, Bilinç ve Duyarlılık, Doğal ve Kültürel Alanlar) göre yorumlanmıştır. Bu bilgiler ışığında coğrafya dersi kapsamında doğal ve kültürel miras varlıklarımıza yapılan gezi ve gözlemlerin vatanseverlik değeri üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

5.1.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Sonuçlar

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre gezi-gözlem faktörü ile ilgili ifadelere verdikleri cevaplar incelendiğinde kız öğrencilerin ifadelere verdikleri cevap frekansları erkek öğrencilerin ifadelere verdikleri cevap frekansından oran anlamında daha fazla olmakla beraber kız ve erkek öğrencilerin verdikleri cevapların genellikle birbirine yakın frekans dağılımı gösterdiği ve ifadelere büyük bir kısmının olumlu cevap verdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin gezi-gözlem yöntemini faydalı buldukları, geziler ve gözlemler sayesinde sorumluluk bilinci elde ettikleri, maddi ve manevi öğelerimize değer vermeyi, vatani tanımayı, vatani sevmeyi, vatana sahip olmayı daha iyi öğrendikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre coğrafya dersi faktörü ile ilgili ifadelere verdikleri cevaplar incelendiğinde kız öğrencilerin ifadelere verdikleri cevap frekansları erkek öğrencilerin ifadelere verdikleri cevap frekansından oran anlamında

daha fazla olmakla beraber kız ve erkek öğrencilerin verdikleri cevapların genellikle birbirine yakın frekans dağılımı gösterdiği ve ifadelere olumsuz cevap verdikleri tespit edilmiştir. Yalnız öğrenciler coğrafya derslerini miras varlıklarımız hakkında bilgi elde etmede yeterli bulmuşlardır. Bu bağlamda genel olarak öğrencilerin coğrafya derslerini yetersiz buldukları belirlenmiş coğrafya derslerinin öğrencilerin miras varlıklarımız hakkında ayrıntılı bilgi vermelerinde yeteri düzeyde başarı sağlayamadığı, bununla birlikte sınıf içerisinde kullanılan materyallerin, anlatılan konuların vatanseverlik bilinci oluşturmada ve çevreyi algılamada yetersiz kaldığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre bilinç ve duyarlılık faktörü ile ilgili ifadelere verdikleri cevaplar incelendiğinde kız öğrencilerin ifadelere verdikleri cevap frekansları erkek öğrencilerin ifadelere verdikleri cevap frekansından oran anlamında daha fazla olmakla beraber kız ve erkek öğrencilerin verdikleri cevapların genellikle birbirine yakın frekans dağılımı gösterdiği ve ifadelere büyük bir kısmının olumlu cevap verdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin UNESCO dünya miras listesinde bulunan varlıklarımız hakkında bilinçli ve duyarlı oldukları, bu alanların korunması, zarar verenlerin uyarılması gerektiği bilincine ve duyarlılığa sahip oldukları, farklı kültürlerin bir arada olmasının ülke için faydalı olduğu bilincine ulaştıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre doğal ve kültürel alanlar faktörü ile ilgili ifadelere verdikleri cevaplar incelendiğinde kız öğrencilerin ifadelere verdikleri cevap frekansları erkek öğrencilerin ifadelere verdikleri cevap frekansından oran anlamında daha fazla olmakla beraber kız ve erkek öğrencilerin verdikleri cevapların genellikle birbirine yakın frekans dağılımı gösterdiği ve ifadelere büyük bir kısmının olumlu cevap verdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin doğal ve kültürel miras alanlarımız hakkında bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Göreme milli parkı içerisinde yer alan varlıklarımızın öğrencilere vatan sevgisi, vatani koruma ve gelecek nesillere aktarma, kültürel değerlere sahip olma ve doğal kaynaklarımızın korunması gerekliliğini öğrettiği belirlenmiştir.

5.1.2. Katılım Düzeyi Değişkenine Göre Sonuçlar

Öğrencilerin katılım düzeyi değişkenine göre gezi-gözlem faktörü ile ilgili ifadelerine verdikleri cevaplar incelendiğinde geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin verdikleri cevaplar genellikle olumlu olurken, geziye katılan öğrencilerin ifadelerine verdikleri olumlu cevap frekansları geziye katılmayan öğrencilerin ifadelerine verdikleri olumlu cevap frekansından her madde için ayrı ayrı daha fazla orana sahiptir. Bu bağlamda katılım düzeyi değişkenine göre geziye katılan öğrenciler ile katılmayan öğrenciler aralarında anlamlı bir fark belirlenmiş geziye katılanların katılmayanlara göre doğal kaynaklardaki değişimi daha iyi anladıkları, vatanı tanıma, koruma ve sorumluluk duygularının daha çok arttığı ve ülke içerisindeki farklı kültürlere daha olumlu baktıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin katılım düzeyi değişkenine göre coğrafya dersi faktörü ile ilgili ifadelerine verdikleri cevaplar incelendiğinde geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin verdikleri cevapların genellikle birbirine yakın frekans dağılımı gösterdiği ve ifadelerine büyük bir kısmının olumsuz cevap verdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda genel olarak geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin coğrafya derslerini yetersiz buldukları belirlenmiş coğrafya derslerinin öğrencilerin miras varlıklarımız hakkında ayrıntılı bilgi vermelerinde yeteri düzeyde başarı sağlayamadığı, bununla birlikte sınıf içerisinde kullanılan materyallerin, anlatılan konuların vatanseverlik bilinci oluşturmada ve çevreyi algılamada yetersiz kaldığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin katılım düzeyi değişkenine göre bilinç ve duyarlılık faktörü ile ilgili ifadelerine verdikleri cevaplar incelendiğinde geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin verdikleri cevaplar genellikle olumlu olurken, geziye katılan öğrencilerin ifadelerine verdikleri olumlu cevap frekansları geziye katılmayan öğrencilerin ifadelerine verdikleri olumlu cevap frekansından bazı maddeler için ayrı ayrı daha fazla orana sahiptir. Bu nedenle katılım düzeyi değişkenine göre geziye katılan öğrenciler ve katılmayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark belirlenmiş, geziye katılan öğrencilere miras varlıklarımızın UNESCO dünya miras listesinde yer alması daha anlamlı gelmiş, öğrencilerin farklı kültürlerin bir arada olması, miras alanlarımızın korunması, zarar verenlerin uyarılması konularında daha bilinçli ve duyarlı oldukları belirlenmiştir.

Öğrencilerin katılım düzeyi değişkenine göre doğal ve kültürel alanlar faktörü ile ilgili ifadelerle verdikleri cevaplar incelendiğinde geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin verdikleri cevaplar genellikle olumlu olurken, geziye katılan öğrencilerin ifadelerle verdikleri olumlu cevap frekansları geziye katılmayan öğrencilerin ifadelerle verdikleri olumlu cevap frekansından her madde için ayrı ayrı daha fazla orana sahiptir. Bu nedenle katılım düzeyi değişkenine göre geziye katılan öğrenciler ve katılmayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark belirlenmiş, geziye katılan öğrencilerin doğal ve kültürel miras alanlarımız hakkında daha çok bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Göreme milli parkı içerisinde yer alan varlıklarımızın geziye katılan öğrencilere vatan sevgisi, vatani koruma ve gelecek nesillere aktarma, kültürel değerlere sahip olma ve doğal kaynaklarımızın korunması gerekliliğini daha fazla aşılacağı belirlenmiştir.

5.1.3. Okul Türü Değişkenine Göre Sonuçlar

Öğrencilerin okul türü değişkenine göre gezi-gözlem, bilinç ve duyarlılık ve doğal ve kültürel alanlar faktörleri ile ilgili ifadelerle verdikleri cevaplar incelendiğinde farklı okul türüne giden öğrencilerin verdikleri cevapların genellikle birbirine yakın frekans dağılımı gösterdiği ve ifadelerle büyük bir kısmının olumlu cevap verdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda belirtilen üç faktör için okul türü değişkenine göre öğrenciler vatana sahip olma, çevre algısı, kültürel çeşitlilik, gezi ve gözlemlerin yararlılığı, doğal kaynakların bilinirliği ve doğal ve kültürel alanların gelecek nesillere aktarılması konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Öğrencilerin okul türü değişkenine göre coğrafya dersi faktörü ile ilgili ifadelerle verdikleri cevaplar incelendiğinde diğer faktörlere nazaran öğrencilerin ifadelerle verdikleri cevap frekanslarının genel olarak olumsuz cevaplarda yığılım gösterdiği belirlenmiştir. Yalnız öğrencilerin okul türü fark etmeksizin coğrafya derslerinin ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmelerinde etkili olduğu fikrinde ortak düşünceye sahip olduğu da belirtilmelidir. Bunlarla birlikte Anadolu Meslek Lisesi ve Fen Lisesine giden öğrencilerin coğrafya derslerinde anlatılan konularla Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilecekleri ve anlatılan konuların vatanseverlik bilinci oluşturduğu

hakkındaki düşüncelerinde etkili olan faktörün coğrafya dersine giren öğretmenlerin konular ile ilgili tutum, davranış ve bilgileri ile öğrencilerin konuya olan ilgilerinden dolayı olumlu yönde farklılık gösterdiği de söylenebilir. Aynı zamanda Spor Lisesine giden öğrencilerin okullarda kullanılan materyallerin yeterli olduğunu ve vatanseverlik bilinci oluşturduğunu düşünmelerinde okulun materyaller de ve fiziki koşullarındaki yeterliliği, öğretmenlerin materyalleri aktif şekilde kullanmaları ve öğrencilerin konuya olan ilgisinden kaynaklı olabileceği de belirtilmelidir.

5.1.4. Alan Türü Değişkenine Göre Sonuçlar

Öğrencilerin alan türü değişkenine göre gezi-gözlem faktörü ile ilgili ifadelerle verdikleri cevaplar incelendiğinde alan türüne göre öğrencilerin verdikleri cevapların genellikle birbirine yakın frekans dağılımı gösterdiği ve ifadelerle büyük bir kısmının olumlu cevap verdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin gezi-gözlem yöntemini faydalı buldukları, geziler ve gözlemler sayesinde sorumluluk bilinci elde ettikleri, maddi ve manevi öğelerimize değer vermeyi, vatani tanımayı, vatani sevmeyi, vatana sahip olmayı daha iyi öğrendikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin alan türü değişkenine göre coğrafya dersi faktörü ile ilgili ifadelerle verdikleri cevaplar incelendiğinde diğer faktörlere nazaran öğrencilerin ifadelerle verdikleri cevap frekanslarının genel olarak olumsuz cevaplarda yığılım gösterdiği belirlenmiştir. Yalnız öğrenciler coğrafya dersinin ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmede etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda coğrafya dersinde kullanılan materyaller, anlatılan konular, Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi vermelerinde ve vatanseverlik bilinci oluşturmada yeterince etkili olamamıştır.

Öğrencilerin alan türü değişkenine göre bilinç ve duyarlılık ve doğal ve kültürel alanlar faktörü ile ilgili ifadelerle verdikleri cevaplar incelendiğinde de alan türüne göre öğrencilerin verdikleri cevapların genellikle birbirine yakın frekans dağılımı gösterdiği ve ifadelerle büyük bir kısmının olumlu cevap verdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda belirtilen iki faktör için alan türü değişkenine göre öğrenciler jeopolitik konum, vatana sahip olma, çevre algısı, kültürel çeşitlilik, doğal kaynakların bilinirliği ve doğal ve kültürel alanların gelecek nesillere aktarılması konusundaki düşünceleri

arasında anlamlı bir fark görülmemiş, öğrencilerin vatanseverlik duygularının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuçlar incelendiğinde bütün değişkenlere göre coğrafya derslerinde kullanılan materyallerin ve anlatılan konuların çevreyi yani vatani tanıtmaya ve vatanseverlik duygusu aşılama için yeterli katkıyı sağlayamadığı, derslerin öğrenciler için Farkındalık Oluşturan Unsur (FOU) (bkz: syf:7) haline getirmesi beklenen unsurlar için farkındalığı oluşturmada tam anlamıyla başarılı olamadığı söylenebilir. Başarısızlığın nedeni ise öğrencilerin coğrafya dersine karşı önyargıdan dolayı geliştirmiş oldukları olumsuz tutumları, bütün yönleriyle öğretmen faktörü ve materyal yetersizliği olabileceği düşünülmektedir.

Elde edilen sonuçları destekler nitelikte konu ile ilgili yüksek lisans tezleri incelendiğinde Çakmaklı (2004)'nın 9. Sınıf öğrencilerine uyguladığı anket sonucunda, Tülümen (2018)'in 8 farklı ortaöğretim türünde öğrenim gören öğrencilere uyguladığı tutum ve kaygı ölçekleri analizi sonucunda öğrencilerin coğrafya derslerine karşı olumsuz bir tutum içerisinde oldukları belirtilmiştir. Yalnız Kaba (2016)'nın Kahramanmaraş ilinde 10 farklı ortaöğretim türünde öğrenim gören 9. Sınıf öğrencilerine uyguladığı tutum ölçeği sonuçlarına göre ise öğrencilerin coğrafya derslerine karşı olumlu bir tutum içerisinde oldukları belirtilmiştir.

Gezi ve gözlemlerin vatanseverlik duygusu oluşturup oluşturamadığı ya da oluşturduysa ne derecede oluşturduğunu anlamak adına coğrafya derslerinin beklenen başarıyı yakalayamaması gezi gözlemin etkisini ortaya çıkarmada etkili olmuştur. Öğrencilerin bütün değişkenlere göre verdikleri cevap frekansları incelendiğinde özellikle katılım düzeyi değişkeninde geziye katılan öğrencilerin vatana sahip olma konusunda, çevreyi algılamada, kültürel değerlere saygı duymada, doğal ve kültürel miras varlıklarımızın korunması, zarar verenlerin uyarılması ve gelecek nesillere aktarılması konusunda, doğal kaynaklarımız ve değişimi hakkında bilgi sahibi olmada, Türkiye'nin jeopolitik konumunun önemi konusunda geziye katılmayan öğrencilere göre daha bilinçli, duyarlı ve bilgili oldukları söylenebilir. Yalnız geziye katılan ve katılmayan öğrencilerin Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verememeleri gözden kaçmamalıdır. Bu bağlamda gezi ve gözleme katılan öğrencilerde farkındalığının artması gereken unsurların Farkındalığı Artan Unsur (FAU) (bkz: syf:7) haline geldiği bu nedenle de gezi-gözlem yönteminin ve gezi-gözlem sonucunda gelişen

FAU'ların geziye katılan öğrencilerde vatanseverlik duygusu geliştirmede büyük oranda etkili olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen sonuçları destekler nitelikte konu ile ilgili Açıkgöz(2006), Ertuğ(2007), Yönev(2008), Çalışkan(2008), Ballı(2009), Özkan(2009), Badem(2010), Şen(2011), Tosun(2012), Ay(2015) ve Namlı(2018)'nin yüksek lisans tezleri ve Korkmaz(2006)'ın doktora tezi incelendiğinde deney ve kontrol grupları üzerinde yapmış oldukları çalışmalar ile elde ettikleri sonuçlara göre gezi-gözlem yöntemi ile uygulama yapılarak ders işlenen öğrencilerin geziye katılmayan ve klasik yöntemlerle ders işlenen öğrencilere göre daha başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Bir anlamda bireyin hiç bilmediği ya da ikincil ve üçüncül kaynaklardan elde ettiği bilgiler ışığında bilişsel ve duyuşsal anlamda fikir sahibi olduğu Farkındalık Oluşturan Unsurların (FOU) gezi gözlemler sonrasında Farkındalığı Artan Unsurlar (FAU) haline geldiği belirtilmiştir. Bu bağlamda gezi-gözlem yönteminin sadece coğrafya derslerinde değil aynı zamanda sosyal bilgiler, tarih ve biyoloji derslerinde de öğrenmede olumlu yönde bir etkiye sahip olduğunu belirtmek mümkündür.

5.2. Öneriler

- Öğretmenlerin doğal ve kültürel miras varlıklarımız hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olabilmeleri için miras varlıklarımız hakkında araştırma yapmalı ve bu alanlara geziler yapmalı ve gözlemde bulunmalıdırlar.
- Milli Eğitim Bakanlığı aracılığı ve uzman kişilerin katılımıyla beraber Coğrafya öğretmenleri belirli aralıklarla toplanmalı ve doğal ve kültürel varlıklarımıza geziler düzenlenmeli, öğretmenlerin bu alanlar hakkında ayrıntı bilgi sahibi olmalarına katkı sağlanmalıdır.
- Milli Eğitim Programı içerisine Değerler Eğitimi Dersi eklenmeli ve öğrencilere yerel ve ulusal değerlerin öğretilmesi sağlanmalıdır.
- Coğrafya dersi öğretim programı kapsamında doğal ve kültürel miras alanlarımız ile ilgili yer alan konularla alakalı düzenlenecek olan gezilerin ve gözlemlerin kapsamı sadece eğlence amaçlı değil özellikle araştırma, inceleme ve bilimsel özellikleri öne çıkarılarak plan yapılmalıdır.

- Gezi ve gözlem etkinliğine katılacak olan öğrencilere alanlar ile ilgili bilgiler önceden verilmeli ve etkinliğin bilimsel yönleri öğrencilere anlatılarak bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.
- Gezi ve gözlem etkinliklerinde her yöreye uygun alanlar seçilmelidir.
- Doğal ve kültürel miras alanlarımıza yapılacak olan etkinliklere Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarından ulaşım, konaklama ve maddi konularda destek sağlanmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bu tür geziler aylık ve yıllık planlanmalı, İl, İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri kontrolünde zorunlu tutulmalıdır.
- Bu tür gezilere Coğrafya dersi öğretmenleri ve Tarih dersi öğretmenleri yanı sıra alanında uzman kişilerinde (rehber, araştırmacı, akademisyen vb.) katılmaları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

ACIPAYAMLI, O. (1978), Halkbilim Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara

AÇIKGÖZ, M. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi-Gözlem Ve İnceleme Yönteminin Etkililiğinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

AKARSU, B. (1975) Felsefe Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara

AKBAŞ, O. (2008), Sosyal Bilgilerde Değerler ve Öğretimi, (Ed. Bayram Tay ve Adem Öcal), Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, Pegem Akademi, Ankara

AKSOY, B. (2003), Millî Kimliğin Kazandırılmasında Coğrafyanın Önemi, Ankara: Türk Yurdu, Cilt:23, sayı: 194, sayfa 55-59

AKTEPE, V. ve TAHİROĞLU, M. (2016), “Değerler Eğitimi Yaklaşımları ve Etkinlik Örnekleri”, Values Education Approaches And Sample Activities, The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2941> Number: 42, p. 361-384, Winter III

ALTAN, Z. M. (2011), Çoklu Zekâ Kuramı ve Değerler Eğitimi, Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, cilt: 1, sayı: 4, sayfa: 53-57

ARSEVEN, A.D. (2001), Alan Araştırma Yöntemi, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara

ARSLAN, Ş.Z. ve YAŞAR, T.F. (2014, S7) “Yükselen “Değer” Kavramı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım”, Değerler Eğitimi, (Derl: Yusuf Sinan Zavalı), Ensar Neşriyat, İstanbul

AY, M.A. (2015). Gezi Gözlem Ve İnceleme Yönteminin 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Programında “Ekonomi Ve Sosyal Hayat” Ünitesinde Vakıflar Konusunun İşlenmesinde Öğrenci Başarı Ve Tutumları Üzerine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir

AYDIN, F. ve GÜNGÖRDÜ, E. (2015), Coğrafya Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara

- AYDIN, M. (2010) Gençliğin Dini ve Sosyal Değerleri, Çizgi Kitap Evi, Konya
- AYDIN, M.Z. ve AKYOL GÜRLER, Ş. (2013), Okulda Değerler Eğitimi Yöntem-Etkinlikler-Kaynaklar, Nobel Akademi, Ankara
- BACANLI, H. (2011). Değer, Değer midir?, Eğitime Bakış, 7 (19), 19-21
- BADEM, N. (2010). 4.Sınıf Öğrencilerinde Gezi Gözlem İle Desteklenmiş Öğretimin Çevre Kirliliği İle İlgili Farkındalıklarının Oluşumuna Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir
- BALLI, A. (2009). 9.Sınıf Fiziki Coğrafya Konuları Öğretiminde Gezi Gözlem Yönteminin Önemi (Bağcılar İlçesi Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- BALLI, M. (2007), İnsanlık Ailesinin Ortak Değerleri, Erguvan Yayınevi, Ankara
- BALAT UYANIK, G. (2012) “Okul Öncesinde Değerler Eğitimi” (Ed. Gülden Uyanık Balat), Okul Öncesinde Değerler Eğitimi ve Etkinlik Örnekleri, Pegem, Ankara
- BAŞCI NAMLI, Z. (2015), Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitimi, (Ed. Ramazan Sever), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Nobel Akademi Yayınları, Ankara
- BEKDEMİR, Ü. ve SEZER, İ. (2016), Giresun İlinin Turizm Potansiyeli Araştırma Projesi, Nobel Bilimsel Eserler, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara
- BİLGİN, N. (1995). Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar, Sistem Yayıncılık, İstanbul
- BİLGİN, N. (1998). Cumhuriyet Fikri ve Yurttaş Kimliği 75 Yılda Tebaa’dan Yurttaş’a Doğru, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Tarih Vakfı, İstanbul
- BILSKY, W. & SCHVVART, S. H. (1994), Values and Personality, European Journal of Personality, Vol. 8, 163-181
- BİNBAŞIOĞLU, C. (1977), Genel Öğretim Bilgisi Öğretim İlke, Yöntem ve Teknikler, Binbaşıoğlu Yayınevi, Ankara
- BİRCAN, H. H. (2015), Felsefede Değerler Problemi, (Ed. Hasan Hüseyin Bircan ve Bülent Dilmaç.) Değerler Bilançosu, Konya. Çizgi Yayınevi

BOLAY, S. H. (2007). Değerlerimiz ve Günlük Hayat, Değerler Eğitimi Merkezi Dergisi, 1(1), 12-19

CAMPAN, F. ve GEORGE, P. (1963), Tabii Çevre Beşeri Çevre “Öğretim Islahatı Ruhuna Uygun Tabii Bilimler ve Coğrafya (Canlı Bir Pedagoji)” (Çev. Macid Arda), Öğretmen Kitapları: 82, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul

ÇAĞLAYAN, A. (2005), Ahlak Pusulası “Ahlak ve Değerler Eğitimi”, DEM Yayınları, İstanbul

ÇAKMAKLI, M. (2004). GÜNGÖREN İLÇESİNDE FARKLI PROGRAMLARIN UYGULANDIĞI ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ ÖĞRENCİLERİN COĞRAFYA DERSİNE KARŞI TUTUMLARI VE BUNLARIN KARŞILAŞTIRILMASI. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

ÇALIŞKAN, O. (2008). *Flüvyal Jeomorfoloji Konularında Gezi Gözlem Metodu Ve Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

ÇALIŞKUR, A. (2010), Psikolojide Değerler ve Gençlik, Papatya Yayıncılık, İstanbul

ÇALIŞKUR, A. ve ASLAN, E.A.(2013), Rokeach Değerler Envanteri Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi cilt: 16, sayı: 29

ÇİFÇİ, T. ve ÜNALDI, Ü. E. (2014). Remarks and Views of Geography Teachers on Current Situation of Value Education. Zeitschrift für die welt der türken. Vol. 6, No. 2, Syf: 81-99

Denizli’de Turizm (2001), Denizli İl Turizm Müdürlüğü

Denizli 2001 Kültür Değerleri (2001), T.C. Denizli Valiliği Kültür Müdürlüğü, Deha Matbaa, Denizli

DOĞANAY, A. (2006) “Değerler Eğitimi” Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (2. Baskı) (Ed. Cemil Öztürk), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara

DOĞANAY, A. (2009) Değerler Eğitimi (Ed. Cemil Öztürk) Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara

DOĞANAY, H. (2000), Coğrafya’ya Giriş, Çizgi Kitabevi, Konya

DOĞANAY, H. (2002) Coğrafya Öğretim Yöntemleri “Orta Öğretimde Coğrafya Eğitiminin Esasları, (5. Basım) Aktif Yayınevi, Erzurum

DOĞANAY, H. (2014), Coğrafya Öğretim Yöntemleri “Liselerde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi”, (6.Basım),Pegem Akademi, Ankara

DOĞANAY, H. ve SEVER, R. (2016), Genel Ve Fiziki Coğrafya, (13. Basım), Pegem Akademi, Ankara

ERTUĞ. A. (2007), Lise 2.Sınıf Biyoloji Derslerinde Okutulan “Biyosferdeki Yaşama Birlikleri” Konusunun Geleneksel Ve Gezi-Gözlem Yöntemiyle Öğretimin Öğrenmeye Olan Etkisinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya

ESERPEK, A. (1981), Eğitimin Yeni Tutum Geliştirmede Etkinlik Derecesi “Ankara Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Anket Uygulaması” Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları no:314, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Basımevi, Ankara

EYUBOĞLU, İ.Z. (1991),Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü, Sosyal Yayınlar, İstanbul

FICHTER, J. H. (2001), Sosyoloji Nedir. (Çev. Nilgün Çelebi).(5. Basım), Atilla Kitabevi, Ankara

FİDAN, N., ERDEN, M. (2001), Eğitime Giriş, Alkım Yayınları, İstanbul

GARİPAĞAOĞLU, N. (2001), Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde Gezi – Gözlem Metodunun Yeri ve Önemi, Marmara Coğrafya. Dergisi. Sayı:4

GÜNGÖRDÜ, E. (1999), Coğrafya Öğretim Yöntemleri, İlkeler ve Uygulamalar, (4. Basım), Özcan Ofset, Ankara

GÜNGÖR, E. (2010), Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar,(4.Basım), Ötüken Yayınları, İstanbul

GÜVEN, A. Z. (2014), Değerler Eğitimi ve Türkçe Derslerinde Değerlerin Kullanımı, Palet Yayınları, Konya

GÜVENÇ, B. (1979), İnsan ve Kültür, (3. Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul

GÖK, Y. ve GİRGIN, M. (2001), Ortaöğretim Coğrafya Programında Deney ve Gezi-Gözlemin Önemi, Doğu Coğrafya Dergisi, cilt: 7 sayı: 6, sayfa: 61-73

GÖKALP, Z. (2010), Türkçülüğün Esasları, Alter Yayıncılık, Ankara

HESAPÇIOĞLU, M. (1988), Öğretim İlke ve Yöntemleri Eğitim Programları ve Öğretimi, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul

HOŞGÖREN, M.Y. (2014), Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü, (2.Basım), Çantay Yayınları, İstanbul

HÖKELEKLİ, H. (2013a), Değerler Psikolojisi ve Eğitimi “Ailede, Okulda, Toplumda”, (2. Basım), Timaş Yayınları, İstanbul

HÖKELEKLİ, H. (2013b), Psikoloji, Din ve Eğitim Yönüyle İnsani Değerler, DEM Yayınları, İstanbul

HÖKELEKLİ, H. ve GÜNDÜZ, T. (2004). Üstün Yetenekli Çocukların Değer Yönelimleri ve Eğitimleri. (Editörler. Recep Kaymakcan, Seyfi Kenan vd.), Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu, (2. Basım), DEM Yayınları (2013), syf: 371-396, İstanbul

IGU. CGE (1992). International Charter on Geographical Education, International Geographical Union, Commission on Geographical Education, Washington, ISBN 3-925319-11-5,USA

İZBIRAK, R. (1969), "Coğrafi Araştırma Gezileri ve Hazırlıkları", Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi, sayı:2, sayfa: 1-62, Ankara

KABA, R. (2016). 9. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Karşı Tutumları (Kahramanmaraş Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum

KAĞITÇIBAŞI, Ç. ve CEMALCILAR, Z. (2014), Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar, Evrim Yayın Evi, İstanbul

KAHNE, J. ve MIDDAGH, E. (2006), Is Patriotism Good for Democracy? A Study of High School Seniors' Patriotic Commitments. Phi Delta Kappan 87. 8: 600-608

KALE. N. (2004). Nasıl Bir Değer Eğitimi, (Editörler. Recep Kaymakcan, Seyfi Kenan vd.), Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu. DEM Yayınları (2013), syf: 313-322, İstanbul

KARAKUŞ, U. (2009), “Coğrafya’da Deneysel Gözlem Uygulaması”, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 10, Sayı 1, 15-22

KAISER, H. F. (1974), An index of factorial simplicity, *Psychometrika*, Vol:39, No:1, 31-36

KAYMAKCAN, R. ve MEYDAN, H. (2014), Ahlak Değerler ve Eğitimi, Değer Eğitimi Merkezi Yayınları, İstanbul

KESKİN, Y. (2016), Değerlere Genel Bir Bakış: Tanımı, Özellikleri, İşlevi ve Sınıflandırılması, (Ed. Mustafa Köylü), Teoriden Pratiğe Değerler Eğitimi, Nobel Yayınları, Ankara

KORAT. G. (2010), Taş Kapıdan Taçkapağına Kapadokya, İletişim Yayınları, İstanbul

KORKMAZ, N. (2006). Volkan Topoğrafyası Konularının Öğretiminde Gezi-Gözlem Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

KUÇURADDİ, I. (2010), İnsan ve Değerleri “Değer Problemi”, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara

KUŞDİL, M.E. ve KAĞITÇIBAŞI, Ç. (2000). Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Schartz Değer Kuramı, Türk Psikoloji Dergisi, 15(45), 59-76

KÜÇÜKAHMET, L. (1998), Öğretim İlke ve Yöntemleri, Alkım Yayınları, İstanbul

KÜÇÜKAHMET, L. (2006), Öğretim İlke ve Yöntemleri, Nobel Yayın Evi, Ankara

KWAN, T. (2003). Geography and Citizenship Education in Hong Kong. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 2003, Vol. 12, No. 1, 67-71

MEYDAN, H. (2014), Okullarda Değer Eğitiminin Yeri Ve Değerler Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Bir Değerlendirme, Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, ss. 93-108

MUTLU AKKUŞ, S. (2015), Eski Çağ'da Nevşehir Bölgesi, (Ed. İlyas Gökhan), Nevşehir'in Tarihi Yolculuğu, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınları no:9, Fatih Basımevi, Kahramanmaraş

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Coğrafya Dersi Program Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu(2006). Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) 2005 Programı, Gazi Kitap Evi, Ankara

NAMLI, M. (2018). Bilgisayar Destekli Öğretim Ve Gezi Gözlem Tekniğinin Işık Ünitesinin Öğretiminde Kullanımı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ

OĞUZKAN, F.A. (1974) Eğitim Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara

ÖRNEK, S.V. (1971), Etnoloji Sözlüğü, A.Ü.D.T.C.F. Yayınları no:200, Ankara

ÖTÜKEN, Y. (1987), Göreme, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 759, Başbakanlık Basımevi, Ankara

ÖZDEM, F. (2011), Denizli "Tanrıların Kutsadığı Vadi", Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

ÖZEY, R. (2009), Çevre Sorunları, (3. Basım), Aktif Yayınevi, İstanbul

ÖZKAN, İ. (2009). Gezi-Gözlem Ve İnceleme Yönteminin 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Programı Ülkemizin Kaynakları Ünitesindeki Öğrenci Başarılarına Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu

ÖZTÜRK, H. (1974), Modern Eğitim Sosyolojisi, Büyük Dağıtım Yayınevi, İstanbul

PALANT, J. (2007), SPSS Survival Manual " A Step by Step Guide to Data Analysis using SPSS for Windows third edition, Open University Press, England

PETERS, F. E. (2004),Antik Yunan Felsefesi Terimleri Sözlüğü (Çev.Hakkı Hünler), Paradigma yayınları, İstanbul

PIGHIN, G. (2005) "Kindern Werte Geben-Aber Wie?" Çocuklara Değer Aktarımı, (Çev. Ali Yaşar Gök), İlyayayınevi, İzmir

RAVITCH, D. (2006), "Should We Teach Patriotism?" Phi Delta Kappan. 87. 8: 579-581

ROKEACH, M. (1973), The Nature of Human Values. New York: The Free Press (Akt. Nuri Bilgin).(1995), Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar, Sistem Yayıncılık, İstanbul

SANAY, E. (1988), Hilmi Ziya Ülken "Psikolojisi-Sosyolojisi-Felsefesi", Gazi Üniversitesi Basın –Yayın Yüksek Okulu, Ankara

SEVER, R. (2018), Çevre Eğitime Genel Bir Bakış Ve Temel Kavramlar, (Ed. Ramazan Sever ve Elvan Yalçinkaya), Çevre Eğitimi, Pegem Akademi, Ankara

SEVİN, V. (1998), Güzel Atlar Ülkesi, (Ed. Metin Sözen), Kapadokya, Ayhan Şahenk Vakfı, Mas Matbaacılık, İstanbul

SPRANGER, E. (1928, S 109-248), "The Psychology And Ethicks Of Personality" , Types Of Men, Hafner Publishing Company, New York

ŞEN, A.N. (2011). 10.Sınıf Biyoloji Dersinde Okutulan Populasyon Ekolojisi Konusunun Öğretilmesinde Sunuş Yolu Ve Gezi-Gözlem Yöntemi Kullanılarak Öğrenme Üzerindeki Etkisinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya

TARHAN, N. (2016), Değerler Psikolojisi ve İnsan "Güzel İnsan Modeli",(9.Basım), Timaş Yayınları, İstanbul

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Nevşehir Belediyesi, Nisan 2015 Nevşehir "Şehir Kimliği" Çalıştayı Sonuç Raporu

TDK (Türk Dil Kurumu) (1994). Okul Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara

TEZCAN, M. (1997), Kültürel Antropoloji, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Kültür Eserleri Dizisi: 199, Ankara

TOMAL, N. ve ŞENOL, E. (2012), Lise Coğrafya Öğretiminde Eğitim Amaçlı Gezilerin Uygulanabilirliği, Etüt Yayınları, Samsun

TONGA, D. and AKSOY, B. "Evaluation Of The Patriotic Attitudes Of The Prospective Teachers According To Various Variables." International Journal of

Academic Research Part B; 2014; 6(1), 172-178. DOI: 10.7813/2075-4124.2014/6-2/B.24

TOSUN, O. (2012). İlköğretim Canlılar Dünyasını Gezelim Tanıyalım Ünitesinin Anlaşılmasında Gezi Gözlem Ve Düz Anlatım Yöntemlerinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun

TÜLÜMEN, M. (2018). Ortaöğretim Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Kaygı Ve Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük

TÜMERTEKİN, E. ve ÖZGÜÇ, N. (2015), Beşeri Coğrafya “İnsan-Kültür-Mekan”, (15.Basım),Çantay Kitabevi, İstanbul

TÜRK, E. (2015), Türk Eğitim Sistemi ve Ortaöğretim, Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Ankara

ULUSOY, K. ve DİLMAÇ, B. (2015), Değerler Eğitimi,(3.Basım), Pegem Akademi, Ankara

UMAR, B. (1998), Kapadokya “Bir Tarihsel Coğrafya Araştırması ve Gezi Rehberi”, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı, İzmir

ÜLKEN, H.Z. (2016), Bilgi ve Değer, Doğubatı Yayınları, İstanbul

YAMAN, E. (2014), Değerler Eğitimi “Eğitimde Yeni Ufuklar”, (3. Basım), Akçağ Basım Yayım Pazarlama A.Ş., Ankara

YAZICI, K. (2006), Değerler Eğitimi'ne Genel Bir Bakış, Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, XIX-/Bahar

YAZICI, S. ve YAZICI, F. (2010), “Yurtseverlik Eğitimi: Tarih Ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Algı, Tutum Ve Eğitimsel Uygulamalarına Yönelik Bir Araştırma”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, cilt: 3, sayı: 10

YEL, S. ve ALADAĞ, S. (2009), Sosyal Bilgilerde Değerlerin Öğretimi (Ed. Mustafa Safran), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Pegem Akademi, Ankara

YILMAZ, C. (1997), “Coğrafya Eğitiminde Arazi Tatbikatlarının Önemi ve Bir Uygulama Örneği”, OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi cilt: 10, syf: 287-307

YILMAZ, S. (2016), Milenyum Çağının Unutulan Gerçeği; Şahsiyet ve Değerler Eğitimi, Vize Basın Yayın, Aksaray

YÖNEV, M. (2008). Ortaöğretimde Okutulan Tarih Derslerindeki Gezi Gözlem Ve İnceleme Etkinliklerinin Öğrenciler Açısında Kazanımları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

YÖRÜ, S. (2007), Vatan Sevgisi ve Yurttaşlık Bilinci Oluşturmada Lise Coğrafya Derslerinin Yerinin Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara

ZEYLAN, U.Z. (2007), Eğitimin “Değer” i ve Gençlik (Der. Umut Sarp Zeylan) Eğitimi İstanbul Gençliğinin Değerler Dünyası, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul

www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 05.11.2018)

<http://mufredat.meb.gov.tr> “ ortaöğretim coğrafya dersi öğretim programı 2018” (Erişim Tarihi: 18.03.2018)

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/6312_53.html ilk ders konulu genelge (Erişim Tarihi: 18.03.2018)

http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/39/749197/dosyalar/2015_02/09093609_degerleregitimi değerler eğitimi yönergesi. (Erişim Tarihi: 18.03.2018)

www.livingvalues.net (Erişim Tarihi:19.03.2018)

<http://www.brahmakumaris.com/valueseducation/> (Erişim Tarihi: 21.03.2018)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr> (Erişim Tarihi:08.12.2018)

<http://www.unesco.org.tr> (Erişim Tarihi: 08.12.2018)

<https://whc.unesco.org/?cid=31&|=en&&mode=table> (Erişim Tarihi:19.11.2018)

<https://disiliskiler.kulturturizm.gov.tr/TR-22148/unesco.html> (Erişim Tarihi: 13.12.2018)

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2009). Kültürel miras ve müzecilik çalışma raporu. <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/1279,muserrefcanpdf.pdf?0>(ErişimTarihi:12.12.2018)

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (1983).Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.doc> (Erişim Tarihi: 13.12.2018)

Denizli il kültür ve turizm müdürlüğü

<http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Antik-Kent/Pamukkale-Hierapolis>(ErişimTarihi:17.12.2018)

T.C. Resmi Gazete, 25 Mayıs 1946, sayı: 6316 sayfa:10630

Ek 1 Öğrenci Anket Formu

Değerli Öğrenciler, bu anket “UNESCO DÜNYA MİRAS LİSTESİNDE BULUNAN DOĞAL VE KÜLTÜREL MİRAS VARLIKLARIMIZA YAPILAN GEZİ VE GÖZLEMLERİN COĞRAFYA DERSİ VATANSEVERLİK DEĞERİ ÜZERİNE ETKİSİ (GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ)” adlı bilimsel çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu nedenle anketteki her sorunun sizler tarafından içtenlikle okunması ve cevaplandırılması çok önemlidir. Bilimsel bir çalışmaya sağladığınız katkı ve göstermiş olduğunuz ilgi için sizlere şimdiden teşekkür ederim.

Erdem KÜPELİ
Yüksek Lisans Öğrencisi
Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

A. Aşağıdaki kişisel bilgileriniz ile ilgili olan seçeneği (X) işareti ile belirtiniz.

1.	Okulunuzun Adı	
2.	Okul Türünüz	☐ Anadolu Lisesi ☐ Anadolu Meslek Lisesi (Ç.P.L, Endüstri, Sağlık) ☐ Anadolu İmam Hatip Lisesi ☐ Fen Lisesi ☐ Güzel Sanatlar Lisesi ☐ Sosyal Bilimler Lisesi ☐ Spor Lisesi
3.	Alanınız	☐ Fen Bilimleri ☐ Sosyal Bilimler ☐ Türkçe-Matematik ☐ Yabancı Dil
4.	Cinsiyetiniz	☐ Kız ☐ Erkek

B. DOĞAL VE KÜLTÜREL MİRAS VARLIKLARIMIZA (Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir), Pamukkale-Hierapolis (Denizli)) yapılan gezilere ve gözlemlere katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir), Pamukkale-Hierapolis (Denizli)) yapılan gezilere ve gözlemlere KATILDIM	☐
Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir), Pamukkale-Hierapolis (Denizli)) yapılan gezilere ve gözlemlere KATILMADIM	☐

C. Lütfen aşağıdaki ifadelerin her birini dikkatlice okuduktan sonra, bu ifadelere katılım düzeyinize göre ilgili olan seçeneği (X) işareti ile belirtiniz.

		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Kapadokya yöresinde gördüğüm örf, adet, gelenek ve göreneklerin korunması gerektiğini düşünüyorum.					
2.	Okulda verilen coğrafi bilgiler çevreyi algılamamı yeterince sağlar.					
3.	Coğrafya eğitiminde gezi-gözlem yönteminin kullanılması faydalıdır.					
4.	Gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilincimi artırır.					
5.	UNESCO Dünya Miras Listesi'nde ülkemizi temsil eden 18 varlığın olması beni gururlandırır.					
6.	Gezi-gözlem esnasında miras alanlarımıza zarar verenlerin uyarılması gerekir.					
7.	Coğrafya derslerinde uygulanan gezi-gözlem yöntemi vatanseverlik bilinci oluşturur.					
8.	Peribacalarının güzelliğini görmek ülkemdeki diğer doğal güzelliklerin de korunması gerektiği duygusu oluşturur.					
9.	Coğrafya derslerinde kullanılan materyaller (küre, harita, fotoğraf vb.) vatanseverlik bilinci elde etmemde yeterlidir.					
10.	Farklı sosyal ve kültürel değerlere sahip olmak bizleri daha güçlü bir toplum haline getirir.					

11.	Coğrafya dersi ülkemizin sahip olduğu doğal ve birçok uygarlığa ait kültürel miras alanlarının var olduğunu öğrenmemde etkilidir.					
12.	Coğrafya derslerinde anlatılan bilgiler doğrultusunda Kapadokya hakkında ayrıntılı bilgi verebilirim.					
13.	Kendi kültürüme ait olmayan kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir.					
14.	Coğrafi gezi ve gözlemler bizlere yurdumuzun sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği bilincini kazandırır.					
15.	Sınıflarda anlatılan coğrafya konuları vatan sevgisi duygusu oluşturmamda yeterlidir.					
16.	Coğrafi kaynaklardaki değişimleri gezi-gözlem etkinlikleri sayesinde daha iyi anlıyorum.					
17.	Farklı kültürlere sahip olan insanları Kapadokya da bir arada görmek beni gururlandırır.					
18.	Gezi-gözlem yöntemi ülkemi tanımamı ve sevmemi sağlar.					
19.	UNESCO Dünya Miras Listesi'nde bulunan Kapadokya ve Göreme Milli Parkı'nın ülkemde olması beni gururlandırıyor.					
20.	Gezi-gözlem etkinlikleri sonrası vatana sahip çıkma duyarlılığım artar.					
21.	Tarihi ve doğal güzelliklerimize yaptığım gezilerden sonra sorumluluk bilincim artar.					
22.	Göreme milli parkı içerisindeki doğal ve kültürel varlıklar Türkiye'nin jeopolitik konumu hakkında bilgi sahibi olma ve vatana sahip olma bilincimi artırır.					
23.	Kapadokya'ya yapılan gezi gözlem sonrasında topraklarımızın ve su kaynaklarımızın önemini daha iyi anladım.					
24.	Doğal ve Kültürel Miras alanlarımızın korunması ülkem için önemlidir.					
25.	Coğrafi geziler ülkemdeki çeşitli kültürleri tanımamı ve onlara değer vermeyi öğretir.					
26.	Coğrafi gezi ve gözlemler vatana sahip olma bilinci kazandırır.					

EK 2 İzin Dilekçesi

T.C.
GİRESUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 29409993-605.01-E.4532013
Konu : Araştırma İzni
(Erdem KÜPELİ)

01.03.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) Giresun Üniversitesinin 28.02.2019 tarih ve 4360775 DYS kayıtlı yazısı.

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Erdem KÜPELİ, "UNESCO Dünya Miras Listesinde Bulunan Doğal ve Kültürel Miras Varlıklarımıza Gezi ve Gözlemlerin Coğrafya Dersi Vatandaşlık Değeri Üzerine Etkisi" konulu araştırma yapmak istemektedir. Çalışma; Giresun İli Tüm Ortaöğretim Okulları öğrencileriyle gerçekleştirilecektir. İlgili (b) yazı ile eklerinin (a) Genelge kapsamında incelenmesi sonucu oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu Raporu" ekte sunulmuştur.

Söz konusu çalışmanın yukarıda sözü edilen öğrencilerle 01.03.2019 – 01.04.2019 tarihleri arasında, Müdürlüğümüzce mühürlenmiş ve ekte sunulan veri toplama araçlarını kullanarak; tüm çalışmaların okul yönetiminin sorumluluğunda/gözetiminde yürütülmesi, yapılacak çalışmaların eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan, okul yönetiminin planlayacağı çalışma takvimine göre yapılması, çalışmalara katılımın gönüllülük esasına dayalı olarak sağlanması, uygulama ile toplanacak verilerin sadece bu araştırma dâhilinde kullanılması ve araştırma sonucunun Müdürlüğümüz AR-GE Birimine başlı veya elektronik doküman olarak teslim edilmesi koşulları ile gerçekleştirilmesinde herhangi bir sakıncanın olmadığı Müdürlüğümüzce uygun değerlendirilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Ergin AYBAR
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
01.03.2019
Ertuğrul TOSUNOĞLU
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza:
Aslı ile Aynıdır
2019.03.01.9
Kerem AKDOĞAN
Şef

Adres: Hükümet Köyü A Blok Katlı
Elektronik Ağ: ize28@meb.gov.tr
e-posta: kerem.akdogan@bilmil.gov.tr

Bilgi için: Kezban Akdoğan-154
Tel: 0 454 215 75 25
Faks: 0 454 215 75 22

Bu e-şikâyetin elektronik imza ile onaylanmıştır. <https://sira.ozgocim.gov.tr> adresinden 518d-2beb-3341-9ca0-210f kodu ile teyit edilebilir.

EK 3 Giresun İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme Komisyon Raporu

Araştırma Değerlendirme Komisyonu Raporu

Adı Soyadı: Erdem KÜPELİ

Ünvan: Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Üniversite: GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

Fakülte / Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ana Bilim Dalı: Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Üniversite Bölüm: Sosyal Bilimler Eğitimi

Telefon No: 0 542 296 84 14

ePosta

Araştırmanın Türü: Akademik Çalışma / Makale Çalışması

Araştırmanın Konusu: UNESCO Dünya Miras Listesinde Bulunan Doğal ve Kültürel Miras Varlıklarımıza Yapılan Gezi ve Gözlemlerin Coğrafya Dersi Vatandaşlık Değeri Üzerine Etkisi

Araştırmanın Evreni: Giresun İli Tüm Ortaöğretim Okulları Öğrencileri

Veri Toplama Tarihi (Başlangıç): 1.3.2019

Veri Toplama Tarihi (Bitiş): 1.4.2019

Veri Toplama Aracı/Araçları: -Coğrafya Dersi Vatandaşlık Ölçeği Anket

Komisyon Görüşü

Giresun Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Erdem KÜPELİ'nin talebi doğrultusunda Giresun Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 26.02.2019 tarih ve 4360775 DYS kayıtlı yazısı ve eklerinde belirtilen "UNESCO Dünya Miras Listesinde Bulunan Doğal ve Kültürel Miras Varlıklarımıza Yapılan Gezi ve Gözlemlerin Coğrafya Dersi Vatandaşlık Değeri Üzerine Etkisi" konulu çalışmasına katkı sağlamak amacıyla yukarıda belirtilen veri toplama araçlarının MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2017-25 sayılı Genelgesi doğrultusunda incelenerek değerlendirilmiş ve 01.03.2019 - 01.04.2019 tarihleri arasında, yukarıda belirtilen okullarda, Müdürlüğümüzce mühürlenmiş ve paraflanmış veri toplama aracını kullanarak, tüm çalışmaların okul yönetiminin sorumluluğunda/gözetiminde yürütülmesi, yapılacak çalışmaların eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan okul yönetiminin planlayacağı çalışma takvimine göre yapılması, çalışmalara katılımın gönüllülük esasına dayalı olarak sağlanması, uygulama ile toplanacak verilerin sadece bu araştırma için kullanılması ve araştırma sonucunun "Taahhütname Tutanağı"nda belirtilen "Araştırma Sonucu Teslim Tarihi"ne kadar Müdürlüğümüz AR-GE Birimine Basılı veya Elektronik Doküman olarak teslim edilmesi koşulları ile gerçekleştirilmesi ile ilgili komisyon görüşü aşağıda belirtilmiştir.

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME KOMİSYONU

KOMİSYON BAŞKANI

Ergin AYBAR

Uygundur
Uygun Değildir

ÜYE

Fazlı ÇİÇEK

Uygundur
Uygun Değildir

ÜYE

Ekrem GENÇ

Uygundur
Uygun Değildir

ÜYE

Çetin KARAHAN

Uygundur
Uygun Değildir

EK 4 Giresun İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme Komisyonu Taahhütname Tutanağı

Taahhütname Tutanağı

Adı Soyadı	Erdem KÜPELİ
Ünvan	Yüksek Lisan Programı Öğrencisi
Telefon No	0 542 296 84 14
ePosta	
Araştırmanın Türü	Akademik Çalışma / Makale Çalışması
Araştırmanın Konusu	UNESCO Dünya Miras Listesinde Bulunan Doğal ve Kültürel Miras Varlıklarımıza Yapılan Gezi ve Gözlemlerin Coğrafya Dersi Vatandaşlık Değeri Üzerine Etkisi
Araştırmanın Evreni	Giresun İli Tüm Ortaöğretim Okulları Öğrencileri
Veri Toplama Tarihi (Başlangıç)	1.3.2019
Veri Toplama Tarihi (Bitiş)	1.4.2019
Veri Toplama Aracı/Araçları	-Coğrafya Dersi Vatandaşlık Ölçeği Anket
Araştırma Sonucu Teslim Tarihi	

Yukarıda ayrıntılan yazılı çalışmada, çalışmanın Evreninden elde edilecek verileri/bulguları, nedeni ne olursa olsun bu çalışma haricinde kesinlikle KULLANMAYACAĞIMI, benim dışındaki kişilere/kurumlara KULLANDIRMAYACAĞIMI; bu çalışma sonucu elde edilecek verileri/bulguları ve bu çalışmanın sonucunu/sonuç raporunu yukarıda belirtilen "Araştırma Sonucu Teslim Tarihi"ne kadar, basılı veya dijital ortamda, Giresun İl Millî Eğitim Müdürlüğü AR-GE Birimine teslim edeceğimi taahhüt

Giresun Millî Eğitim Müdürlüğü AR-GE Birimine teslim edilecek olan araştırma sonucu/sonuçları, aşağıda listesi bulunan çalışmaların yazılı izni olmadan hiçbir şekilde yazılı/görsel/elektronik vb. ortamlarda paylaşılmayacaktır.

Araştırma sonucunun Müdürlüğümüz AR-GE Birimine teslimi, elektronik doküman olarak da yapılabilir. Bu durumda araştırma sonucu, arge28@meb.gov.tr eposta adresine gönderilmelidir.

...30... / ...09... / 2019...

Erdem KÜPELİ

Form Düzenleme Tarihi: 1 Mart 2019 Cuma

ÖZGEÇMİŞ

1986 Giresun doğumlu olan Küpeli, ilk ve ortaokul eğitimini Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde tamamlamıştır. Ortaöğretim eğitimini Giresun Anadolu Öğretmen Lisesinde tamamlamıştır. 2005 yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Coğrafya Öğretmenliği programını kazanan Küpeli, 2009 yılında Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği programının ilk defa katıldığı “The EXPANDING HORIZON IN EUROPEAN GEOGRAPHY TEACHING” adlı ERASMUS projesiyle birlikte yurt dışında Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programını ve Üniversiteyi başarıyla temsil etmiştir. Birleştirilmiş Lisans ve Tezsiz Yüksek Lisans eğitimini 2010 yılında tamamlamıştır. 2012-2013 yılları arasında vatani görevini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde tamamlamıştır. 2011 yılından itibaren devlet okulu ve özel kolejlerde çalışmış ve halen Özel Giresun Final Akademi Anadolu Lisesi ve Özel Giresun Ayyıldız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde Coğrafya Öğretmeni olarak çalışmaktadır. 2016 yılından itibaren Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümünde Tezli Yüksek Lisansını yapmaktadır.